

**TRANSCRIPT VAN DE STATENCOMMISSIE RUIMTE, GROEN, WATER EN WONEN VAN PROVINCIALE STATEN
UTRECHT
d.d. 6 maart 2024**

Opening en algemeen

NB. Eerste zes agendapunten zijn helaas door een storing in de livestream niet opgenomen en dus ook niet verwerkt om dit transcript.

7. Termijnagenda

Mevrouw Hoek: Houdt dat in dat het blijft zoals het was, dus dat als je niet hebt opgewaardeerd, ook niet het woord mag voeren? Kunt u dat beter, nader uitleggen?

De voorzitter: Nee, dat heeft u niet goed gehoord. We gaan de commissies zoals die zijn voorgesteld in de Stranddagenadviezen, die gaan we in september op die manier invullen. Alle andere beloftes die we gedaan hebben, voorstellen, die blijven allemaal gewoon nu overeind. Verder nog iemand? Niemand. Dan ronden we dit ... Mijnheer Van Muilekom.

Gedeputeerde Van Muilekom: Niet qua was systematiek, maar ik wil een vooraankondiging doen dat het Statenvoorstel voor Versnelling Woningbouw, dat we dat waarschijnlijk niet gaan halen in april. Dus het is ...

Mevrouw ...: Dat wordt dan in juni.

Gedeputeerde Van Muilekom: Het staat er nu wel op, maar het ...

8. Rondvraag

De voorzitter: Fijn, dank u wel. Dank u wel. We gaan door naar de rondvraag, agendapunt 8. Er is een rondvraag van Volt ontvangen over microplastics op Utrechtse akkers. De tekst staat in het SIS. Is er nog behoefte aan een korte toelichting? Mijnheer De Jong, gaat uw gang.

De heer De Jong: Dank u wel, voorzitter. Goedemorgen. Afgelopen september werd er een uitbreiding van de Europese verordening over chemische stof REACH aangekondigd. Microplastics in veel producten zijn sindsdien verboden. Ook in landbouwproducten worden microplastics beteugeld. Maar daarvoor is een transitieperiode ingesteld van vijf jaar en voor sommige toepassingen zelfs acht jaar. Vooruitschuiven dus. In het rapport Phasing out the use of microplastics, geschreven door 180 samenwerkende Europese milieuorganisaties, staat dat in diverse producten natuurlijke alternatieven worden gebruikt die nu al verkrijgbaar zijn. Yara, een van de grootste Europese kunstmest producenten, lijkt volgens Follow the Money geen plastics in haar portfolio te hebben. Het kan dus zonder. En toch, microplastics en nanoplastics worden stelselmatig onze Utrechtse gronden ingebracht. Een plastic soep op land, noemt men het ook wel. Het zit onder andere in veel van de zaden, in en om kunstmest en pesticiden. Een verbod gaat er komen, maar slechts over een decennia wegens vermeend gebrek aan alternatieven. Ondertussen kampen we met ogenschijnlijk serieuze plasticvervuiling. Een risico nu, maar een risico en last voor later. Dat ook. Dit komt boven op de andere vervuiling die door Volt eerder aan de kaak is gesteld, onder andere PFAS in pesticiden en microvervuiling in ons water, en waar we moties over hebben ingediend. Dit is geen alarmisme. We weten

niet goed hoe en hoeveel er eindigt in ons lichaam, met welke stoffen daarin en aan vastgekleefd en in welke mate en bij welke hoeveelheden dat schadelijk zou zijn. Maar we wijzen nogmaals op het voorzorgsprincipe. Als we het niet zeker weten, moeten we het gewoon niet doen, totdat dat we het wel zeker weten. Een uitstel van een verbod, terwijl we mogelijk grote risico's lopen, is gewoon onverantwoord. Daarom heeft Volt deze rondvraag ingediend en vraagt het nu andere partijen of zij ons gevoel van urgentie delen. We zouden graag het college willen vragen of we de feiten hebben, een overzicht en inzicht in de materialiteit en de risico's voor onze natuur en onze gezondheid. Wat zijn de mogelijke oplossingen op korte en lange termijn in Utrecht en wat kunnen wij dan als provincie doen, en wat zouden we eigenlijk moeten doen? Wat zijn de overwegingen om wel of niet actief op te treden, eerder dan het verbod van acht jaar? Breder en meer fundamenteel misschien ook nog wel, hoe houden we voldoende inzicht in wat er onze bodem en onze wateren ingaat? Want we worden toch wel vaak verrast dat weer vervuiling is waar weer een verbod op gaat komen, maar waar weer de kraan van vervuiling maar aan blijft staan. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Wie van de gedeputeerden mag ik ... Mijnheer Bakker, gaat uw gang.

Gedeputeerde Bakker: Dank u wel, voorzitter. Een aantal ... Volt stelt wat bredere en ook wat reflectievere vragen, die volgens mij ook aan de rest van de commissie gesteld zijn. Ik ben overigens een beetje verkouden, voorzitter, ik hoop dat u er niet al te veel last van heeft. Maar in antwoord, de vraag is eigenlijk van Volt, delen wij ... Deelt het college de zorgen die Volt hierover heeft? Absoluut. Die delen wij. Waterkwaliteit, bodemkwaliteit is een belangrijk onderwerp. Ik verwijs ook graag naar de in 2017 breed aangenomen motie die onder andere over dit onderwerp gaat, om te zorgen tot een goede kwaliteit van water in deze provincie. Daar hebben we met name medicijnresten, maar ook PFAS, waar we ook vandaag later over te spreken komen, hebben daarin de meeste aandacht. Maar ook microplastics wordt daarin genoemd. Is ook in het Bodem- en waterprogramma van februari twee jaar geleden geland. Maar voor veel van die microplastics is er nog geen normering. Dat maakt het voor ons echt best lastig. Ik verwijs ook graag naar het Follow the Money-artikel waar de heer De Jong zijn vragen over stelt, waarin het RIVM daar ook een aantal noties over maakt. Hoe lastig het ook is om te meten en te normeren op dat vlak. Hoe gaan wij binnen de provincie met deze problematiek om? Zie daarvoor vooral het Bodem- en waterprogramma, zou ik willen zeggen. Er is een werkgroep met de waterbeheerders, waarin dit soort problematiek over microplastics via stimulering en communicatie ook wordt opgepakt. Nogmaals, het gebrek aan die normering maakt het wel lastig om daaraan te handelen. U vraagt nog een aantal kleine technische dingen. Even zoeken, maar ik kan het heel kort beantwoorden, voorzitter. Misschien helpt dat ook een schriftelijke ronde weer. Zijn wij in Utrecht specifiek bekend met deze problematiek? Nee. Dit stond in zoverre niet bij ons op de radar dat dat via kunstmest gebeurde. Niet per se een thema hier nog. Dus we hebben het artikel ook met interesse gelezen. Omvang van de problematiek is daarmee ons ook niet bekend. Komt ook uit het onderzoek of uit het artikel natuurlijk wel ook naar voren, dat dat echt nog wel een onderzoeksvraag is. De impact, dat kun ... Dat is daarmee heel lastig te zeggen wat die impact is. Het is een zorgwekkend signaal. Wij gaan het ook in de eerder genoemde werkgroep zeker ook verder bespreken. Onze ... Het heeft onze aandacht. Ik hoop dat daarmee ietwat perspectief te hebben geplaatst bij de vragen van Volt.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer De Jong heeft specifiek gevraagd aan de andere fracties om een reactie te geven. Wie van jullie mag ik het woord geven? Mevrouw De Boer, gaat uw gang.

Mevrouw De Boer: Dank u wel, voorzitter. Partij van de Arbeid deelt deze zorg die Volt uit absoluut. Wat me ook opvalt, is dat zo'n verbod dan acht jaar duurt. Dat voelt ook een beetje alsof daar lobbyactiviteiten achter zitten, grotere dingen. Terwijl het hier wel gaat om ernstige vervuiling die ook de gezondheid van mensen en

dieren schaadt. Niet alleen de natuur, maar daarmee ... De natuur zijn wij ook natuurlijk. Als ik dan ook hoor van de provincie, het heeft onze aandacht, vind ik eerlijk gezegd een beetje slap klinken. Denk ik, is dat alles wat we hieraan gaan doen? Wat gaat die de werkgroep dan precies doen? Want ik vind het een hele zorgwekkende ontwikkeling. Als er dan alternatieven zijn, begrijp ik niet waarom wij in ieder geval niet proberen om op de schaal waarop wij werken, op provinciaal niveau, alvast te doen wat we kunnen.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw De Widt.

Mevrouw De Widt: Dank u wel, voorzitter. Heel goed wat ons betreft dat Volt hier aandacht voor vraagt. Ik sluit me aan bij de woorden van mevrouw De Boer. Die ga ik niet herhalen.

De voorzitter: Dank u wel. Wie van u nog meer? Mijnheer Virginia.

De heer Virginia: Dank, voorzitter. Ook wij delen de zorg die Volt hier op papier heeft gezet. Dat moge duidelijk zijn, dat we ons daar vaker, niet specifiek op microplastics, maar natuurlijk wel de kwaliteit van water, zorgen maken. Inderdaad, aansluitend bij mevrouw De Boer, verbaast het ons dat wij eigenlijk in Utrecht dan niet, als we dit zo zorgwekkend vinden, dan niet wat extra stappen maken. Het komt straks in de discussie over PFAS ook weer terecht. Volgens mij is er best wel wat meer te doen dan alleen maar afwachten of in een groep bespreken, maar zijn er ook best wel gebruikers aan te spreken. Maar ik hoor graag van de gedeputeerde.

De voorzitter: Wie mag ... Dank u wel. Wie mag ik nog ... Mevrouw Batteau.

Mevrouw Batteau: Dank u wel, voorzitter. Ik sluit natuurlijk uiteraard aan bij de woorden van vorige ... Voorgaande sprekers. Volgens mij zitten er twee problemen. Enerzijds dat we overvallen worden steeds door uitslagen van bepaalde onderzoeken, dat we eigenlijk zelf als provincie geen zicht hebben op dit soort problematiek. Dus ik vraag me af, is het ook een mogelijkheid om zelf als provincie onderzoek te gaan doen, dus dat je ook een integraal onderzoek naar een water, bodem et cetera, dat we niet steeds worden overvallen door onderzoeken die op nationaal niveau worden gedaan? Inderdaad, ik sluit me aan bij de woorden van voorgaande sprekers. Volgens mij moeten we er alles aan doen om te zoeken naar de bevoegdheden die de provincie heeft om dit zo snel mogelijk te st... Tegen te houden en stop te zetten.

De voorzitter: Dank u wel. Nog anderen? Mijnheer Van Dieren, gaat uw gang.

De heer Van Dieren: Ook ik maak me op zich wel zorgen over de microplastics, maar ik ben toch een beetje benieuwd welke rol van de provincie mensen hier dan in zien. Want ik hoor heel veel dat we het heel belangrijk moeten vinden en kijken wat we kunnen. Maar ik ben toch op zoek naar de concrete rol van de provincie. Ik vraag me af hoever we ermee kunnen komen, zolang allerlei middelen voor de tuinbouw en gewoon de hobbymens, tuinieren, gewoon nog verkocht kunnen worden in ook een groothandel waar je kunt komen. Ik denk, zodra ... Zolang daar geen serieuze regels over zijn om dat aan te pakken, dat het op zich een beetje rommelen in de marge is om agrariërs dwars te zitten.

De voorzitter: Dank u wel. Verder nog iemand? Mevrouw Van Gilse.

Mevrouw Van Gilse: Ik wil graag ook benadrukken dat het gewoon heel erg belangrijk is dat we weten wat er wel of niet in ons landelijk gebied en in de natuur en dergelijke terecht komt. Dus vooral de extra kennis is, wat

mij betreft heel erg nodig. Ook fijn om te horen van de gedeputeerde dat er al in ieder geval wat stappen op gezet worden.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Van Westerlaken.

De heer Westerlaken: Van is te veel eer. Maar ik ondersteun de vraag naar meer kennis op het gebied van microplastics. Maar laten we het dan ook in ons hele milieu doen. Want ik denk dat het niet alleen de kunstmest is die het veroorzaakt, maar dat er veel meer bronnen van microplastics zijn waar we ons niet van bewust zijn dat die zoveel schade kunnen veroorzaken.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Cromwijk, gaat uw gang.

De heer Cromwijk: Ik sluit me eigenlijk wel aan bij de woorden van de heer Westerlaken. Als we onderzoek naar microplastics gaan doen, wat belangrijk is, wil ik wel dat het bijvoorbeeld ook uit het stedelijk gebied, wat komt er dan in het landelijk gebied terecht, dat soort onderzoeksvragen daarin meenemen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Nog iemand? Mijnheer De Jong, ik denk dat u voldoende heeft ... Aan vragen heeft kunnen krijgen om verder te gaan met dit onderwerp. Fijn. Dank u wel. Dan gaan we door naar de volgende rondvraag van Partij van de Arbeid, GroenLinks inzake handhaving PAS-melders. De tekst die staat op het SIS. Is er nog behoefte aan een korte toelichting? Mevrouw De Boer, gaat uw gang.

Mevrouw De Boer: Hartelijk dank. Deze vraag is naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State van 28 februari jongstleden. Tijdelijk afzien van handhaving PAS-melders mag, mits goed gemotiveerd. Op zich kan dat goed nieuws betekenen voor de ... We hebben er tussen de 150 en 220 PAS-melders volgens mij in onze provincie. Die cijfers die variëren nogal in de stukken. Maar het ... In deze zaak is specifiek de slachterij Westfort meegenomen. Daar ... Dat was aanleiding voor Partij van de Arbeid en GroenLinks om de vragen te stellen zoals gesteld in de rondvraag, wat gaat er nu gebeuren inzake deze slachterij en wat betekent dat dan voor de natuur, het N2000-gebied dat nabij ligt? En vooral ook, wat betekent het voor de reguliere boeren, de andere PAS-melders? Dan hebben we nog een extra vraag gesteld over het grondwatergebruik, omdat veel slachterijen veel water gebruiken. Wij zijn benieuwd of deze slachterij dat water zo op mag pompen uit het grondwater. Zit in kwetsbaar gebied en of dat mag en dat zo blijft. Nou zouden wij ons kunnen voorstellen dat niet alle vragen al helemaal beantwoord kunnen ... Dat is helemaal mooi. We zijn ook wel benieuwd hoe de andere collega's daarin staan natuurlijk. Er was ook een initiatief van de heer Schaddelee, gaat hij zo meteen toch zelf toelichten, denk ik. Want wij hebben als Partij van de Arbeid en GroenLinks wel ook behoefte aan debat over dit onderwerp, maar we moeten dan even kijken naar aanleiding van dit gesprek hoe we dat het beste inrichten.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Sterk.

Gedeputeerde Sterk: Voorzitter, ik zal in ieder geval proberen om de feiten zo goed mogelijk naast uw vragen te leggen. Er was dus door MOB een beroep ingediend. Daar hebben ze ongelijk in gekregen. De Raad van State heeft gezegd dat wij een nieuw besluit moeten nemen op de vergunning die is gevraagd. Daarmee bekrachtigen wij dat uit de voortoets, die op grond van de Wet natuurbescherming is genomen, geen sprake is van overtreding van artikel 2.7, want daar ging het over. Het MOB heeft nu twee mogelijkheden. Het ene is om op dat besluit wat wordt genomen opnieuw in beroep te gaan bij de rechtbank Midden-Nederland, of om zich neer te leggen bij de voortoets. Die voortoets die wij dus hebben gedaan, die hebben we al klaarliggen maar die hebben we niet in het proces ... Of tenminste, hebben we geprobeerd in het proces in te brengen,

maar de Raad van State heeft dat op dat moment niet geaccepteerd omdat men dat te veel nieuwe informatie vond. Maar in die voortoets ... Uit de voortoets blijkt dat er geen significant effect is op de Natura 2000, op dat Natura 2000-gebied wat ... Waar dat aangaat voor wat betreft de emissie. Deze uitspraak gaat alleen over de consequenties voor Westfort, dus het gaat niet over andere PAS-melders, want daar was namelijk geen handhavingsverzoek gedaan. Dit betrof alleen het verzoek van het MOB om Westfort te handhaven. Als het zo is dat er tegen andere bedrijven een handhavingsverzoek gaat worden ingediend, nogmaals, dat is op dit moment niet zo, dan zullen wij vaststellen of zij voldoen aan die vijf nieuwe criteria die de Raad van State heeft vastgelegd in de uitspraak, om te beoordelen of handhavend moet worden opgetreden en indien daar op een van die vijf nieuwe criteria ja is, dan hoeven we dus ook niet handhavend op te treden. Dus eigenlijk heeft in deze uitspraak de Raad van State de ruimte nog iets meer opgerekend om eigenlijk niet te hoeven handhaven op dit moment door de Gedeputeerde Staten. Dan had u ook nog een vraag over het gebruik van grondwater door Westfort. Westfort heeft een omgevingsvergunning. Daarin staat dat ze maximaal 110 kubieke grondwater per uur mogen gebruiken en maximaal 590.000 kubieke grondwater per kalenderjaar. In het proces wat ze dus nu doen, is het gebruik wat ze nu hebben, hebben ze alle middelen ingezet om het waterverbruik naar beneden te brengen. Dat betekent dat ze, ten opzichte van wat ze mogen, 70 procent op dit moment maar gebruiken van de ruimte die er is. Nu is het wel zo dat Westfort de slachtcapaciteit met 20 procent wil verhogen. Dat betekent natuurlijk dat er dus ook een uitbreiding van de onttrekking wordt gedaan die ze op dit moment dan daarvoor nodig hebben. Maar per geslacht varken zal het uiteindelijk verder afnemen. Daarmee blijven ze gewoon onder de ruimte die hen vergund is, maximaal, in de omgevingsvergunning. Dus dat mag.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw De Boer, is dit voldoende?

Mevrouw De Boer: De vragen zijn heel goed bea... Ook heel snel, waarvoor mijn hartelijke dank. Ik ben nog wel benieuwd hoe ... Of andere fracties nog willen reageren, of er ook behoefte aan het debat over dit onderwerp bestaat, breder dan Partij van de Arbeid, GroenLinks.

De voorzitter: Mijnheer Cromwijk.

De heer Cromwijk: Voorzitter, dank u wel. Ik hoorde net, een van de vijf criteria moet een PAS-melder aan voldoen om geen handhavings... Of geen ... Om uitstel van handhaving te krijgen. Is dat zo? Of hoe zit dat? Want dat vond ik wel een bijzondere vraag. Maar zeker behoefte aan debat. Waarom? Omdat er slechts 34 bedrijven nu zicht op legalisatie hebben van de 160, 220. Daar moet zeer voortgang in gemaakt worden en daar moeten we het samen over hebben. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Schaddelee.

Gedeputeerde Schaddelee: Dank, voorzitter. Heel erg eens met de collega's dat we over dit onderwerp met elkaar in gesprek moeten, vooral ook omdat er gewoon zo'n enorme grote groep PAS-melders al jaren zonder enig uitzicht probeert te ondernemen. Ik heb in de appgroep waar de commissieleden in zitten al het voorstel gedaan, in aansluiting op wat ik de vorige commissie heb gezegd, van, eigenlijk zouden we een expertmeeting of een expertsessie met elkaar moeten organiseren om gewoon eens te kijken van, wat zouden we nou als provincie zelf kunnen doen? Ook wel een beetje geïnspireerd door deze recente uitspraken van rechters en ook wat bijvoorbeeld in de provincie Overijssel gebeurt. Ik heb daar een aantal reacties op gekregen. Mijn voorstel is dat ik in overleg met de griffie ga zoeken naar een moment waarop we zo'n sessie kunnen organiseren en waarop we ook een aantal mensen uitnodigen, om gewoon eens te kijken van, wat zijn de randen van het speelveld die we met elkaar kunnen verkennen en wat zouden we als provincie kunnen doen?

Dat zou een heel goed opstapje kunnen zijn om misschien een initiatiefvoorstel met elkaar te maken en dan dit debat met elkaar aan te gaan.

De voorzitter: Fijn, dank u wel. Mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Dank u wel. Ik heb toch wel wat aarzeling over de debatten. Dat heeft er vooral mee te maken dat wij van mening zijn dat degene die het probleem met de PAS-melders veroorzaakt heeft, dat ook op moet lossen. Ons standpunt is ook altijd geweest dat de Rijksoverheid hier in eerste instantie voor in de rij staat om het op te lossen. Dat betekent dat als wij gaan debatteren over hoe we dan de PAS-problematiek op gaan lossen, dat eigenlijk naar onszelf toetrekken. Terwijl we altijd gezegd hebben van, nee, dat is een Rijksoverheid-taak. Dus ik aarzel daar wat in. Ik ben het wel eens met de heer Schaddelee dat het van belang is dat we als provinciale overheid de randen van de wet op moeten zoeken om te kijken wat wij dan kunnen doen. We hebben het overigens niet alleen over de PAS-melders, maar ook over de interimers in deze provincie. Ik denk dat dat ook belangrijk is om te noemen. Dus in die zin, ja, gesprek met elkaar en kijken ... Maar niet in de zin van ... Dan bedoel ik echt gesprek, kijken, waar kunnen we oplossingen vinden? In plaats van debatteren om de anderen te overtuigen dat je eigen oplossing de beste is.

De voorzitter: Dank u wel. Ik ga eerst even naar mevrouw Batteau. Gaat uw gang.

Mevrouw Batteau: Ik ben eigenlijk twee keer geschrokken. Eerst naar aanleiding van de opmerking dat de slachterij met 20 procent wil gaan uitbreiden, terwijl het al een PAS-melder is. Dat begrijp ik niet helemaal. Is dat ... Hoe is dat mogelijk, ook qua uitstoot? Betekent dit ook dat andere PAS-melders ook mogen uitbreiden, terwijl ze in feite illegaal een vergunning ... Ze geen legale vergunning hebben? Ik schrik eerlijk gezegd ook een beetje van de opmerking van de heer Van de Westelaken, om de randen van de wet te moeten gaan opzoeken. Dat is niet. Wij gaan meedoen aan het gesprek over PAS-melders, maar dan wel vanuit de insteek dat het ... De natuur hierin leidend is en dat we naar oplossingen moeten zoeken die daarin tegemoetkomen. Dus zowel ... Dus ik vind dat een vreemde manier van uitdrukken van de heer Van Westerlaken.

De voorzitter: Dank u wel. mijnheer Schaddelee.

Gedeputeerde Schaddelee: Dank, voorzitter. Misschien in reactie op de heer Westerlaken. Ik snap heel goed zijn aarzeling, want we halen nogal een olifant op onze schouder die we eigenlijk niet dragen kunnen. Als ik het volle vertrouwen had dat het Rijk dat ergens binnen nu en 2030 misschien gaat oplossen omdat ze daar uit de politieke crisis zijn, dan zou ik misschien zeggen, laat die olifant in Den Haag staan. Maar ik zie dat niet gebeuren en ik zie ondertussen wel dat ook in onze provincie PAS-melders in de knel zitten, geen adem meer kunnen halen onder deze olifant. Dus dat maakt dat ik wel denk van, misschien moeten we dan toch wel wat gaan doen. Richting Partij voor de Dieren snap ik wel wat mevrouw Batteau zegt. Maar randen van de wet opzoeken, wat mij betreft gaan we niet op zoek naar de grenzen van wat ecologisch mogelijk is, maar hebben we nu op dit moment wetgeving vanuit het Rijk die gewoon niet voorziet in het probleem wat we hebben. Volgens mij, de enige manier om daaruit te komen, is met elkaar en ecologisch stappen zetten, maar tegelijkertijd ook, door soms maar zaken aan rechters voor te leggen, op te zoeken van, wat ... Waar zit nog wel ruimte om en ecologisch vooruitgang te boeken en ook een groep PAS-melders die, wat je daar ook van vindt, juridisch klem zitten toch een beetje uit het wrak te halen?

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Ook Volt steunt de oproep. We zouden ook graag samen willen kijken wat de provincie wel en niet kan doen. Ondanks de twijfels die wij ook wel een beetje delen, denk ik dat het goed is dat we dat gesprek met elkaar nog eens voeren. Dat zouden wij wel graag doen met een open blik. Dus ook blijven kijken naar verschillende oplossingsrichtingen. Volt vindt dat we de PAS-melders zeker moeten tegemoetkomen en moeten helpen en bijstaan. Compenseren, volledig, maar niet in alle gevallen legaliseren. We zouden in dat gesprek graag de verschillende oplossingen op tafel houden.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Dank u, voorzitter. Blij dat u mij aanspreekt met Westerlaken en niet met Van of met de variant van de Van de. Het is allemaal familie, heb ik begrepen, maar ik hoef die toevoegingen niet. Even in de reactie op wat mevrouw Batteau zei. Ik sluit aan bij wat de heer Schaddelee daarover zegt. Bij het opzoeken van de randen van de wet, bedoel ik ook letterlijk tot aan de rand van de wet. Dus tot waar kunnen wij gaan als provincie om dit probleem op te lossen? Dat is iets anders dan activistische mensen vaak bedoelen met de randen van de wet, want die willen er vaak over.

De voorzitter: Dank u wel. Ik denk dat we nu voldoende gehoord hebben, mevrouw De Boer, op uw oproep. Dus waarschijnlijk kunt u met mijnheer Schaddelee en anderen eens even gaan kijken hoe we dat ... In welke vorm we dat moeten gaan doen. Maar ik zie dat mevrouw Van Gilse nog even het woord wil. Gaat uw gang.

Mevrouw Van Gilse: Dank, mevrouw de voorzitter. Ik wilde inderdaad nog even aangeven hoe de VVD kijkt in het ... Hiertegen aankijkt. Want we zijn het ermee eens dat het Rijk aan de lat staat voor de PAS-melders, maar het is zo'n belangrijk vraagstuk en de PAS-melders zitten, zoals de heer Schaddelee ook heeft aangegeven, in zo'n lastige situatie, dat ik het meer dan logisch vind dat wij als provincie ook gaan doen wat we kunnen om dit vraagstuk op te lossen. Daarom heb ik me ook eerder meteen aangemeld om mee te doen met het initiatief van de heer Schaddelee. Zelf ben ik vooral naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State in ieder geval blij dat er iets van handvatten gegeven worden waar we als provincie iets mee kunnen, wanneer we wel en niet moeten handhaven. Want dat was voor mijn gevoel toch een beetje tasten in het duister hiervoor. Dus daarin biedt deze uitspraak in ieder geval iets van een ... Van duidelijkheid voor mijn gevoel. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Zoals ik net al zei, mevrouw De Boer, u kunt waarschijnlijk verder met dit en neemt u zo snel mogelijk, en mijnheer Schaddelee, ook met elkaar contact op met de griffie om dit onderdeel verder uit te werken. Dank u wel.

9. SV Actualiseren motielijst

De voorzitter: Dan gaan we door naar agendapunt 9, Statenvoorstel Actualiseren van de motielijst. Hier passen wij een nieuwe werkwijze toe. Elk halfjaar via een Statenvoorstel bekijken de Staten welke motie als afgedaan beschouwd kunnen worden. We bespreken hier in deze vergadering aan de hand van het voorliggende Statenvoorstel de moties van RGW. In de andere commissies komen de andere moties uit het voorstel aan de orde. Voor RGW zijn dat motie 19A en de actualiteitenmotie 33. Als u daar anders over denkt of meteen desgewenst kort aangeeft of u een amendement voorbereidt voor de Statenvergadering van 20 maart aanstaande, dan kunnen we het predicaat afgedaan verwijderen. Het is niet de bedoeling hier een discussie te voeren over de stand van zaken van moties waarvoor niet wordt voorgesteld om die als afgedaan te beschouwen. Mocht u over de voortgang van deze moties vragen hebben, dan kunt u die schriftelijk stellen.

Bij het afhandelen van een Statenvoorstel hoort een behandeling in twee termijnen. Hopelijk is één termijn voldoende. Dus ik wil graag vragen, wie heeft hier nog aanvullingen op of opmerkingen op? Mevrouw Hoek.

Mevrouw Hoek: Dank u, voorzitter. Het is duidelijk wat u zegt. Maar 50PLUS zou toch graag een ... Middels een memo over de voortgang over twee moties vernemen. Dat is motief 14, Samenwerkingsagenda Landbouw, dat is, te komen met een voorstel over de Utrechtse aanpak waar mogelijk uit welzijn en landbouw de landbouwhuisdieren, dat is de opdracht, om die te verbeteren. Wat is de status hiervan? Dat is M14. Dan heb ik M12m dat gaat namelijk ... 50PLUS heeft dan M12. Dat is namelijk de Groene Loper voor de ... Gelderland Utrecht voor allerlei dieren, zoals de wolf, de marter, edelhart, everzwijnen. Daar zouden volgens de motie ... Voorstellen zijn daar gedaan, een ecodeuct et cetera, om alles om die verbinding van de Groene Loper tussen de provincie Utrecht en Gelderland te optimaliseren voor dieren die daar dan gebruik van kunnen maken. Ook daar wil 50PLUS graag een bericht, een memo over krijgen of ontvangen, dat ... Voor de hele Staten natuurlijk geldt dat, over de voortgang van de ontwikkelingen, zoals gevraagd in motie 12. M12 dus.

De voorzitter: Dank u wel. Uw verzoek kunt u het allerbeste even schriftelijk aan de griffie dienen, zodat die ...

Mevrouw Hoek: Zal ik ook doen, maar ik wilde het nu ook gemeld hebben.

De voorzitter: Prima.

Mevrouw Hoek: Dan komt het ook in de notulen.

De voorzitter: Dank u wel. Zijn er nog anderen die nog ... Mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Het is meer een opmerking van orde, het is geen inhoudelijke. Maar, en het kan aan mij liggen, ik vind dit een volstrekt onmogelijk document om het overzicht te houden. Het gaat natuurlijk om de laatste kolom. Maar je wilt toch ook graag kunnen lezen wat er in die eerste kolom stond, welke motie dat het betreft. Dus een heel vriendelijk verzoek aan de griffie om dit op een andere manier te presenteren. Of je moet naar hele oude manieren van printen in landscape zoals ... Maar dan nog, dit is echt waardeloos.

De voorzitter: Uw vraag is helder. We zullen de griffie vragen of de lay-out wat aangepast kan worden. Wie heeft er nog meer vragen? Mevrouw Van Elderen, gaat uw gang.

Mevrouw Van Elderen: Dank u wel, voorzitter. Als we toch aan het naam corrigeren zijn vandaag, dan zou ik zeggen het is Elteren niet Elderen. Voor zover ik weet geen familie van elkaar. Maar goed. Even kijken. Ik begrijp dat ik hiermee de grenzen van wat we met elkaar hebben afgesproken een beetje opzoek als activistische persoon. Maar ik had toch een korte vraag over een motie die net niet genoemd is. Dat is de motie Groene Loper. De reden waarom ik er toch een vraag over stel, was omdat het advies was om te vragen of er beweging in de zaak zit en hem anders als afgedaan te beschouwen. Dus vandaar dat ik denk, het is misschien toch handig om het hier aan te kaarten. Afgelopen woensdag werd namelijk bij het werkbezoek aan het ecodeuct Rumelaar nog eens benadrukt wat het belang is van een groene verbinding tussen de Utrechtse Heuvelrug en de Veluwe. Dus de wens om hier stappen te zetten blijft wat GroenLinks betreft onverminderd staan. Wat ons betreft blijft de motie dus doorlopen, waarbij wij dus inderdaad ook dat GS blijft kijken naar de mogelijkheden om dit samen met provincie Gelderland en misschien met het Rijk te realiseren. Dus we willen eigenlijk toch wel graag even horen hoe GS hiertegen aankijkt. Het betreft motie 21, het is een hele oude motie, dus daar komen we schriftelijk nog even op terug. Want we zijn eigenlijk wel benieuwd hoe het dan daar precies mee zit. Daar komen we nog even op terug. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. U dient om ook nog schriftelijk in, dit verzoek, neem ik aan, of niet?

Mevrouw Van Elteren: Motie 21 in ieder geval. Motie 12, Groene loper, had ik eigenlijk gehoopt dat, vanwege de suggestie om hem anders als afgedaan te beschouwen, dat we vandaag nog een reactie konden krijgen. Lukt dat niet, dan doen we dat dus nog schriftelijk even.

De voorzitter: Ik ga heel even kijken. Wilt u die schriftelijk afdoen?

Mevrouw Sterk: We kunnen in ieder geval schriftelijk een reactie sturen. Dat zou ik even willen voorstellen. Dan is het aan u, denk ik, om even te kijken wat u daarmee wilt.

De voorzitter: Prima, dank u wel. Nog iemand? Mevrouw Batteau.

Mevrouw Batteau: Wij willen uiteraard reageren op motie 19A, Behoud landgoed Oude Tempel. Ik vind het opvallend dat dit nu via de nieuwe methode direct wordt opgenomen. Dus ik denk dat hier ook weer discussie over gaat ontstaan. We merken ook nu dat ... Ik ben benieuwd hoe deze methode gaat werken, laat ik het zo zeggen. We willen ... We zijn het er niet mee eens dat het wordt afgevoerd, omdat we van mening zijn dat er nog steeds geen onderzoek is gedaan naar alternatieve locaties. Bovendien zijn er ontwikkelingen gaande, hebben wij uit de wandelgangen begrepen, in de gemeente Soest. Dus voordat we ook überhaupt kunnen nadenken over het afvoeren dan wel aanpassen dan wel het indienen van een nieuwe motie, zullen we daar toch een update van moeten krijgen vanuit de gedeputeerde. Dus ik hoop dat we dat voor de Statenvergadering, van de volgende Statenvergadering, kunnen krijgen, zodat we ook een besluit kunnen nemen over dit ... Deze motie. Dank u wel.

De voorzitter: Weet u dan ook of u al een amendement gaat indienen op ...

Mevrouw Batteau: Op het moment dat wij geen nieuwe informatie krijgen, zullen we hier een amendement op indienen en deze motie willen aanhouden.

De voorzitter: Fijn. Dank u wel. Nog anderen die nog vragen hebben? Mijnheer Van Muilekom, wilde u nog iets melden?

Gedeputeerde Van Muilekom: Volgens mij staat duidelijk in de motielijst voor ons als GS is de motie afgedaan. Volgens mij hebben we alles uitgevoerd wat in de motie staat. Ik kan op dit moment ook niet zeggen van dat er iets nieuws of iets anders te melden is. Dus volgens mij hebben we dit twee keer al besproken in de commissie. Wat dat betreft, is het zo dat ... De planvorming in de gemeente Soest is mede door aanleiding van de motie een tijd stilgelegen, dat men duidelijkheid wilde krijgen. De motie is afgehandeld. Dus in die zin zijn ... De planvorming loopt niet door ... Verder door in Soest. In afwachting van wat daar weer uit gaat komen, zou ik zeggen, voor aan de hele start, maakt daar je mind op wat je daar weer van vindt. Dus ... Maar ik heb op dit moment geen nieuwe informatie. We hebben volgens mij alles wat gevraagd is in de motie uitgevoerd.

De voorzitter: Fijn. Dank u wel. Dan is mijn vraag aan jullie, welk debatsoort hoort bij deze bespreking? Hamerstuk, klein of groot? Ik zie dat in de ... Commissie M&M heeft gekozen voor een klein debat. Klein debat? Dan gaan we dat doen. Klein debat wordt het.

10. SV Wijzigingsbesluit Verordening Europese Landbouwsubsidies 2023-2027 provincie Utrecht

De voorzitter: Dan gaan we door de agendapunt 10, Statenvoorstel wijzigingsbesluit Verordening Europese Landbouwsubsidies 2023-2027 in de provincie Utrecht. In het kader van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid hebben uw Staten op 20 september 2023 de Verordening EU Landbouwsubsidies 2023-2027 vastgesteld. Op dat moment was de paragraaf voor samenwerking integrale gebiedsontwikkeling nog niet ingevuld. Dat gebeurt wel via dit Statenvoorstel. Ook worden enkele wijzigingen voorgesteld die vanuit de landelijke werkgroep Modelregeling zijn aangedragen. Zij zullen bij de andere provincies tot hetzelfde wijzigingsbesluit leiden. Vanuit de commissie zijn een beperkt aantal technische vragen gesteld. Zijn er nog aanvullende opmerkingen, vragen vanuit deze commissie? Mag ik ... Mijnheer Cromwijk, gaat uw gang.

De heer Cromwijk: Klein vraagje, voorzitter. Wij lazen dat bij de weigeringsgronden de veengebieden en Natura 2000-gebieden met twee kilometer omtrek, geloof ik, uitgesloten zijn. Naar aanleiding van onze technische vragen bleek dat het Rijk ook een subsidie daarvoor heeft. Ik ben blij om te lezen dat er gewerkt wordt, dat een samenwerkingsverband mag kiezen. Alleen medio oktober is er dan nog steeds overlap tussen de openstelling van het Rijk. Of kunnen wij ervoor kiezen om dat te versnellen, is mijn vraag. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Nog iemand anders? Meer vragen? Mijnheer Breur.

De heer Breur: Dank u wel. Wat ons opvalt aan het stuk, is dat er wordt doorgegaan met LEADER en dat, gezien de passie van de gedeputeerde voor het doorgaan met LEADER, is te begrijpen. Maar als je bedenkt dat het eigenlijk geen succes is, dat dat de subsidieaanvragen complex zijn, dat er veel projecten ook wel in stand zouden zijn gekomen zonder LEADER, de uitvoeringskosten buitensporig hoog waren en dat zelfs de Europese Rekenkamer tot de conclusie komt dat er weinig bewijs is dat de voordelen van de LEADER aanpak opwegen tegen de kosten en risico's die daarmee gepaard gaan, staat dat ons eigenlijk in de weg om nu volmondig voor dit voorstel te stemmen. Die opmerking wilde ik gemaakt hebben. Als er draagvlak bespeurd wordt voor een amendement hierover, dan zullen we die maken. En anders zullen wij tegenstemmen.

De voorzitter: Dank u wel. Wie mag ik nog ... Mijnheer Daniels.

De heer Daniels: Dank u wel, voorzitter. Wij zijn sowieso tegen de bovenliggende plannen. Het ontwikkelt zich steeds meer naar een gefinancierde nichemarkt, waarbij de biologische boer dan bevoordeeld wordt ten opzichte van andere vormen, waardoor die ogenschijnlijk succesvol lijkt, maar in werkelijkheid op subsidies drijft en, wanneer breed uitgerold, leidt tot onbetaalbaar voedsel of een enorm gat in Rijks- of provinciale begroting. Dus dat lijkt ons geen goede weg. Ik zou ... Ook in hoeverre is dit verstandig, als je kijkt naar wat er ... Wat voor een nieuwe nationale ... Wat voor nieuwe regering er straks komt, of die het al misschien toch over een andere boeg wil gooien. Het enige wat ik wil eigenlijk weten ook, in hoeverre is het mogelijk voor de provincie om af te wijken van de standaardregeling die eigenlijk voor alle provincies gepusht wordt en om te kijken of de eigen unieke uitdagingen, of daar rekening mee gehouden kan worden. Kunt ... Is er ook iets te zeggen over hoe deze subsidie uitpakt in hoeveel er gaat naar landbouw en natuurbeheer? Procentueel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik hoor heel veel technische vragen, maar we zullen even kijken hoe we dat moeten gaan doen. Mevrouw Van Gilse, gaat uw gang.

Mevrouw Van Gilse: Dank voor het woord, voorzitter. Deze regeling kan zorgen voor samenwerking en initiatief in het landelijk gebied. Daar zijn wij uiteraard voor. Alleen de VVD hamert er de laatste jaren steeds op dat er een toekomstperspectief moet komen voor de landbouw in onze provincie. Daarmee bedoelen we

ook alle landbouw en alle boeren, en dat een boer ook zelf over zijn bedrijfsvoering moet gaan. De gedeputeerde zegt in de beantwoording van de technische vragen wel dat boeren zelf over hun bedrijfsvoering gaan, maar voert zelf hiermee door dat biologische boeren veel hoger uitkomen in puntenaantal voor deze subsidieregeling dan andere boeren. Voor mijn gevoel ben je dan toch best wel aan het sturen als provincie. Daarom zie ik juist dat boeren zich vrij voelen om hun eigen keuze te maken en niet geleid worden door bakken subsidies één bepaalde kant op. Er wordt daarnaast gezegd dat dit voorstel direct aansluit bij het doel ... Het meerjarendoel dat de landbouw meer circulair, natuurinclusief, klimaatneutraal en economisch rendabel wordt. Ik heb de vraag aan de gedeputeerde hoe dit voorstel bijdraagt aan een economisch rendabele landbouw. Bij het stukje over participatie mis ik hoe de partijen die uiteindelijk aan de gang moeten gaan in de praktijk zijn meegenomen, zoals de boeren zelf. Dat wil ik graag nog horen van de gedeputeerde.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw De Boer.

Mevrouw De Boer: Ik wilde eigenlijk vooral even reageren op de inbreng van mevrouw Van Gilse, want het verbaast me een beetje dat zij dat bioboeren meer punten krijgen onder de aandacht brengt, terwijl dat juist ook heel belangrijk is in de voornemens van deze provincie hoe wij ons landelijk gebied willen inrichten, om aan de klimaatproblemen ook een antwoord te geven en ook ... Dus ik denk dat dat juist iets is wat wij zouden moeten kunnen toejuichen. Dus dat was mijn reactie.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Breur.

De heer Breur: Ook een kleine reactie op mevrouw Van Gilse die zich kennelijk verbaast dat er gestuurd wordt door middels van subsidies, terwijl subsidie is toch een sturingsinstrument bij uitstek. Dus dat viel mij een beetje op.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Van Gilse.

Mevrouw Van Gilse: Dank u wel, voorzitter. Daar wil ik graag op reageren, want ik zie deze subsidieregeling ook vooral voor het aanjagen van samenwerking en innovaties en initiatieven in het landelijk gebied. Ik denk dat eigenlijk alle boeren daar wel aan bij zouden kunnen en willen dragen en het ook belangrijk is om ze daar allemaal in mee te nemen. Dus daarom vind ik het voor deze specifieke regeling ... Snap ik eigenlijk niet zo goed waarom dan niet alle boeren daarvoor evenveel beloofd of mee mogen doen.

De voorzitter: Dank u wel. Nog iemand met vragen? Mevrouw Batteau.

Mevrouw Batteau: Ik ... Wij willen hier ook even op reageren. Ik sluit me eigenlijk aan bij de woorden van de heer Breur van SP, dat we in feite het nut van de LEDER zeer ter vragen stellen en ook uit de evaluatie is gebleken dat die weinig inventief is. Maar we gaan er toch mee aan de slag. Als we dat gaan doen, vinden we het heel belangrijk dat dierenwelzijn er ook als een van de criteria in wordt meegenomen. Dat ontbreekt nu zowel in de voorwaarden die gesteld worden als in de toetsingscriteria. Dus eigenlijk de vraag is, is er mogelijkheid, of dat zou een verzoek zijn, om dat ook expliciet te maken in het ... In de verordening, maar ook uiteindelijk in het openstellingsbesluit, bijvoorbeeld onder artikel 2.6.5, aanvraagvereisten, dat dierenwelzijn, op het moment dat een samenwerking dierenwelzijn tegengaat, dat dat een grond voor afwijzing kan zijn.

De voorzitter: Dank u wel. Verder geen vragen meer? Mijnheer Hart.

De heer Hart: Dank u wel, voorzitter. Ik vond dat de VVD een hele goede opmerking maakte met dat we de samenwerking moeten aanjagen. Dat vond ik een hele goede. Daarna vond ik iets minder goed. Want het gaat natuurlijk niet alleen om dat we economisch rendabel landbouw willen, maar het moet ook ecologisch rendabel zijn. GroenLinks is daarom heel positief over dat landbouwers met een biologische bedrijfsvoering en landbouwers die willen omschakelen naar biologisch een hoger aantal punten kunnen krijgen. Zijn we gewoon hartstikke blij mee.

De voorzitter: Dank u wel. Verder geen vragen meer? Mevrouw Sterk.

Gedeputeerde Sterk: Voorzitter, om te beginnen, stel ik vast dat u volgens mij als Staten goed probeert om met elkaar de politieke discussie te voeren. Dat is volgens mij ook wat jullie ook vanuit het Stranddagendocument met elkaar hebben besloten. Ik stel tegelijkertijd ook vast dat er nog best wel weer veel technische vragen komen, om heel eerlijk te zijn. Bijvoorbeeld de vraag rond het dierenwelzijn, of we niet een artikel daarop kunnen ... Zouden kunnen aanpassen. Ik stel voor dat we die ook schriftelijk dan eventjes beantwoorden en dat we ons echt even kort concentreren over de meningsvorming denk ik over dit voorstel wat hier nu ligt, want volgens mij is dat ook de wens van u als Staten om dat te doen. Dus ik zal proberen ook op die manier zoveel mogelijk de antwoorden te geven. Wellicht doe ik dan toch soms een technisch antwoord, maar dat is dan omdat het ook voor mij nog een beetje wennen is hoe we dit doen met elkaar. Maar goed, de BBB had dit ook opgewaardeerd en die stelde toch de vraag of we niet wat kunnen versnellen. Nee, dat kan helaas niet, want het is een wijziging van het Nationaal Strategisch Plan en daarvoor moet goedkeuring komen van de Europese Commissie. Dus dat is gewoon niet iets waar wij invloed op hebben. LEADER, mijnheer Breur stelt inderdaad terecht vast dat wij als GS wel positief zijn over LEADER, wij zien daar wel positieve effecten van. Er was wel veel kritiek op de manier waarop het georganiseerd is. Dat hebben we denk ik met een aantal aanpassingen in de nieuwe LEADER-systematiek ook verbeterd. Deze aanpassing die we vandaag doen helpt ook bij het goed op gang brengen van die processen in die gebieden. Dan, ik denk, het was een interessante discussie net over, welke plek geef je bijvoorbeeld aan biologische boeren? Een subsidie is natuurlijk een stimuleringsinstrument. Daarmee probeer je bepaalde dingen te stimuleren. We hebben allerlei subsidies. Deze subsidie staat in principe open voor iedereen. Alleen als je de richting van de biologische landbouw inslaat of al biologisch landbouw hebt, dan krijg kraagje één punt voordeel. Dus het is ook niet zo dat het een enorme voorsprong oplevert, maar het levert wel voorsprong op. We hebben ook andere subsidies, ik noem maar wat, UMDL, waarin we juist ook boeren financieren die wel gewoon reguliere landbouw hebben en op een aantal doelen graag vooruit willen, willen leren hoe ze dat het beste kunnen doen. Ook daar geven we subsidies aan. Zo hebben we natuurlijk tientallen subsidies waarbij soms de ene wat meer voordeel heeft. We hebben ook subsidies op het gebied van hightech, zal ik maar zeggen, innovaties. Daar heeft de biologische landbouw weer niet zoveel aan en komt daar weer niet zo snel voor in aanmerking, maar andere boeren weer wel. Dus ik denk dat het goed is dat wij proberen om in ieder geval aandacht te besteden aan alle aspecten van de landbouw en alle typen landbouw die we hier willen en die met subsidies ook te stimuleren. In dit geval kiezen we bij deze subsidie dan wel voor een klein voordeel voor mensen die de slag naar de biologische landbouw willen maken, ook omdat dat bijdraagt aan de doelen die we met elkaar ook hebben vastgesteld in het UPLG. Voorzitter, dan heb ik net aangegeven, over dierenwelzijn, daar kom ik nog op terug. Dat geldt ook voor de vragen die de PVV heeft geze... Gesteld over de percentages. Volgens mij is dat vrij moeilijk te beantwoorden, over de percentages landbouw en natuur en de verhouding daartussen. Wij kunnen ... De verordening die we nu hebben vastgesteld, is door de Provinciale Staten vastgesteld. Dus de vraag of wij af kunnen wijken ten opzichte van andere provincies, we hebben gewoon hiervoor gekozen en dat heeft u ook gedaan als Provinciale Staten. Dan weet ik niet of u dat persoonlijk zo heeft gedaan. Maar in ieder geval Provinciale Staten hebben dat gedaan. Voorzitter, ik denk dat ik daarmee in ieder geval de wat meer

politieke vragen heb beantwoord. Ik kom nog terug op de vragen van de Partij voor de Dieren schriftelijk over het dierenwelzijn en de aanpassing van het artikel.

De voorzitter: Fijn. Fijn, dank u wel. Mijnheer Cromwijk, u heeft nog een vraag.

De heer Cromwijk: Voorzitter, dank u wel. Misschien had ik hem niet goed gesteld of is het niet duidelijk overgekomen. Maar mijn zorg zit ... Of onze zorg zit erin, is er afstemming met het Rijk over het subsidieverloop slash ... Komt er geen gat te vallen tussen de openstelling van RVO en de provinciale openstelling, en of daar zi... Of u daar het antwoord op hebt.

De voorzitter: Mevrouw Sterk.

Gedeputeerde Sterk: Ik stel voor dat ik ook daar even schriftelijk op terugkom.

De voorzitter: Fijn, dank u wel. Zijn er verder nog wat vragen? Mevrouw Van Gilse.

Mevrouw Van Gilse: Dank, voorzitter. Ik mis nog het antwoord op mijn vraag over in hoeverre het ... Dit voorstel bijdraagt aan het meerjarendoel, en dan het onderdeelje Economisch rendabele landbouw, en mijn vraag over de participatie.

De voorzitter: Mevrouw Sterk.

Gedeputeerde Sterk: Voorzitter, ook dat vind ik eigenlijk technische vragen en dus ook daar zal ik schriftelijk op terugkomen.

De voorzitter: Prima. Dank u wel. Dit voorstel gaat naar de Statenvergadering van 20 maart. Er komen nog wat antwoorden op de schriftelijke vragen. Dus ik stel voor dat wij op 20 maart daar een klein debat van maken. Is iedereen het daarmee eens? Prima. Gaan we dat doen. Fijn, dank u wel.

11. Het UPLG/NPLG

De voorzitter: Dan gaan we door naar agendapunt 11, het UPLG/NPLG. We zijn nu bij de bespreking aanbeland van dit onderdeel. De afkorting NPLG staat voor Nationaal Programma Landelijk Gebied. Daarin wordt gezocht naar blijvende oplossingen voor de opgaves rond natuur en daaronder stikstof, waterkwaliteit en klimaat. De vertaling daarvan voor Utrecht heet het UPLG, Utrechts Programma Landelijk Gebied. In dit agendapunt worden een Statenbrief en een memo gecombineerd. In de Staten brief wordt naar aanleiding van een eerdere motie van PS in kaart gebracht welke middelen Utrecht zelf ter beschikking heeft voor het UPLG. In een memo wordt een eerste duiding gegeven van het rapport van kennisinstututen over de eerste versies van de provinciale programma's landelijk gebied en de maatregelen die het Rijk neemt in het kader van het overkoepelende NPLG. Voordat we naar de bespreking gaan, horen we eerst van de inspreker. We hebben mevrouw Monique van de Middelaar. Monique, kunt u naar voren komen? Mevrouw Van de Middelaar, u heeft vijf minuten. Ik moet even kijken. Vijf minuten om de commissie toe te spreken. Ik moet even kijken wat ik hier heb staan. Ik zal u in de laatste minuut aangeven dat u daar beland bent, zodat u het op tijd kunt afronden. Als de inspraak gewenst is, geeft u de leden van de commissie de kans om een vraag te stellen. Ik haal eerst alle vragen uit de zaal op, voordat we naar de antwoorden gaan. Dus wellicht is het handig dat u ze dan noteert. Gaat uw gang.

Mevrouw Middelaar: Dank u wel. Ik ... Fijn dat ik hier mag inspreken. Ik ben Monique van Middelaar. Samen met mijn ouders een melkveebedrijf met 90 melkkoeien en een landwinkel in Bunschoten-Spakenburg. Daarnaast ben ik bestuurslid bij het HAJK, het Hollands Agrarisch Jongeren Kontakt, waarin we een jongerenorganisatie zijn die de belangen van 1000 leden binnen Zuid-Holland, Noord-Holland en Utrecht behartigen. Samen met mijn collega's werk ik elke dag met veel passie in onze provincie aan het produceren van gezond voedsel, zorgen wij voor onze omgeving en dieren en zetten wij stappen binnen ons bedrijven om te verduurzamen. Onze bedrijven liggen in het landelijk gebied van Utrecht. De plannen en uitvoeringen van het UPLG gaan grote impact hebben op onze toekomst. Wij zijn degenen die over een aantal jaren aan het roer staan. Daarom staan wij hier om onze zorgen te uiten over het aantal aspecten die wij ... Die wat ons betreft onvoldoende aandacht krijgen binnen de huidige versie van het UPLG. Het UPLG richt zich hoofdzakelijk op het halen van de doelen voor natuur en stikstof, water en klimaat. Uiteraard kunnen wij met onze bedrijven daarin een rol spelen. Dat willen wij ook alle zeker doen. Het moet praktisch toepasbaar zijn en niet ten koste gaan van ons verdienvermogen. Beide zien wij te weinig in de huidige plannen. Daarnaast zien wij een sterke focus op landbouw. In andere provincies, zoals in Noord-Holland, luidt de stelling, andere sectoren, zoals mobiliteit en industrie, moeten evenredig bijdragen aan het behalen van de gestelde doelen. We missen in dit stuk de reductiedoelstelling voor andere sectoren. Het kan toch niet zo zijn dat er dusdanige flinke reductieopgave voor ons als jonge boeren wordt neergelegd, terwijl andere sectoren hierin achteroverleunen. Onze ervaringen tot op heden in diverse gestarte of al doorlopen gebiedsprocessen is dat er onvoldoende gekeken wordt naar de praktijkkennis en praktijksituaties. De staat van instandhouding moet centraal staan in de stikstof- en natuurbeleid, niet de maatregelen die op getroffen ... Op papier getroffen moeten worden voor behaalde natuurdoeltypen. Zoals afgelopen januari. Het stikstofcollectief door middel van een brief al aangaf nog niet mee te doen aan de gebiedsgerichte aanpakken, zijn wij als jonge boeren wel voorstander van de gebiedsgerichte aanpakken, maar is er tot op heden voldoende ... Onvoldoende toekomstperspectief voor boeren en tuinders geboden en is het vertrouwen tussen de boeren, tuinders en overheid uit elkaar gegroeid en moet het hersteld worden. Talloze boeren zetten ze zich dag en nacht in om voedselproductie met ... Te combineren met natuurbeheer, waarbij de mooiste sectoren in praktijk ... De mooiste soorten in de praktijk tot uiting komen, terwijl dit op papier nooit zou kunnen. Spreek meer met ons, niet alleen in gesprek, maar echt in langdurig dialoog om op gelijk niveau te komen, zodat we meer begrip voor elkaar krijgen. Het oplossen van problemen voor PAS-melders, interimers en andere onvergunde ... Onvergunnenden kunnen we niet vaak genoeg benoemen. Ondernemers die vanwege overheidsfalen als schietschijf voor het MOB worden voorgeschoteld, is te waanzinnig voor woorden. Dat is voor ons een voorwaarde om überhaupt aan de gebiedsprocessen te starten. Duurzame landbouw is wat ons betreft een bedrijf dat zowel in de omgeving als binnen generaties doorgegeven kan worden. Zonder perspectief en inzet van jonge boeren is het landelijk gebied in Utrecht een heel stuk armer en gaat de uitvoering van de doelen een heel stuk meer inspanning vragen voor de provincie. Laten we de kennis en kunde bundelen, naar elkaar luisteren en aan de slag gaan.

De voorzitter: Keurig gedaan. Dank u wel. U had nog iets tijd over. Dank u wel. Zijn de vragen aan mevrouw Van de Middelaar? U mag even hiervoor gaan zitten, dan kunt u de vragen even noteren en dan is het wellicht wat handiger voor u. Zijn er vragen aan mevrouw Van Middelaar. Mijnheer Schaddelee, gaat uw gang.

De heer Schaddelee: Allereerst, heel veel waardering voor de inspraak. Heel erg eens met de oproep die u doet, om inderdaad wat meer met elkaar in gesprek te gaan. Dus dit is een mooi moment om te beginnen met dat gesprek. Dan zit ik toch nog een beetje te zoeken, want volgens mij is een van de problemen in het landelijk gebied dat een deel van de agrariërs niet mee wil doen. Terwijl Utrecht zegt van, maar juist die praktijkkennis is zo belangrijk om echt vooruit te komen. Ik zit even te zoeken naar, wat zijn er precies ... Wat

zou ... Wat ouden wij als Statenleden als coalitie kunnen doen om dat vertrouwen weer te verbeteren? Want u noemt van, die PAS-melders, dat moet opgelost worden en dat soort dingen. Maar dat zijn juridische problemen waar wij niet zoveel ... Wat we alleen maar kunnen oplossen, als we samen met elkaar aan de slag gaan. Dus ik zit een beetje te zoeken naar van, hoe kunnen we weer alle boeren goed aan tafel krijgen? Want zonder dat komen we er gewoon niet.

De voorzitter: Dank u wel. Wie heeft er nog meer een vraag? Mevrouw Van Gilse.

Mevrouw Van Gilse: Dank. Die van mij die was ... Sluit heel erg aan ... Leek heel erg op die van de heer Schaddelee, want mijn vragen voor eigenlijk het agendapunt waren ook wat voor invloed het niet-meedoen van de boeren ... Van boeren heeft. Mijn specifieke vraag is dus inderdaad wat jullie als jongeren daarvoor nodig hebben om wel het gesprek aan te gaan met de provincie en om mee te doen aan de plannen die ook in de memo en het stuk worden gezegd die nu al wel kunnen gaan beginnen.

De voorzitter: Mijnheer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Mijn vraag ligt in lijn hiermee van, er werd gesteld van het vertrouwen is uit elkaar gegroeid, dat moet hersteld worden. Ik zou graag de aanbevelingen voor het herstel van vertrouwen horen.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Draaisma, had u een vraag? Nee. Mijnheer Cromwijk.

De heer Cromwijk: BBB is het heel erg eens met de voorgaande vragen. Maar nog wel een andere vraag. De inspreker had het over de doelen in het UPLG en de haalbaarheid daarvan. Er wordt dat ... Waar erop gefocust wordt. Ze noemde ook dat het verdienmodel en het verdienvermogen en economische rendabele landbouw een beetje achterblijft. Heeft zij voorbeelden of hebben ze ... Heeft de NAJK erover nagedacht van wat ze erin missen en wat eventueel toegevoegd zou moeten of kunnen worden?

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Dank u wel, voorzitter. Wat ontzettend goed dat de inspreker hier komt staan. Ik ben ook erg benieuwd naar de antwoorden op de vorige vragen. Ik had één aanvullende vraag. Zou de inspreker kunnen ingaan op haar droombeeld? Hoe ziet het landelijk gebied er in 2050 uit en hoe verhoudt het zich met de natuur en wat zou bij ... Zou daarbij haar droombeeld zijn?

De voorzitter: Dank u wel. Wie heeft er nog ... Mijnheer Hart, gaat uw gang.

De heer Hart: Dank u wel. Ook vanuit GroenLinks natuurlijk onze waardering voor de inbreng van de jongeren, jongere boeren. We hebben het al vaker aangekaart dat we daar graag open voor staan. Waar wij naar zoeken, en die vraag zou ik eigenlijk willen stellen, is, aan mevrouw Van Middelaar, waarin onderscheidt de jonge generatie boeren zich van de wat oudere generatie boeren? Als we dan naar het UPLG kijken, is mijn vervolgvraag, is de jongere generatie boeren die u vertegenwoordigt bereid om daarin eigen verantwoordelijkheid te nemen? Los van die oudere generatie waarbij misschien boeren zitten die niet zo graag willen veranderen.

De voorzitter: Dank u wel. Heb ik alle vragen opgehaald voor mevrouw Van Middelaar? Bent u zover, mevrouw Van Middelaar, om de antwoorden te geven? Doet hij het niet?

Mevrouw Van Middelaar: Ik denk het wel.

De voorzitter: Gaat uw gang.

Mevrouw Van Middelaar: Dankjewel. Ik heb als het goed is alle vragen opgeschreven. Zo niet, dan zal ik daar met het HAJK ook even op terugkomen om het gesprek aan te gaan. Maar het stukje vertrouwen zit denk ik meer met name in ... Naar de overheid toe. Er wordt veel beloofd en uiteindelijk dan toch weer teruggetrokken. Zie bijvoorbeeld het GOB, wat dan toch weer op ... Wordt ingenomen. Dus het vertrouwen moet hersteld worden. Ik denk, als het gevoel gecreëerd wordt dat wij één richting opgaan, dat we dat vasthouden, dat we daarvoor gaan, dan biedt dat voor de jonge boeren die in mijn ogen zeker wat willen meer houvast. De voorbeelden die ... Waar BBB om vroeg van binnen het NAJK, die zijn er, dus die zullen we dan zeker nog even op ... Terugkoppelen. Het droombeeld. Het droombeeld, als ik voor mezelf spreek, ik zit in een heel stedelijk gebied, ik betrek heel graag de burgers bij mijn bedrijf. Ik wil zeker niet groeien, maar ik wil wel mijn bedrijf kunnen voortzetten zoals het nu is. Ik ben heel intensief. Dat is misschien niet helemaal gewenste beeld. Maar als we dan extensief moeten worden, dat zou in mijn geval ook geen probleem zijn. Maar ik weet eigenlijk dus nu op dit moment niet of ik links- of rechtsom moet gaan, omdat ik niet weet wat er gewenst wordt. Dus als ik terug moet in mijn veestapel, dan zou ik dat best willen, ben ik daarvoor toe bereid. Alleen ik weet op dit moment niet of dat voor mij genoeg verdien vermogen is om daarmee verder te gaan. Misschien is het wel het einde van mijn bedrijf. Dus ik denk dat daar veel boeren van mijn leeftijd naar op zoek zijn. Van, moet ik nou links of rechts, want ik heb echt gevoel dat ik op het midden sta. Daarom denk ik ook wel zeker dat de jonge boeren het best moeten op knokken soms in de gesprekken tegenover de oudere generatie om uit te leggen wat nu in de toekomst er verandert ten opzichte van vroeger. Maar ik denk zeker dat de jonge boeren hun verantwoordelijkheid willen nemen om daarin stappen te zetten om te zorgen dat we binnen Utrecht tot de juiste situatie komen.

De voorzitter: Fijn, dank u wel. Zijn er nog wat vragen aan mevrouw Van de Middelaar? Mijnheer Cromwijk.

De heer Cromwijk: Dank, voor de beantwoording. Is het mogelijk, dat is eigenlijk meer een vraag richting de griffie, dat de zienswijze van het verdienvermogen van de boeren van de NAJK gedeeld wordt met de griffie, zodat de fracties daar ook een motie ... Notie van kunnen nemen?

De voorzitter: Dank u wel. Nog wat vra... Mijnheer Hart.

De heer Hart: Ik ben ontzettend blij met de reactie van mevrouw Van Middelaar. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Dat wilde ik ook nog even zeggen. Ik vind het echt prachtig verwoord. Dat duidt ook van wat wij er als coalitie eventueel mee zouden moeten, dat is duidelijkheid geven en support en daarin samen optrekken. Dus het wordt gehoord.

De voorzitter: Fijn, dank u wel. Mevrouw De Boer.

Mevrouw De Boer: De vragen waren allemaal gesteld, maar ik vind ... Ik wil toch ook heel graag mijn waardering uitspreken naar de inspreker en ook ... Ik denk ook dat het hoopvol is, het beeld dat je schetst. Ik begrijp ook heel goed, er is zoveel onzekerheid, zoveel onduidelijkheid dat het heel moeilijk is, welke kant moet je dan op? We hebben natuurlijk in Utrecht wel plattelandscoaches die daarbij kunnen helpen. Maar die

moeten het ook doen met wat er nu is natuurlijk. Maar uiteindelijk willen we het allemaal samen graag oplossen. Volgens mij zitten onze ideeën en doelen helemaal niet zo ver van elkaar af, dus we komen er vast uit.

De voorzitter: Fijn, dank u wel. Verder geen vragen? Dan wil ik mevrouw Van de Middelaar bedanken voor, sowieso voor uw voorbereiding, maar ook voor uw mooie verhaal wat u hier heeft kunnen doen. Alle vragen en antwoorden die zijn gekomen en die u heeft gegeven, zijn zeer waardevol voor deze Staten. Dank u wel. Dan gaan we nu over naar de bespreking van dit stuk. Dan wil ik als eerst de BBB het woord geven.

Mevrouw Zagt-Lokhorst: Dank u, voorzitter. Allereerst, voorzitter, UPLG, wat kunnen wij doen? Helemaal niets. 150 zienswijzen. Laten we die eerst maar eens serieus behandelen. Toch even naar de inhoud. Als je ergens wil beginnen, moet je beginnen bij de natuurdoelanalyses. Er moet een nulmeting komen van nu en niet eentje ergens uit het jaar 1900. Vanaf de nulmeting kan je gaan werken om de natuur te verbeteren. De natuur heeft onderhoud nodig. Laten wij na die nulmeting eerst beginnen om de natuur te onderhouden. Als de natuur dan verbetert, kun je de natuur gaan versterken. De extra hectares natuur als zogenoemde bufferstroken, wie heeft dat geadviseerd? Hoe realistisch zijn de onderzoeken naar de NDA's? Een voorbeeld, in het N2000-gebied Botshol wilden ze 30 jaar geleden de omliggende polders onder water zetten. Na veel onderzoeken en rechtszaken was dit een onhaalbare en een realistische ambitie. Wat staat er nu in de natuurdoelanalyse? Onderzoeken of omliggende polders onder water gezet kunnen worden in verband met kwel. Zo zijn er nog vele voorbeelden. Remkes heeft geadviseerd om de agrarische experts evenwichtig zitting te laten nemen bij de ecologische autoriteiten. Hier is tot op heden nog niks mee gebeurd. Kan de gedeputeerde beamen en deze zorg doorgeleiden naar Den Haag? Nu wij een demissionair kabinet hebben en het landelijke transitiefonds van 24 miljard controversieel is verklaard, moeten wij zonder geld de problemen van Den Haag oplossen. We krijgen ongeveer 250 miljoen. Laten we dat eerst maar eens gebruiken om PAS-melders, interimmers en de boeren van een Hinderwet aan een Hinderwetvergunning te helpen, om zo draagvlak in de gebieden te krijgen. De uitspraak van de Raad van State baart BBB grote zorgen. Daarbij, in het provinciale programma Legalisatie PAS-melders moet een zeer grote versnelling komen. Nu hebben slechts 34 van de 220 PAS-melders zicht op legalisatie. Dit is wel degelijk provinciaal beleid. Kortom, voorzitter, de aangenomen motie 92 Voortvarend met het UPLG kan dit wel? Wanneer botst de boot die UPLG heeft voortvarend tegen de kade? BBB denkt dat wij met de Staten beter vanuit een helicopterview moeten kijken naar waar we mee bezig zijn. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Schaddelee.

De heer Schaddelee: Dank, voorzitter. Ik heb een vraag en een opmerking richting de BBB. Want terecht maakt u er een punt van dat in Den Haag uitgifte van het geld controversieel is verklaard. Mijn opmerking zou zijn, roep uw eigen fractie in Den Haag op om dat dan zo snel mogelijk te stoppen. Volgens mij heeft de BBB inmiddels wat meer invloed in Den Haag. Dat lijkt me echt heel cruciaal om vooruit te komen met elkaar. Maar u vroeg daarna een aantal dingen over nulmeting en over het verbeteren en versterken van de natuur. Ik zit er even naar te zoeken, want daar zou een beetje de suggestie onder kunnen liggen dat de BBB vindt dat er nu nog te weinig goed beeld is van de stand en de staat van onze natuur. Klopt dat?

Mevrouw Zagt-Lokhorst: Nee, dat klopt niet. De natuur willen we zeker als BBB helpen verbeteren. Alleen nu wordt er gekeken naar oude, hele oude metingen en wordt er dan gezegd, vlindertje zus in 1900 zo en die natuur krijg je niet terug. Als we nu eens even gaan meten en alles op een nulmeting gaan zetten en je gaat daarbij de natuur verbeteren, dus waar nodig is, kalk strooien of iets dergelijks, dan verbetert de natuur en daarbij kun je daarna het onderhoud erop gooien. De natuur kan verbeterd worden, maar laten we niet naar

oude, hele oude doelstellingen gaan kijken. Laten we kijken naar wat nu speelt in de natuur, daar de verbetering opgooien en dan de onder... Of dan onderhoud en dan de verbetering erop gooien. Dan maak je veel grotere stappen.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Schaddelee.

De heer Schaddelee: Dan misschien, om het dan voor mij maar af te concluderen, daarmee accepteer je dus feitelijk, door te zeggen van, we willen een nulmeting van hoe de staat van de natuur nu is, accepteer je eigenlijk de verslechtering die wel degelijk heeft plaatsgevonden, ik denk, de afgelopen tien, twintig jaar, inclusief het verlies aan biodiversiteit wat erachter zit. Dat vind ik jammer, want daarmee geef je eigenlijk ook ... Leg je je erbij neer. Dat zou wat mij betreft niet de grondhouding zijn. Maar goed, dat is denk ik ook een punt waar we in een debat op mogen verschillen.

De voorzitter: Fijn, dank u wel. Wilde u nog een reactie geven, mevrouw Zagt?

Mevrouw Zagt-Lokhorst: Ik wilde graag daar een reactie op geven. Dat verlies moet hersteld worden, maar dat ga jij niet zomaar herstellen door er niks mee te doen. Daarom stellen we ook voor, ga onderhoud plegen. Dan komt het verlies vanzelf. Als je daarna dus ... Of gaat verbeteren en daarna het onderhoud. Dan komt dat verlies vanzelf terug. We hebben dat ook in de UPLG-werkbezoeken gezien. Natuur herstelt zich vanzelf. Of tenminste, vanzelf niet, natuur herstelt zich als wij onderhoud gaan plegen.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, dank. Een kleine reactie op het betoog van de BBB. Inhoudelijk denk ik van, over referentie jaren en dergelijke ben ik het best wel eens. Maar u stelt voor eigenlijk om niks te doen in het kader van UPLG. We hebben net een jonge boer gehoord die wil weten, gaan we linksaf of rechtsaf? Wat is uw antwoord dan als we geen gebiedsprocessen voeren nu?

De voorzitter: Mevrouw Zagt.

Mevrouw Zagt-Lokhorst: Juist de gebiedsprocessen moeten gevoerd worden, maar wel op de juiste metingen en op de juiste kaders.

De voorzitter: Mijnheer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, maar dan gaan we toch wel in gesprek? Het UPLG is volgens mij het beleidsmatig kader waarmee die gebiedsprocessen plaats gaan vinden. De inhoudelijke kanteling hebben we nog niet gehad. Maar die gesprekken zijn juist heel belangrijk. Daar roept iedereen om, ook in de gebieden. Moeten we daar dan niet juist toch wel mee vooruitgaan, om in gesprek te gaan met de agrariërs in de gebieden, ontwikkelperspectieven te ontwikkelen et cetera? Want de kaderstelling vindt nog plaats.

Mevrouw Zagt-Lokhorst: Ik ben het eigenlijk wel volledig met u eens. De gebiedsprocessen moeten gewoon doorgaan, die moeten gewoon ... Maar dan, de kaders moet even goed vastgesteld worden.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik even door naar de andere fracties. GroenLinks, heeft u hier nog iets over te vinden, te zeggen?

De heer Hart: Natuurlijk hebben wij er iets over te vinden, maar wij hadden het opwaardersverzoek van D66 ondersteund. Dus wat ons betreft gaan die voor ons. Maar ik wil wel alvast onze waardering uitspreken naar het college voor de proactieve houding om meteen met die memo te komen, een eerste duiding. Vind ik heel erg fijn dat jullie dat dat uit jezelf zo snel hebben gedaan. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik even door naar de VVD. Heeft u hier nog iets over te vinden? Gaat uw gang.

Mevrouw Van Gilse: Dank, voorzitter. Zoals ook al aangegeven, hebben we het opgewaarderd omdat we zorgen hebben over het wel of niet meedoen van de ... Van boeren in onze provincie en daarom eigenlijk ook zorgen hebben over de dingen die in de memo en de Statenbrief zijn verteld, waar we al mee aan de slag zouden kunnen gaan als provincie, of dat ook wel echt kan. In mijn technische beantwoording is er eigenlijk niet echt antwoord op gegeven. Dus dat wil ik eigenlijk nogmaals vragen van, wat voor belemmeringen levert dat op? En naar aanleiding van de inspreker, de vraag aan de gedeputeerde, in hoeverre ze van plan is om aan de slag te gaan met de oproep die is gedaan door de jonge boeren.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw De Widt van D66. Heeft u nog iets?

Mevrouw De Widt: Voorzitter, dank u wel. Om te beginnen, dank aan de organisatie voor de beantwoording van de vragen die we vooraf gesteld hadden. D66 vindt het heel erg belangrijk dat in de provincie voortgang wordt geboekt in de transitie in het landelijk gebied. De rapporten onderstrepen wat ons betreft dat er serieus nog veel te doen is. Wij zijn er oprecht blij mee dat de provincie Utrecht zo'n goed uitgewerkt UPLG heeft ingediend, waarmee we ook gewoon flink geld in het vooruitzicht hebben staan. De drie werkbezoeken van de afgelopen weken hebben ons een goed inzicht gegeven in de gang van zaken rond de gebiedsprocessen en dat het dus ook zeker niet eenvoudig is, niet eenduidig is, vraagt om differentiatie. Maar de inzet is echt veelbelovend. D66 steunt de gedeputeerde om hier krachtig mee verder te gaan. Mijn partij vertrouwt erop dat er gewerkt wordt aan de basis. Bodem en water sturend is ook hier volgens ... Voor ons vanzelfsprekend het uitgangspunt. Ik heb verder geen vraag op dit moment. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik door naar het CDA. Mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Dank u, voorzitter. Dank ook aan het college dat zij op zo'n voortvarende wijze alle documenten bij elkaar hebben gebracht die van toepassing zijn of die wij kunnen gebruiken straks ook bij de kaderstelling UPLG. Ik hoop inderdaad dat we in juni een compleet beeld hebben, ook vanuit Den Haag, als het over de financiën gaat, omdat we dan veel gerichter die gesprekken kunnen voeren. In de motie in december hebben wij gevraagd om voortgang. Tegelijkertijd was toen nog niet duidelijk hoe die voortgang vorm zou kunnen krijgen. Heel dank... Heel veel dank voor het uitzoekwerk naar de financiën. Want toen hebben we al gezegd van, er moet geld in de bestaande begroting zitten om in ieder geval dat wat wij als procesvorm, de gebiedsgerichte aanpak, al een paar jaar terug hebben vastgesteld, uit te kunnen gaan voeren. Dat wordt hierin bevestigd. Dus ik zie dit vooral als basismateriaal voor de gesprekken die gevoerd gaan worden in de gebieden en de gesprekken die gevoerd gaan worden hier in de Staten. Ik kijk met plezier al vooruit op de discussies die we hier in de Staten gaan voeren over de kaderstelling UPLG.

De voorzitter: Dank u wel. Partij van de Arbeid, mevrouw De Boer, gaat uw gang.

Mevrouw De Boer: Dank u wel. Ik was eigenlijk zeer verheugd en ik ben ... Ik vind het ook heel fijn dat het in onze provincie kennelijk gelukt is om zo'n goed plan in te dienen, dat wij een flinke portie van de beschikbare

gelden van het geld toegezegd hebben gekregen. Wat mij betreft verdient dat een groot compliment aan onze gedeputeerde en haar ambtenaren. ... dan weer dat dan uit onderzoek blijkt dat de plannen van de verschillende provincies niet voldoende zijn om de doelen te halen. De vraag dient zich dan aan hoe wij ons UPLG hierop gaan aanpassen. Het gaat vooral om meer kostbare en vergaande maatregelen op het boerenbedrijf en om meer natuur dan nu is afgesproken. Wat gaan we hieraan doen? Daarnaast vroeg ik mij af, en dat heb ik niet helemaal terug kunnen vinden in de beantwoording van de vragen, is er in IPO-verband overleg om de regelingen gelijk te maken of zoveel mogelijk gelijk te maken in elke ...

De voorzitter: U heeft een interruptie van mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Graag een verduidelijking van mevrouw De Boer op het punt dat ze zegt dat we de doelen niet zullen halen. Ik kreeg meer de indruk dat we de doelen niet zullen halen binnen een bepaalde termijn die kennelijk nu ook erg fluïde is geworden. Dus eigenlijk, ik kreeg niet de indruk dat de doelen niet gehaald zullen worden, maar dat ze niet snel gehaald zullen worden. Dat is iets wat het college ook inderdaad instemmend beantwoordt van, ja, dat klopt.

De voorzitter: Mevrouw De Boer.

Mevrouw De Boer: Dat klopt. We hebben er zelf termijnen aangehangen, aan de doelen. Daarmee is het dus ook jammer dat we die niet halen. Het zou denk ik goed zijn dat we wel proberen zoveel mogelijk dingen zo snel mogelijk wel te halen. Dat is mijn oproep hierbij. Ik zat net midden in een zin, dus ik zal de zin eventjes van vooraf aan doen. Dat ik me afvroeg of er in IPO-verband overleg is om de regelingen gelijk te maken in, of zoveel mogelijk gelijk te maken, in elke provincie. Welke rol heeft het Rijk daarbij? De Partij van de Arbeid heeft hier zorgen over. In hoeverre zijn de maatregelen geborgd als er straks een ander kabinet komt die mogelijk alle klimaatdoelen van tafel veegt? Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Partij voor de Dieren, mevrouw Batteau.

Mevrouw Batteau: Dank u wel, voorzitter. Als fractie Partij voor de Dieren zijn we ook blij dat deze Statenbrief er ligt, met al het uitzoekwerk, en dat we nu echt een gesprek kunnen voeren en voortvarend aan de slag kunnen om die verbetering door te zetten in de natuur in onze provincie. Maar ik wil eigenlijk nog iets daarvoor, voordat ik daarop inga, iets opmerken. Wij vinden het ... Er wordt verwezen in deze Statenbrief naar de zienswijze van de GS op de concept NPLG. Een zienswijze waar we de inhoud niet van gezien hebben in het voortraject. Dat vinden wij vreemd eigenlijk, omdat we ook begrepen hebben dat bij andere provincies de Statenleden zijn meegenomen in dat proces van het formuleren van die zienswijze en ook aandachtspunten hebben kunnen meegeven aan hun gedeputeerde. Vervolgens gaat het natuurlijk naar IPO en wordt het dan vastgesteld. Dus even de vraag aan gedeputeerde waarvoor ... Waarom voor dit proces is gekozen. Het lijkt ons juist belangrijk, gezien wat er helemaal speelt aan onzekerheid en ook over de discussie over bevoegdheden tussen Rijk en provincie, dat wij volledig transparant en inzicht hebben in positie die de gedeputeerde hierin inneemt ten aanzien van het Rijk. Dus eigenlijk graag daar een toelichting over. Misschien ook, ik kijk ook naar de andere fractie, moeten we hier gewoon ook wat afspraken over maken over hoe wij hier als Staten bij betrokken worden. Terug naar de Statenbrief. Dus we hebben ... Heel mooi om te zien dat er flink toch wat geld is waarmee we al aan de slag kunnen en dat we inderdaad op basis van vier maatregelen bijna 300 miljoen euro waarschijnlijk hebben toegezegd gekregen. Maar dan is natuurlijk nu natuurlijk de hamvraag, wat gaan we ermee doen en hoe gaan we dat zo effectief mogelijk inzetten? Uit de beantwoording van de technische vragen begrijp ik dat dat via de reguliere P&C-cyclus ... Bestemmingsreserves onttrokken kunnen worden. Maar het is denk ik nu aan ons als PS om te gaan vaststellen hoe we die vrije ruimte willen

gaan inzetten. Dus ik kan me voorstellen dat we daar gezamenlijk over moeten praten van, hoe komen we tot een proces waarin we alvast voortvarend aan de slag kunnen met de middelen die er al zijn? Daarvoor hebben we denk ik ook meer informatie nodig. Dus wat is effectief op dit moment? Wat is mogelijk? Dus ook daarin kijk ik naar mijn medefracties hoe zij dit zien. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik door naar de ChristenUnie. Mijnheer Schaddelee, gaat uw gang.

De heer Schaddelee: Dank u wel, voorzitter. Er liggen natuurdoelanalyse voor onze kwetsbare natuurgebieden. Dus er ligt een stevige inhoudelijke basis voor het UPLG. Wij hadden vooraf kritische vragen gesteld over de additionele middelen. Maar dank aan het college en aan onze ambtenaren voor de uitvoerige en uitstekende beantwoording. Dus op inhoud weten we wat we hebben, financieel weten we waar we staan, ook nu er vanuit het Rijk een eerste trams is losgekomen. Ik denk dat de bottleneck de komende tijd is de goede samenwerking in het landelijk gebied. De inspreker noemde dat ook al. Ik zou echt de oproep willen doen, ook richting boeren, kom aan tafel. De enige manier om te werken aan vertrouwen met elkaar is om ook dat gesprek echt met elkaar aan te gaan, te investeren in elkaar en niet je stoel leeg te laten staan en dan in het weekend hier een giertank op de stoep te leggen, want dat helpt ook niet in het vertrouwen. Ik denk dat het ook goed is, en dat zeg ik ook richting alle partijen hier en misschien wel in het bijzonder richting de BBB, laten wij ook allemaal onze netwerken en connecties in het landelijk gebied gebruiken om oproepen ... Om die oproep te versterken richting boeren. Kom aan tafel, praat mee. Want volgens mij is dat de sleutel tot succes voor het UPLG.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik door naar UtrechtNu!, mijnheer Van Dieren. Nee. Door naar Volt, mijnheer De Jong, gaat uw gang.

De heer De Jong: Dank u wel, voorzitter. We zijn ... Ook wij zijn erg blij dat het college actief kijkt wat we wel kunnen om voortvarend door te gaan met het UPLG conform de aangenomen motie die Volt met collegepartijen eerder indiende. We begrijpen nu van het college dat er voldoende basis is om aan de slag te gaan. Op basis van de provinciale begroting, de Rijksmiddelen vanuit het Programma Natuur en de middelen gekoppeld aan de maatregelenpakketten. Tegelijk drukte de Ecologische Autoriteit op de alarmbel naar aanleiding van de natuurdoelanalyses. Ook het consortium van kennisinstututen, dat stelt dat het niet te verwachten is dat met alle voorgestelde maatregelen de doelen van het NPLG worden gehaald. Grootschalige techniektoepassingen, gerichte extensivering, vermindering van dieraantallen en honderdduizenden hectaren gebiedsspecifieke aanpassingen van het agrarische grondgebruik zijn allemaal nodig, evenals het uitbreiden van natuurgebieden. De uitvoeringscapaciteit moet flink worden uitgebreid. Volt leest, er moeten dus meerdere tandjes bij. In dat licht willen we de overwegingen van Gedeputeerde Staten beter begrijpen. Hoe verhoudt de gemelde goede budgettaire basis zich tot de omvang van de problematiek en het tekortschieten van de plannen? Beïnvloedt dit de mogelijke behoefte aan additionele middelen? Als wij het goed lezen, begrijpen we dat er ruim 56 miljoen eventueel en onder voorwaarden beschikbaar zou kunnen zijn. We vragen de gedeputeerde wat de overwegingen zijn rond de keuze om dit gedeeltelijk in te zetten om een versnelling te faciliteren, bijvoorbeeld voor het proactief uitwerken van de adviezen van de Ecologische Autoriteit op natuurinrichting waar we achterlopen, een boost te geven voor de Groene Contour waar we achterlopen, additionele inzet op het gebied van de waterkwaliteit en de KRW-doelen waar we achterlopen, het bestrijden en voorkomen van vervuilende PFAS en microplastics via kunstmest en pesticiden die onze bodem in komen, et cetera, et cetera. Zouden we een gedeelte van die 56 miljoen specifieke programma's kunnen gaan inzetten om een versnelling te halen daar waar we achterlopen? Dank u, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik door naar de PVV, mijnheer Daniels.

De heer Daniels: Dank u wel. Even kijken. Ik zie in het stuk ook een aantal opmerkingen over de uitvoeringscapaciteit. Is het mogelijk om in deze plannen ook bijvoorbeeld iets mee te nemen over hoe er samengewerkt wordt met hogeschool en universiteiten om ervoor te zorgen dat er dus genoeg ambtenaren zijn bij gemeenten en provincie in de toekomst? En dat ... Even kijken. Mocht het budget uiteindelijk tegenvallen, in hoeverre zijn deze plannen ook schaalbaar? Of moet er dan meer in de lengte of in de breedte dan worden gesnoeid als het budget dan tegenvalt? Want er stond ook in dat het om een maximumbudget ging. Even kijken. Ik las ook dat er gefocust wordt op de gebieden waar dus veel energie bij de gebiedspartners zit. Maar zorgt dat er niet juist voor dat de gebieden, de zwakkere gebieden, juist zo ver achter komen te liggen, dat ze dus nooit meer de doelstellingen zullen kunnen halen? Ambities zijn enorm en de kosten voor beheer en instandhouding straks ook. Is het wel verstandig om zoveel te willen realiseren als er nog geen garantie voor de financiering van de operationele kosten later is? Ziet GS daar geen discrepantie?

De voorzitter: Fijn, dank u wel. Dan ga ik door naar de SGP, mijnheer Van den Dikkenberg. Gaat uw gang.

De heer Van den Dikkenberg: Gelukkig krijg ik het woord nog, voorzitter. Dank. Memo schetst een helder beeld als het gaat om wat we kunnen doen en wat er aan middelen voorradig is. Tegelijk zien we dan ook het schrikbeeld dat we ongeveer 10 procent van de benodigde middelen ter beschikking hebben en moeten we wel provinciebreed aan de slag volgens de aanpak van het UPLG. Ik stelde in mijn vragen van, overal een beetje doen, is ook overal mislukken. Want we kunnen geen totaal bod neerleggen en we kunnen nog niet het totale beeld schetsen. Op het moment dat we dus het totale beeld niet kunnen schetsen, gaan we ook overal mislukken. Want als je aan tafel zit met je bedrijf en je wilt wat gaan doen, wil je weten, waar gaan we heen, wat staat er voor een verdienmodel tegenover, wat is mijn toekomstig verdienmodel? Zolang we dat niet in beeld hebben, dan kunnen we wel vooruitgaan, alleen dan blijft het een beetje aanmodderen en mislukken. Een mooi voorbeeld daarvan is, eigenlijk niet zo'n mooi voorbeeld, is het handelingsperspectief van Amersfoort. Daar hebben veel boeren ook in meegedacht. Uiteindelijk wordt het min of meer terzijde geschoven, omdat het niet compleet genoeg is en we ... Het UPLG concretere kades geeft en een bredere aanpak. Daar zit veel energie in, veel vrije avonden zijn erin gestopt. Bedankt voor de moeite, maar we gaan hem niet vaststellen. Dat is typisch een voorbeeld van, ga dan in één keer door de bocht, zoals Remkes ook adviseerde, in plaats van in hapjes aan het werk. Dat is wat in de memo wel naar boven komt drijven, dat op het moment dat we alle gebieden die we hier ook mooi op dat kaartje zien, op de flyer die we gekregen hebben, als we die tegelijk gaan bedienen in gebiedsgerichte aanpakken met 10 procent van het budget, vertel me dan maar hoe concreet we kunnen worden en hoeveel succes we gaan halen. Ik denk het helemaal niet. Dus prioriteren van gebieden is ook nodig. Dat ligt ook in lijn met het onderzoek van PBL. Zowel in uitvoeringskracht als in beschikbare middelen is het nodig om gebieden te prioriteren. Dan zou ik ook zeggen van, ga dan aan de slag met gebieden waar energie in zit. Maak het daar heel concreet en zorg ervoor dat je tegen die gebieden zegt van, dit is de deal, strik eromheen en we gaan dit uitvoeren. Dan laat je ook aan andere gebieden zien dat het kan, dan haal je ... Maak je de energie los in andere gebieden, geef je boeren toekomst en dan kunnen we ergens voor gaan staan. Misschien missen we dan een doeltje, een doeltje vanuit het Rijk, kan gebeuren. Maar misschien scoren we ook wel extra plussen en dan hebben we dat ook in beeld. Ik zou zeggen van, ga op die manier prioriteren, in plaats van provinciebreed die grote processen. In de werkbezoeken hebben we ook vooral de bestuurders aan tafel gezien, belangenorganisaties et cetera, maar heel weinig boeren. Maar ga nou eens klein kijken en zorg ervoor dat dat ook echt uitgevoerd wordt. Dat laat het PBL-onderzoek heel duidelijk zien dat dat nodig is. Zeker omdat als we zo groot blijven, de doelmatigheid ook niet doorgerekend kan worden. PBL zegt van, we kunnen onmogelijk in beeld brengen wat de doelmatigheid is. Dan pleit het er alleen maar voor, als je weinig middelen ter beschikking hebt, zoals we lezen

in het memo, om het klein te maken, zodat we de doelmatigheid heel praktisch kunnen maken en we antwoord kunnen geven aan heel veel doelen of niet.

De voorzitter: U heeft een interruptie van mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Dank u wel, voorzitter. Mooie oproep van de SGP waar wij veel inzien. We willen de SGP graag even vragen of die zelf ook met voorstellen kan komen, welke gebieden dan prioriteit zouden moeten krijgen volgens de SGP.

De voorzitter: Mijnheer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, hij is één stapje voor. Heel veel middelen hebben we gekregen. Er werd gezegd, omdat we zo'n goed plan hebben ingediend. Volgens mij is het ook om de ligging in een groot veenweidegebied en dat die middelen daarvoor bestemd waren, dat we zoveel hebben gekregen. Moeten we dan als eerste naar het veenweidegebied gaan kijken? Vraag ik ook aan de gedeputeerde. Maar dat zou dan logisch zijn, als die middelen voor het veenweidegebied bedoeld zijn, dat je daar ook naar gaat kijken. Dan pak je ook gelijk de CO₂-reductie op met innovatieve middelen. Op die manier, en voor de rest zit ik natuurlijk niet in alle gebieden aan tafel, hoewel het soms zo lijkt, maar ... Dus ik meer echt prioriteren zelf hier. Ik zou aan de GS willen vragen van, waar zit de meeste energie in, waar zijn de gebiedsprocessen lokaal ook het meest ver? Maak daar ook gewoon echt voorbeeldprojecten van dat er een keer echt groenblauwe dooradering wordt aangelegd, dat er stikstof gereduceerd wordt en dat ook gezien wordt dat het kan. Goed, voorzitter, dat over de prioritering. Dan een puntje over de ruimtelijke claim. Het mooie van die PBL-analyses en dergelijke, is dat er wel een ruimtelijke claimen en een ruimtelijke raming van ons en de financiële raming heen is gegaan. Maar vorige week bespraken we de ruimtelijke puzzel en daar staat de landbouw nog steeds op PM. Dus ergens ramen wij wel met landbouwgronden, met omschakelgronden, extensiveringsgronden et cetera, met een financieel bedrag, maar wordt die niet ingebracht bij het collegiaal stuk wat de heer Van Essen behandelt, de ruimtelijke puzzel. Mijn oproep zou zijn, ga als gedeputeerde Landbouw aan de slag om ook die PM van landbouw zo concreet mogelijk ingevuld te krijgen in die ruimtelijke puzzel, om daarmee ook te werken aan vertrouwen van de boeren. Want totdat die PM is ingevuld als van, hier staan we voor, kan ik moeilijk anders dan gelijk geven als een boer zegt, het is om onze grond te doen. Als het de sluitpost is van alle opgaven van de provincie, dan is het inderdaad een hongerige provincie die heel veel grond wil hebben voor energieopwek en weet ik veel wat. Voorzitter, dan nog een punt over de sociaaleconomische impactanalyse. Tot onze schrik zagen we laatst een blaadje langskomen vanuit de werksessie daarvan waarin twaalf toekomstperspectieven werden geschetst, waarvan er zes gericht zijn op stoppen, eentje op innovatie en de andere vooral bij moeten dragen aan het doel veestapelreductie. Volgens mij is het doel veestapelreductie niet opgenomen in het UPLG. Waar komt dit vandaan? Waarom huist dit rond in de werksessies die georganiseerd worden namens de provincie voor de sociaaleconomische impactanalyse? Is dat dan het werkdoel wat op het provinciehuis wel gehanteerd wordt, maar wat ons niet bereikt als doel? Voorzitter, dan de middelen die over het veenweidegebied, die heb ik al gehad. Dus daarmee mijn bijdrage. Dank u wel.

De voorzitter: Fijn, dank u wel. Dan ga ik door naar de SP, mijnheer Breur. Bent u wakker? Dank u wel. Dan zie ik Forum voor Democratie niet, geloof ik. Dus dan ga ik door naar 50PLUS, mevrouw Hoek.

Mevrouw Hoek: Dank u, voorzitter. Het is zo volledig wat mijnheer Dikkenberg van de SGP allemaal al heeft gezegd. Ik kan alleen nog maar aanvullen. 50PLUS heeft een iets andere insteek, namelijk ten eerste, wie zijn de partners die met de provincie samenwerken? Dan kom ik bij de waterschappen, kom ik bij Rijkswaterstaat en dergelijke. Waar 50PLUS zich zorgen over maakt, is namelijk toch, wat op dit moment ook echt aan de orde

is, is waterbeheersing. Daarmee bedoelt 50PLUS eigenlijk het onderhoud. Onderhoud van de beschoeiingen et cetera. Het is nu, daar zijn we mee geconfronteerd geraakt, en het is natuurlijk ook zo, we hebben hier dat kaartje ook gekregen, dat geeft het eigenlijk al heel duidelijk weer. Ik zou zelfs nog het in twee delen kunnen onderbrengen, namelijk het Groene Hart, het hele gedeelte, dus het lagere gedeelte en het hogere gedeelte, Utrechtse Heuvelrug en alles wat dat verderop de kant van Gelderland et cetera gaat. Wij in het ... Of men in het Groene Hart, we kunnen het water niet meer kwijt. Dat is niet een toevallige keer dat het een keer gebeurt, maar dat is iets waar we gewoon constant rekening mee moeten houden. Waar 50PLUS zich zorgen over maakt, is namelijk het onderhoud en de zorg, ook dat hoort bij de kosten en de beheersing, van dat het water niet overal onderdoor sijpelt. We weten dat er bij het Amsterdam-Rijnkanaal op verschillende plaatsen de beschoeiing zo slecht is, dat het water eronder doorsijpelt en de polders ingaat. We weten dat het ook bij ... Daar worden we gewoon mee geconfronteerd. Dus ik fantaseer niet. Ook bij de Vecht is het langzaam maar zeker. De Vechtdijken, dat zijn kleiruggen, maar ook daar heeft ... Vindt het water de weg eronderdoor en stroomt daardoor ook de lagere gebieden in. Dus dat onderdeel missen wij eigenlijk in het hele verhaal van wat nu eigenlijk geschetst is. Daarnaast wil ik nog wel even opmerken dat natuurbeheer ... Enorm veel druk wordt er bij de agrariërs gelegd om gedeelten te verkopen of af te staan, in ieder geval te verkopen aan Staatsbosbeheer, om dat groen ... In groen om te zetten. Ik wil toch nog wel even opmerken als ... Wat zijn eigenlijk de natuurbeheerders in de grote getalen? Dat zijn de agrariërs. Die doen niet anders dan natuur beheren, met de wisselbouw en et cetera en ook nog eens een keertje aan waterbeheersing, in samenwerking wel met de waterschappen, maar ... En dan is het heel raar dat ... Dan is de grond uiteindelijk dan verkocht aan Staatsbosbeheer en dan komt Staatsbosbeheer erachter, o, jeetje, maar we kunnen het niet onderhouden. Dus dan gaan ze weer terug naar de verkopende partij om te vragen of dus de agrariër die voorheen het gebied al beheerde, om dan die gebieden weer te gaan beheren. Dus dat is ... Vindt 50PLUS ook een beetje de omgekeerde wereld. Maar vooral waterbeheersing en het achterstallige onderhoud, daar lezen wij niets over in dit hele voorstel. Dat is toch wel heel zorgelijk dat dat niet meegenomen is in het project wat we ingaan. Tot zover, voorzitter. Graag antwoord hierop.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Hart, u heeft nog een vraag?

De heer Hart: Eigenlijk, ik ... Wij hadden het ook opgewaardeerd en ik liet even natuurlijk D66 voorgaan omdat wij hun opwaardeerverzoek ondersteunen. D66 heeft dat heel kort en krachtig goed gedaan. Maar ik zou wel graag gebruik willen maken van een half minuutje om nog even iets daaraan toe te voegen vanuit de GroenLinks-fractie. Ik wil graag beginnen te zeggen dat we het heel erg eens zijn met ChristenUnie, SGP, maar ook andere partijen en andere collega's, dat we moeten waken voor stagnatie. Stagnatie bij het UPLG. Tegelijkertijd zien we dat het college de urgentie wel degelijk onderkent om door te pakken, maar de onzekerheid over het Rijksbeleid, dat is natuurlijk ongelooflijk zorgwekkend. Niet alleen voor ons, in de laatste plaats misschien wel voor ons, maar voor alle betrokkenen. Dus ook van ons de oproep nogmaals, en met name aan jonge boeren, kom aan tafel en doe mee met de gebiedsprocessen. Dan heb ik nog een kort vraagje aan de gedeputeerde. Partij voor de Dieren begon, terecht denk ik, over wat onduidelijkheid rondom die zienswijze, hoe dat proces is verlopen. Dus ook wat ons betreft graag nog een toelichting, een verduidelijking over hoe dat proces rondom die zienswijze is vooral.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik even naar mevrouw Sterk. Er zijn heel wat vragen en wat suggesties gedaan. Wilt u even schorsen? Vijf minuten schorsen we even voor koffie, thee en andere dingen. Dank u wel. Ik hef de schorsing even op. We gaan we door met mevrouw Sterk, zodat zij alle antwoorden kan geven. Gaat uw gang.

Gedeputeerde Sterk: Voorzitter, maar ik zie iedereen nog op verschillende plaatsen in de zaal staan. Dus om nou meteen al te beginnen, vind ik ook een beetje onaardig. Ik wil mensen even de kans geven om te gaan zitten. Maar voordat ik echt inhoudelijke inga, wil ik in ieder geval beginnen met dank voor de complimenten voor dat het stuk er nu ligt. Er is hard aan gewerkt. Het blijft gewoon een ingewikkeld proces. Maar ik ben blij dat we in ieder geval dit inzicht nu kunnen geven. Ik wil ook echt nadrukkelijk onderstrepen dat ik heel blij ben met de oproep die de ChristenUnie heeft gedaan en die eigenlijk vindt, hoor ik ook, draagvlak vindt ook in de resten van de Staten. Tegelijkertijd wil ik ook oog vragen voor de ingewikkeldheid ook wel die er natuurlijk is bij boeren om daar ook echt wel aan deel te nemen. Ik denk dat dat net helemaal goed verwoord is door Monique. Met name ook voor jonge boeren, je zal maar aan het begin van een periode staan waar je investeringen wil doen en dan op dit moment zoveel onduidelijkheid hebben over hoe je dat dan het beste kunt doen. Mij is weleens verteld, als boer doe je twee keer in je hele carrière, als je dat zo kunt zeggen, een flinke investering. Ik denk dat het op dit moment echt heel ingewikkeld is om dan ook als overheid duidelijk te maken waar die dat ... Waar dat dan is op ligt. Dus ik kan me ook ... Ik zeg ook altijd tegen boeren, ik kan het misschien wel helemaal niet voorstellen, want ik ben geen boer en ik heb er natuurlijk niet in mijn dagelijkse praktijk mee te maken. Dat is natuurlijk voor boeren echt wel anders. Toch denk ik wel dat ik begrip heb voor de situatie waar zij in zitten, ook omdat ik natuurlijk met grote regelmaat agrariërs spreek. Ik denk dat wij in Utrecht ons wel altijd hebben kunnen laten voorstaan opdat we altijd wel die goede samenwerking altijd hebben gezocht. Ook juist van onderop en niet van bovenaf. Die staat met zo'n UPLG natuurlijk best ook wel een beetje op spanning, omdat we het vandaag ook al een aantal keer over doelen hebben gehad en over analyses die zijn gemaakt, waar natuurlijk toch ook informatie uitkomt die soms niet onderhandelbaar is. Tegelijkertijd wil je wel proberen om de ruimte te houden om met elkaar dan invulling te geven aan de maatregelen, de manieren waarop je dat dan met elkaar wilt realiseren. Dus het is gewoon een ingewikkelde tijd. De vraag van de VVD, lukt het om aan de slag te gaan? Op zich wel, want er zijn ook echt wel processen waar boeren met ons in gesprek zijn en waar we aan het nadenken zijn over de stappen die daar kunnen worden gezet, waar gewerkt wordt aan kleine polderplannen, zou je kunnen zeggen. We zijn ook op zich in goed gesprek met het stikstofcollectief. De commissaris en ik hebben daar inmiddels twee keer mee gesproken. Tegelijkertijd, als ook door Monique wordt gezegd, die PAS-melders en die interimers is voor ons echt een heel belangrijk thema. Dat moeten we echt ... Dat moet opgelost worden. Dan begrijp ik dat ook. Daar werken wij op onze manier aan, voor zover dat in ons bereik ligt. Ik denk dat dat ook een opdracht is aan ons allemaal. Ik denk ook, en dat heb ik afgelopen donderdag ook bij de LTO-bijeenkomst gezegd, wat er volgens mij ook nodig is, is dat wij kunnen laten zien dat we stappen gaan zetten. Dus in alle rechtszaken wordt natuurlijk continu gekeken van, maar wat doen jullie op dit moment om ... En zo kijkt Europa daar natuurlijk ook naar. Wat doen jullie op dit moment om toch die verbetering van die natuur te realiseren? Ik denk dat we ook daar moeten zoeken naar, wat is de ruimte voor agrariërs om daar wel aan mee te werken, zonder dat dat meteen enorme investeringen vraagt waar ze op dit moment gewoon ook ... Waar veel onduidelijkheid zit. Dan kom ik bij mijn volgende punt, die maatregelenpakketten. Ik denk dat daar dus ook kansen liggen om juist wel stappen te zetten die ook voor agrariërs in ieder geval positief kunnen zijn, zonder dat ik daarmee zeg dat er meteen een enorm verdienmodel ligt. Want dat moeten we ook in alle eerlijkheid met elkaar kon constateren, dat zolang er geen duidelijkheid is, ook vanuit het Rijk, over die verdienmodellen, over dat perspectief voor de landbouw, het ook best ingewikkeld is om met elkaar te zoeken, hoe ziet dat er dan uit? Maar in die maatregelenpakketten, als ik bijvoorbeeld kijk naar het eerste, waar het gaat over die groenblauwe dooradering, daar gaat het bijvoorbeeld over boerensloten creëren met elkaar. Daar kunnen we echt wel stappen zetten om dat te realiseren. Dat kunnen we in bepaalde gebieden doen, maar is natuurlijk ook een maatregel die we ook in de hele provincie kunnen doen, waar boeren dat graag ook met elkaar willen. Dus als we dit soort stappen zetten, dan laten we in ieder geval zien dat we met elkaar wel bezig zijn om te werken aan het bereiken van die uiteindelijke doelen. Als het gaat over, welke ruimte hebben we nou om die

maatregelpakketten in te voeren... In te vullen, dan is er niet per se sprake van vrije ruimte. Dus wij kunnen niet zomaar het overal voor inzetten. Sterker nog, wij weten allemaal dat het ministerie van Financiën heel kritisch altijd meekijkt in dit soort zaken. Dus wij zullen echt moeten laten zien dat ... We hebben dat geld gekregen omdat wij goed kunnen aantonen dat met de maatregelen die we voorstellen we ook de doelen kunnen bereiken. Dat is wat Utrecht zo goed heeft gedaan en waarom er zo'n hoog bedrag in ieder geval ... We hebben het nog niet binnen, dus eventjes verwachtingenmanagement, het is een soort eerste idee van, we zouden dit kunnen krijgen. Of we het uiteindelijk binnen gaan krijgen, dat horen we waarschijnlijk half juli pas. Dat heeft ook te maken met de verdere uitwerking die we nu doen. Maar dat er veel geld onze kant op komt, ik denk dat we dat wel met elkaar kunnen constateren. Maar we zullen dus ook aan moeten geven hoe dat uiteindelijk leidt tot de doelen die we met elkaar willen bereiken. Dus we kunnen niet zomaar alles doen. We zijn al wel in gesprek, zowel intern hier in het provinciehuis met de verschillende afdelingen die hiermee te maken hebben, als ook extern met alle gebiedspartners in de bestuurlijke rondes die we de komende tijd ... Volgende week beginnen we er alweer mee. Met elkaar gaan we ook bespreken hoe we kunnen ... Waar de kansen liggen om dat dan binnen de kaders die er zijn in te zetten. Zoals we ook al in de informatie aangaven, we hebben helaas niet op alle zes pakketten op dit moment geld gekregen. Op de Heuvelrug en op de Beekdalen hebben we geen geld toegezegd gekregen. Maar in de andere middelen die we natuurlijk hebben als provincie liggen echt ook wel kansen. Bijvoorbeeld als het gaat over de stikstofmiddelen die we in de bestemmingsreserve hebben zitten, zou ik me kunnen voorstellen dat je goed kunt kijken naar de Heuvelrug waar stikstof echt een groot probleem is, of je daar mogelijk ook wat mee zou kunnen doen. Dus de maatregelenpakketten zien vooral op de veenweide, op die groenblauwe dooradering, op de overgangsgebieden en dus op de landbouw. Daar kunnen we echt mee aan de slag. Dan kijk ik even naar het ... De beoordeling die er dus nu is gekomen op alle gebiedsprogramma's, onder andere door het PBL, maar ook door het RIVM en door de WUR. Daar hebben jullie allemaal over in de krant kunnen lezen. Wij zijn niet verrast door die uitkomst. Sterker nog, we zien het eigenlijk als ondersteuning van wat wij als provincies al steeds zeggen, namelijk dat je een transitie die deze doelen wil halen niet zomaar in korte termijn even kan doen. Een korte termijn, tien jaar is een korte termijn voor een hele grote transitie die we met elkaar willen bereiken. We hebben ook als provincie steeds aangegeven, Rijk, ook u moet uw deel doen. Dus er zijn ook maatregelen nodig vanuit het Rijk. Ik moet ... Kijk alleen maar naar de PAS-melders, dat ligt eigenlijk op het bord van het Rijk, is nog steeds niet opgelost. Middelen is ook echt een belangrijk vraagstuk. Transitiefondsen, daar sprak de ChristenUnie net ook al over, dat is toch helaas tegengehouden in de Eerste Kamer door partijen. Dat maakt het gesprek ook ingewikkelder. Maar het gaat soms ook over de instrumenten die we nodig hebben. We hebben ... We zijn bezig met de piekbelastersregeling. Daar heeft Remkes steeds van gezegd, het trappetje van Remkes bestaat niet alleen uit stoppen, maar bestaat ook uit innovatie, bestaat ook uit verbreding. Maatregelen ... En verplaatsing. Die maatregelen liggen er nog steeds niet. Ook het Rijk heeft daar wat te leveren. Het landbouwakkoord is geklapt. Dat maakt de boel ook niet makkelijker. Grond, daarvan wordt ook gezegd, dat is echt een belangrijk thema. Dat zien we denk ik in deze provincie ook. En de coördinatie in de doorontwikkelingen moet gewoon op orde zijn. Dus het PBL zegt nadrukkelijk niet dat de provincies niet goed bezig zijn of dat zaken aanpassing behoeven, maar schept een soort realisme op de mate waarin we dat allemaal kunnen bereiken. En daar zijn wij ...

De voorzitter: U heeft een interruptie.

Gedeputeerde Sterk: Ik maak even mijn zin af, voorzitter, als dat mag. Daar gaan wij ook mee verder.

De voorzitter: Mijnheer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, het landbouwakkoord, dat kan maar zo twee, drie jaar duren voordat er iets ligt. Is het niet tijd om een Utrechts landbouwakkoord te maken? Wetend dat we binnen een grote markt opereren die natuurlijk om landelijke kaders vraagt. Maar kunnen we dan niet een Utrechtse afsprakenkader maken?

De voorzitter: Mevrouw Sterk.

Gedeputeerde Sterk: Het ingewikkeld is inderdaad bij thema landbouw dat de provincie eigenlijk maar heel weinig echt kan. Want uiteindelijk heb je te maken met de keten van ... Die begint bij aan- en toeleveranciers tot en met de consument die zaken wel of niet koopt. Dat weet natuurlijk ook als geen ander. De landbouw ... Het ministerie bepaalt natuurlijk ook vaak de ruimte die wij hebben om dingen te doen, maar we zijn natuurlijk wel bezig om toch te kijken binnen die ruimte die er is, om te kijken wat we kunnen doen. We zijn bezig met de landbouwvisie. Daar proberen we ook de agrarische sector zoveel mogelijk bij te betrekken. We willen ook een landbouwtop gaan organiseren. We mikken op juni daarvoor. Ook daarin willen we juist ook die stem van die agrariër een plek geven. Ik zal eens nadenken over of we nou landbouwakkoord, dat roept allerlei grote beelden op van dingen die je dan kunt doen, maar dat we misschien iets meer kunnen zeggen over de richting die wij met de agrariërs niet op de lange termijn, misschien ook de korte termijn, willen. Daar wil ik weleens over nadenken of daar iets mogelijk is. Overigens, zeg ik dan ook maar weer even, wij hebben als enige provincie het meeste middelen voor landbouw opgehaald als het gaat over die maatregelenpakketten. Juist omdat wij die UMDL hebben ingezet en ook de stikstofmaatregelen, maar ook bedrijfsplannen die wij met dat geld kunnen gaan helpen ontwikkelen bij agrariërs. Dus daar hebben we ook echt in die zin ook wel denk ik wel voorwaarden voor gecreëerd. Maar ik ...

De heer Hart: Voorzitter?

Gedeputeerde Sterk: Ik weet niet we er ... Daar.

De voorzitter: Mijnheer Hart.

De heer Hart: Voordat u naar het volgende punt gaat, zou ik aan de gedeputeerde willen vragen, die voorjaarsstop, rond juni, dat is duidelijk. Mijn vraag was ook, wanneer komt die? Maar misschien kunt u iets helderder zijn over welke doelen u daarmee beoogt te behalen. Ik denk dat dat aan de voorkant handig is om met elkaar te weten.

Gedeputeerde Sterk: De ontw... De inrichting van die landbouwtop loopt nog op dit moment. Wat ik daarover kan zeggen, is dat wij in ieder geval het goede gesprek met elkaar willen voeren over hoe wij landbouw zien. Volgens mij zijn we dat ook altijd gewend geweest in de provincie Utrecht, om elkaar gewoon vast te houden. We zijn natuurlijk bezig met de landbouwvisie. Die landbouwtop zal daar ook aan bij moeten dragen, dus we willen de thema's die in de landbouwvisie naar voren komen ... Tegen die tijd hebben we ook iets beter beeld al van de toekomstscenario's die uit de participatieprocessen komen. Maar daar willen we het ook met elkaar over gaan hebben. Daar willen we ook graag de agrariërs ook weer bij betrekken. Maar de hele concrete invulling hebben we op dit moment nog niet. Maar dit is de richting ... Daarbij, heb ik ook al eerder aangegeven, juist de jonge boeren, het perspectief van jonge boeren vind ik daarin heel erg belangrijk. We hebben ook niet voor niets een toekomststoel hier in de Staten. Ik zie hem overigens nu niet hangen, maar dat hebben we natuurlijk ook niet voor niks gedaan. Dus ook daar ... Daar zullen we ook echt aandacht aan vragen. We willen dat ook met hen ook bespreken, de voorbereiding van de top.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Van den Dikkenberg, u heeft nog een vraag.

De heer Hart: Mag ik nog even kort daarop reageren? Ik ben blij met deze toelichting. De steun van GroenLinks is verzekerd.

De voorzitter: Mijnheer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, dank. Mooi om te horen dat de gedeputeerde ruimte ziet om ook eens te kijken van, hoe kunnen we toekomst maken vanuit het Utrechtse? Het zou nog mooier zijn als we het een keer omdraaien. Ik heb een ongelooflijke hekel aan dat IPO. Voor de BEM-kennissen onder ons heb ik dat ook niet verscholen. Maar om dat om te draaien en te zeggen, met de provincie samen, de andere helft, van dat we een keer een opdracht geven aan het Rijk om om te zetten in wetten, in plaats van dat er een wet wordt aangenomen die ze uit laten voeren via het IPO, door de provincies. Dus kunnen wij, want er zit een demissionair kabinet, voorlopig is dat nog niet missionair, als ik het zo inschat, de gang van zaken, maar we hebben wel missionaire provinciale besturen zitten. Kunnen we dat dan niet omdraaien, dat we zeggen van, met twaalf provinciale besturen komen wij met een bod richting het Rijk, wat omgezet kan worden in een wet richting agroketen, richting supermarkten, richting iedereen? Dus ... En samen met de boeren dan. Kunnen we dat fiksen? Het is wel ambitieus, maar kunnen we dat maken? Want anders blijven we echt jarenlang op elkaar wachten.

De voorzitter: Mevrouw Sterk.

Gedeputeerde Sterk: Ik vind het wel een hele grote vraag die u stelt, die ik op zich best begrijp. Maar ik zie tegelijk dat provincies ongelooflijk druk zijn op dit moment met de beperkte capaciteit die we hebben om te zorgen dat we die voortgang hebben. Tegelijkertijd zie ik ook wel het punt wat u maakt van, het landbouwperspectief is ook ontzettend belangrijk daarbij. Als het Rijk laat afweten, moeten wij als provincies niet iets doen? Ik weet dat het IPO zelf overigens ook een landbouwtop wil organiseren. Die heeft overigens aan ons gevraagd of wij dat dan ook niet mee wilden nemen. Daar zijn we nog over in gesprek. Ik heb als gedeputeerde gezegd, als jullie de mensen in het geld leveren, dan willen we daar best over nadenken. Maar die vraag is nog niet beantwoord. Maar even zonder gekheid. Ik kan hem eens neer ... Ik zal ... Wat ik kan doen, ik kan binnenkort eens even polsen bij mijn collega's hoe men erover denkt en of men ook denkt dat het überhaupt haalbaar is. Want het is echt wel een enorme klus. De traagheid die soms ook wel een beetje op IPO-niveau er is om dingen te doen ... We hebben natuurlijk wel een appreciatie geschreven, ook al voor het nieuwe kabinet, waarin wij zeggen, dit zijn de dingen die we met elkaar willen. Het landbouw perspectief is daar een van. We hebben nu ook met elkaar, en dan kom ik zo op, nog de zienswijze ingediend. Of er dan nog zo heel veel extra's is wat wij kunnen, daar moeten we dan maar eens even over doorspreken. Ik wilde eigenlijk nog het laatste punt van de PBL, wat mij wel aansprak in het advies, was dat ... Het beeld van die olifant. Die kun je niet in een keer opeten. Maar ik heb altijd geleerd, plakje voor plakje. Dat is volgens mij iets wat wij al continu zeggen ook hier, laten we gewoon beginnen stappen zetten en dan ontdekken we ook wat we nog niet weten en wat we nog wel nodig hebben. Volgens mij is dat ook wat het PBL op dit punt zegt. Dan was er een vraag over het prioriteren van gebieden. Op zich ben ik het daarmee eens, want ik heb ook steeds gezegd, die maatregelenpakketten wil ik heel graag gebruiken om waar de energie zit, die te versterken. Ik vind ook niet dat wij per definitie dat allemaal moeten gaan aanwijzen, maar vooral moeten aansluiten bij waar de wens is om daarmee verder te werken. Die zijn er gewoon in bepaalde gebieden ook. Dus daar wil ik als eerste bij aansluiten. Aan de andere kant hebben we natuurlijk ook in de maatregelenpakketten middelen die we breed kunnen inzetten. Ik noemde al de middelen rond de landbouw bijvoorbeeld. Ik zou het jammer vinden om dan met elkaar af te spreken, doen we alleen in dit gebied. Maar ik geloof ik niet dat dat per se de

bedoeling van uw opmerking was. Middelen voor capaciteit, dat was een vraag van de PVV. Die hebben we inmiddels ook vanuit ons coalitieakkoord vrijgemaakt. Die zijn we nu bezig om, niet alleen voor gemeentes maar ook voor de agrariërs, natuurorganisaties, eigenlijk alle betrokkenen erbij vrij te maken en duidelijk te maken wat zij ... Dat zij daar ook hun capaciteit uit kunnen gaan financieren. Dan kom ik nog op het punt van die zienswijze. De zienswijze op het NPLG is geen zienswijze van de provincie Utrecht, maar is een zienswijze van het IPO op het NPLG. Wij hebben als provincie gekeken, zit alles in wat wij erin willen hebben? We hebben geconstateerd, ja, dat zit erin. Andere provincies hebben daar soms een andere afweging in gemaakt. Dat verklaart de bijlage die erbij zit. Tenminste, u heeft dat misschien gezien bij andere provincies. Die hebben soms in een bijlage nog zaken opgenomen. Dat wij vinden dat er niks bij hoort, is omdat wij natuurlijk continu met u dat gesprek hebben. U heeft ons kaders meegegeven en binnen die kaders hebben wij gevonden dat het sterker is om als IPO met elkaar een vuist te maken en niet afzonderlijk als provincie een enkelvoudige zienswijze in te dienen. Dan heb je nog gewoon de procedure waarbij het zo is dat het IPO dat als bestuur ook vast moet stellen. Als ze dat doen, dat zal waarschijnlijk morgen zijn, zal ik zorgen dat het zo snel mogelijk ook bij u als Staten terechtkomt. Dan waren er ook wat vragen over de MDA's en over de Ecologische Autoriteit. De volgende commissievergadering ligt er een Statenbrief.

De voorzitter: Mag ik u even interrumpen? Mevrouw Batteau.

Mevrouw Batteau: Dank voor de beantwoording en duidelijk hoe het proces verloopt en ook ... Dus blijkbaar heeft Utrecht geen behoefte gehad om specifieke punten in te brengen. Maar dan nog leek het me wel van belang dat Statenleden daar ook van ... Daar informatie over hebben, of in ieder geval weten wat er in ... Dan in die zienswijze staat, zodat we dat ook kunnen ... Kunnen we ons oordeel daar zelf over ... Ook over kunnen vormen. Dus dat is eigenlijk mijn vraag. Want waarom wordt het eigenlijk uit het Sta... Weggehaald bij de Staten?

Gedeputeerde Sterk: Omdat het volgens mij gewoon zo de afspraak is binnen het IPO, dat uiteindelijk het bestuur zo'n zienswijze vaststelt en dat hij dan openbaar wordt. Zo zullen wij dat ook doen. Dus ik zal zorgen dat morgen, als hij in het IPO bestuur wordt vastgesteld, daar ga ik van uit, dat u die ook zo snel mogelijk ziet. Dat is gewoon de procedure zoals dat met alle dingen loopt.

De voorzitter: Mevrouw Batteau.

Mevrouw Batteau: Als ik nog één ding daarover mag zeggen, omdat ik me ook kan voorstellen dat als wij zo'n ... Als de Staten zo'n zienswijze lezen, kunnen denken, ik geloof dat er toch punten ontbreken die we wel graag zouden willen meegeven aan u als gedeputeerde om dat in te brengen bij IPO. Dus dat ... Daar ... Dat is waar ik naar zoek, naar die mogelijkheid.

Gedeputeerde Sterk: Ik begrijp uw vraag. Tegelijkertijd constateer ik dat wij natuurlijk heel vaak hierover spreken en dat u een zekere zin ervan uit mag gaan dat wij uw opmerkingen elke keer meenemen, ook in de aanpassing van het UPLG waar we nu mee bezig zijn en dat we die dus ook meenemen als wij kijken naar zo'n zienswijze. Ik zal zorgen, nogmaals, dat u die krijgt. Daar kunnen we dan ... Want dan zal die mogelijk ook geagendeerd worden, dan kunnen we het daar mogelijk nog een keer over hebben. Of wellicht, en dat is misschien het meest zinvol, bij de kaderstelling die we straks hebben over het UPLG in juni. Ik denk dat dat ook het goede moment is om met elkaar daarover te spreken. Voorzitter, dan ga ik door over de MDA's. Ik gaf net aan, daar zullen we bij de volgende commissievergadering een Statenbrief over hebben. Dus misschien kunnen we daar dan nog dieper ingaan op die thema's. Er was ... Er werd ook een opmerking gemaakt over ... Door de Chri... Door de SGP over de veestapelreductie die aan de orde zou zijn geweest bij een SEIA-

bijeenkomst. Wat ik heb begrepen, is er ... Dat er inderdaad een bijeenkomst is geweest over de SEIA. Veestapelreductie is nooit een doel, zeg ik dan maar weer even voor de helderheid hier. Soms kan het wel een gevolg zijn van maatregelen die je neemt. Als je het hebt over extensivering bijvoorbeeld, dan kan dat natuurlijk een gevolg zijn dat boeren daarvoor kiezen. Bij die sessie is overigens ook gewoon LTO aanwezig. Daar is niks geheimzinnigs aan. Dus ik wil daar ook verder niet geheimzinnig over doen. Maar daar is in ieder geval niet gesproken over veestapel reductie als een doel om te bereiken. Dan had 50PLUS ten slotte nog twee vragen over dat er druk zou worden gezet op de verkoop van grond door Staatsbosbeheer. In deze provincie is het nog steeds zo dat je alleen vrijwillig grond verkoopt, dus ik ... Die druk herken ik niet. U had ook opmerkingen over waterbeheer. Voor een deel zit natuurlijk het vraagstuk, zoals ook D66 zei, bodem en water sturend is natuurlijk enorm relevant ook voor het UPLG, want water is in veel gebieden een veel groter vraagstuk dan stikstof. Dus ... En daarom zit die ook voor een belangrijk deel ook in het UPLG. Maar de voorbeelden die u noemde, die hebben eigenlijk veel meer te maken met het regulier onderhoud van het watersysteem. Die horen dus eigenlijk niet in het UPLG, maar die horen gewoon bij de waterschappen of bij waterbeheer. Dus dan moet ik eigenlijk doorverwijzen naar mijn collega voor nadere informatie daarover. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Hoek, u had nog een vraag.

Mevrouw Hoek: Dank u, voorzitter. Ik wil toch vragen aan de gedeputeerde, hoe zoekt u de samenwerking? Hoe is dat op dit moment met bijvoorbeeld de waterschappen, met Rijkswaterstaat en dergelijke, wat wel gewoon allemaal ... Hoort allemaal ... Is allemaal een onderdeel van het totale plaatje. U kunt het er wel uithalen van, dat hoort ergens anders bij. Maar zo ervaart 50PLUS dat niet. Want waterbeheer is enorm belangrijk voor de agrariërs. In de breedste zin van het woord, hoe is de samenwerking, oftewel het overleg met de andere partijen die hier ook misschien wel verantwoordelijk voor zijn. Hoe zit dat in elkaar? Doet u dat? Is dat zo? Of laat u dat ... Zegt u van, dat hoort er niet bij. Wij denken van dat het er wel bij hoort, want dat is enorm belangrijk. Ik bedoel, de lekkages die de polders instromen of op een andere manier, dat brengt wel schade weer aan het hele gebied waar ... Wat ermee te maken krijgt, maar ook met de plannen die er zijn.

De voorzitter: Mevrouw Sterk, wilt u nog antwoorden?

Gedeputeerde Sterk: Voorzitter, daar kan ik twee antwoorden op geven. Ik denk, het eerste is dat het UPLG samen met de waterschappen is geschreven, althans met AGV en met HDSR, want die zijn eigenlijk de grootste strijkers van ... In ons gebied qua waterschappen. Dus die hebben ons UPLG mee geschreven, dus die zijn heel nauw betrokken. Wij hebben volgens mij Rijkswaterstaat ook uitgenodigd nu bij de bestuurlijke gesprekken die steeds worden gevoerd over het UPLG, waar ik u net ook over vertelde, dat we daar volgende week ook weer mee verder gaan praten, ook over de maatregelenpakketten. Het andere is dat we natuurlijk in allerlei overleggen zitten, waarin we continu met elkaar over deze thema's praten. Bijvoorbeeld stroomgebieden die er zijn, daar zitten wij ook. Daar zit mijn collega in als water-gedeputeerde, waar hij juist ook over dit soort thema spreekt. Er is ook regelmatig overleg met de waterschappen, ook vanuit de diensthoofden.

De voorzitter: Dank u wel. Dan sluit ik hierbij dit agendapunt nog net niet af. Mijnheer De Jong, gaat uw gang.

De heer De Jong: Dank u wel, voorzitter. Want ik heb eigenlijk geen antwoord gehoord op mijn inbreng of vragen. Dus met het gevaar dat ik nu heel veel extra spreektijd verlies, toch nog even twee dingen eruit pakken die ik inbracht. Een was in het licht van die alarmbel van de Ecologische Autoriteit en het consortium van kennisinstituten, hoe verhoudt onze positie zich nu, die goede budgettaire basis, zich tot die uitkomsten en eventuele behoefte aan mogelijke additionele middelen, zonder dat we continu naar het Rijk verwijzen?

Die tweede was die 56 miljoen, ruim 56 miljoen, er wordt ook in de memo gesteld dat er ... Keuzen voor inzet van middelen zijn er nog wel te maken voor dat deel van de reserves, waarvoor geen concreet uitgewerkte plannen zijn. Ons gaat het om die keuzes. Zouden we eens kunnen kijken welke prioriteiten we kunnen stellen tegen de achtergrond van de feedback van Ecologische Autoriteit en het consortium van kennisinstituten of we iets met die 56 miljoen zouden kunnen bewerkstelligen?

De voorzitter: Mevrouw Sterk.

Gedeputeerde Sterk: Ten opzichte van uw eerste vraag, ik ... Wij hadden me eigenlijk niet als echt een vraag gehoord, want u zei, ook de uitvoeringscapaciteit moet omhoog, en dat zijn wij zeer met u eens. Dus daar zijn we nu ook mee bezig. We zijn ook aan het kijken wat de impact, of de mogelijke impact, is van die maatregelenpakketten alleen al die naar ons toe komen, wat dat betekent voor organi... Voor onze organisatie, en dat zal best fors zijn. Maar je kunt pas mensen aan gaan nemen, als je zekerheid hebt natuurlijk over dat je de middelen ook krijgt. Uw andere vragen over de 56 miljoen, daar komen we nog met een voorstel voor. Want we weten nu in ieder geval waar de Rijksmiddelen in die eerste tranche naartoe kunnen gaan. We weten dus ook wat we daarmee dus niet kunnen. We hebben ook dus zelf geld daarvoor. Ik noemde net al ... Dus de Heuvelrug heeft voor ons ook echt wel een urgentie. Dat heeft u zelf ook kunnen zien bij het werkbezoek. Dus wij willen ook gaan kijken hoe je middelen die we ... Van onszelf zijn, ook mogelijk voor die zaken in kunt zetten. Maar u begrijpt dat we dat dus nu moeten gaan uitwerken, nu we meer duidelijkheid hebben over hoe een en ander verdeeld kan worden.

De voorzitter: Dank u wel. En dan mijnheer De Jong nog één keer.

De heer De Jong: Tot slot, ik ... Eigenlijk ... Dank voor dat antwoord en fijn dat te horen. Een hele korte vraag dan. Ik begrijp heel goed dat dat voorstel moet komen, maar wanneer kunnen we dat ongeveer verwachten?

De voorzitter: Mevrouw Sterk.

Gedeputeerde Sterk: Dat durf ik zo niet te zeggen, want, nogmaals, voor een deel moeten we ook nog maar zien dat we die 284 miljoen bijvoorbeeld krijgen. Dus dat weten we in juli. Ik kan mij voorstellen dat we zo, als we die kadernota of kaderstellende nota van het UPLG hier in de Staten hebben, dat we iets meer beeld kunnen geven, denk ik, van waar dan ook de komende tijd de prioriteiten zullen komen. Maar dat zullen we toch ook in overleg moeten doen met alle partners met wie we gaan samenwerken. Dat vraagt gewoon enige tijd.

De voorzitter: Dank u wel.

12. SB & Memo Vaststelling Erven met perspectief, VAB-aanpak 2024-2026

De voorzitter: Dan ga ik nu wel door naar het volgende agendapunt, Statenbrief en memo Vaststelling Erven met perspectief, VAB-aanpak 2024-2026. De komende jaren zal er meer agrarische bebouwing vrijkomen, zo is de verwachting. Dat komt door vergrijzing, door de landelijke stimulering van bedrijfsbeëindiging en door de uitvoering van het Utrechtse Programma Landelijk Gebied. In het coalitieakkoord is afgesproken om het beleid voor vrijgekomen en vrijkomende agrarische bebouwing, afgekort de VAB, te actualiseren. In de commissie van 25 oktober vorig jaar 2023 is het ontwerp voor de nieuwe VAB-aanpak besproken. Die heet Erven met perspectief. Daarna hebben gedeputeerden, de gemeenten en agrarische belangenorganisatie LTO geconsulteerd. De uitkomsten daarvan zijn verwerkt in de definitieve versie van Erven met perspectief. We

bespreken dit nu in één termijn. We hebben een opwaardering van de BBB, de VVD, Partij van de Arbeid, Partij voor de Dieren, Volt en SGP. Zijn er van deze partijen nog mensen die het dan willen toelichten? De BBB, Mevrouw Ghijsels.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Dank u wel, voorzitter. Wij hebben wel een en ander hieraan toe te voegen. Alvorens wij wat dieper op de materie ingaan, wil ik graag ook de Staten meenemen in een fenomeen waar stoppende agrariërs op dit moment heel veel last van hebben. Ik had zelf geen idee, maar het is echt heel vaak en veelvoorkomend. Eén op de vijf, in sommige gebieden zelfs één op de drie, stoppende boeren schijnt te maken te hebben met bezoek van criminelen die die schuren voor andere zaken willen gebruiken. Ze bieden geld, intimideren en het wordt als, vanzelfsprekend, als een groot probleem gezien door de sector zelf. LTO is hier ook mee bezig en ik vraag via deze weg ook aan GS om hier extra aandacht aan te besteden. Ik noem dit even, omdat het ontkoppelen van slopen en bouwen van vrijgekomen agrarisch vastgoed voor wat betreft de factor tijd daarom een zeer welkome oplossing is. Immers, stoppende agrariërs kunnen dan direct tot sloop overgaan zonder dat zij Rood voor Rood-rechten verliezen. Echter, de andere kant van de medaille is dat de nieuwe regeling niet alleen de factor tijd, maar ook de locatie wordt losgelaten. Dit kan leiden tot extra kosten en er kan mogelijk zelfs een pervers handelssysteem gaan ontstaan. Immers, degene die het meest kan betalen voor sloopmeters, kan zich straks wellicht enkele ... Eén of enkele huizen permitteren buiten de gangbare RO-processen om. Er zijn al digitale sloophandelsites in de lucht. Mijn vraag is, willen we dat eigenlijk wel? Daarnaast kan het systeem ook leiden tot extra kosten, omdat naast ruimtelijke ... RO-processen, ontwikkelprocessen, er voor sommige gevallen wel, voor andere gevallen niet, dat is niet duidelijk, additionele sloopkosten, sloopmeters moet worden ingekocht. Het is niet duidelijk, of het bleek ook niet uit de antwoorden van mijn technische vragen, wanneer dat precies wel en wanneer dat precies niet vereist wordt. Wij hebben hier ook bij geconsulteerd bij andere gemeentes die dit systeem al hebben. Het blijkt tot toch met enige regelmaat tot onduidelijke processen te leiden. Ons voorstel is derhalve, is het een idee om in ieder geval eerst te beginnen met een pilot of een iets voorzichtiger aanpak voordat je dit implementeert in de hele provincie? Last but not least wil ik toch even namens de BBB onze teleurstelling uitspreken over het feit dat de provincie met betrekking tot het inwendig splitsen van grote huizen of boerderijen geen enkele centimeter lijkt te willen wijken. De provincie blijkt daar heel stringent in, terwijl nota benen in de Tweede Kamer onlangs een motie werd aangenomen om dit juist te gaan versoepelen. Het past ook helemaal in deze tijd. Grote gezinnen worden kleiner, energiekosten lopen op. Dus waarom zo stringent bij de allergrootste woonhuizen in ons land, als daar eigenaren toe bereid zijn? Dit geldt niet alleen voor binnenstedelijk gebied, want gemeentes zijn daar gemiddeld genomen in de provincie Utrecht soepeler over, maar ook in het buitengebied. Onze vraag is dus of GS hier nog een keer over na zou willen denken. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. De VVD, mevrouw Van Gilse.

Mevrouw Van Gilse: Dank voor het woord, voorzitter. De VVD vraagt al jaren aandacht voor het omgaan met vrijkomend agrarische bebouwing en zorgen voor flexibiliteit voor de invulling daarvan en het tegengaan van ondermijning. Het is heel erg fijn dat weer een stap dichterbij beleid hierop zijn. De VVD ziet daarbij, bij het aanpakken van de vrijkomende agrarische bebouwing, kansen voor het oplossen van de woningnood in onze provincie. Door de leegstaande agrarische bebouwing om te vormen voor ... Tot woningen of het slopen ervan waarvoor woningen weer terug kunnen komen, kan dit beleid dus bijdragen aan de woningopgave. Daar hebben we dus ook vragen al ... Technisch vragen over gesteld. De beantwoording daarvan riep bij mij eigenlijk extra vragen op. Want er werd vooral beantwoord dat het inderdaad kan leiden tot een straatje erbij. Maar daarbij werd verwezen naar de 50 extra woningen die mogelijk zijn, maar waar maar eenmalig gebruik van kan worden gemaakt per kern. Dus betekent dit dat als eenmalig die 50 woningen zijn gerealiseerd dat er dan niets

meer mogelijk is, ook niet in het kader van dit voorliggende beleid? Hoe, daarom dus ook de vraag aan de gedeputeerde, hoe kunnen we zorgen dat dit beleid echt bijdraagt aan het straatje erbij en daarmee zorgt voor de leefbaarheid in het landelijk gebied? Daarnaast wil ik, net als de BBB, nogmaals aandacht vragen aan een van de belangrijke doelen van het beleid, namelijk het tegengaan van ondermijning. In de beantwoording van de technische vragen wordt vooral verwezen naar het RIEC. Dan ben ik eigenlijk ook wel benieuwd in hoeverre volgens het RIEC dit beleid ook echt bijdraagt aan het tegengaan van ondermijning en in hoeverre daar misschien nog intensievere samenwerking kan zijn met het RIEC op dit thema. Ten slotte de oproep, zoals ook in mijn technisch vragen gedaan, om in het vervolg bij nieuwe versies van voorgesteld beleid de wijziging echt duidelijker aan te geven even, zoals een track changes, en in het vervolg aan te geven wat precies de inbreng van de verschillende betrokken partijen tijdens de concentratie ... Tijdens de consultatieronde was. Want hierdoor was het lastig om te zien in hoeverre daar echt aan tegemoet gekomen is bij de voorliggende versie. Hartelijk dank.

De voorzitter: Dank u wel. Partij van de Arbeid, mijnheer Dekker, gaat uw gang.

De heer Dekker: Dank, voorzitter. U zei het al, in oktober hebben we hierover gesproken. Toen heeft de Partij van de Arbeid min of meer aangegeven dat de drempels voor woningen in voormalige agrarische bebouwing soepeler zou mogen. Het is fijn om te lezen dat ook voor plattelandswoningen allerlei drempels worden weggenomen, bijvoorbeeld speciale regels zodat omliggende agrariërs geen last hebben van ... Als er op een VAB-locatie burgerwoningen worden gebouwd. Maar in het stuk zelf vind ik de wooncomponent er nog vrij bekaaid van afkomen. Men ligt er toch niet al te ent... Men lijkt er toch niet al te enthousiast over te zijn, want het stimuleren ervan wordt niet echt besproken. Ook de mogelijke woonvormen en concrete meerwaarde wordt niet gespro... Wordt ook niet over gesproken. Bijvoorbeeld voor senioren die dan in hun bekende omgeving kunnen blijven wonen en zorg toch meer gefocust kan worden. De politieke vraag is waarom dit zo gedaan is, ondanks dat we met zijn allen in een wooncrisis zitten. Daarin sluit ik eigenlijk ook aan bij hetgeen de VVD zojuist vroeg rondom die 50 woningen extra. Het lijkt mij niet verstandig om, als we zo'n voormalige agrarisch bedrijfslocaties ombouwen tot woningen, om dat dan automatisch ook te rekenen tot dat 50 woningen extra, omdat dat inderdaad maar eenmalig is en op die manier we de levende kernen niet levendig kunnen houden. Vervolgens lijken de drempels dus enigszins geslecht, maar twijfelen wij of dit nog genoeg is. Zeker nu ook voor bedrijvigheid veel meer ruimte wordt gegeven. Dat is te begrijpen. Dat is ook niet erg, want ook dat draagt bij aan levende kernen en levende dorpen. Maar het is wel een risico, namelijk omdat het vooral opvalt dat in hoofdstuk 6 bij de instrumenten nu wordt voorgesteld om flexibele regels toe te passen en op te stellen voor andere bedrijfsfuncties, wanneer een gemeente een visie heeft wat passende bedrijfsfusies zijn in het landelijk gebied. Die kritiek die ik daarop heb, zit vooral op de lange termijn. Want op de korte termijn is dit sociaal en economisch belangrijk, maar op de lange termijn zie je dat bedrijven in het landelijk gebied of in het buitengebied groeien en dan overlast gaan veroorzaken omdat ze daar eigenlijk nooit bedoeld zijn, als het gaat om activiteiten, maar ook als het gaat om zaken als bereikbaarheid zoals zwaarder vervoer, klantenstromen, werknemersstromen en dergelijke. Ik ben in zekere zin daarom ook wel benieuwd hoe dit zich verhoudt tot het verstedelijkingsverbod, de reden dat er niet een-op-een woningen mogen worden teruggebouwd voor stallen. Ook bedrijvigheid zal een belasting geven in het gebied en daar lijkt het verstedelijkingsverbod niet zo'n probleem te zijn. Ook hier dus van GS graag een verantwoording waarom deze keuze zo gemaakt is. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Partij voor de Dieren. Mevrouw, even kijken, Butterman, gaat uw gang.

Mevrouw Butterman: Dank u wel, voorzitter. We hebben de antwoorden op onze vragen gelezen, maar voelen ons nog niet helemaal geïnformeerd. Zo konden we ook niet bij een aantal memo's. Een memo van 14 november 2023, ik kon hem zo snel niet vinden, wat over de combinatie van regelingen gaat. Maar het grootste deel van onze zorgen gaat eigenlijk over het effect van die sloop van, ik herhaal het nog even, ongeveer 800.000 vierkante meter de komende 5,5 jaar, dat is de raming, welk effect dat heeft op beschermde dieren die in het landelijk gebied wonen. De komende vijf jaar gaat dus veel beschutting van die dieren verdwijnen. Dan denken we aan vleermuizen, vogels. Een deel daarvan zal ongetwijfeld ook rode lijstsoorten zijn, dus boerenwaluwen, ransuilen, andere typen, vleermuizen, mussen. Hun schuilgebied in het landelijk gebied is schaars en die oude gebouwen zijn een stukje van hun schuilgebied. We lezen in de beantwoording heel netjes dat er geen signalen zijn dat een sloopverplichting de bescherming van voorkomende soorten in de weg zit, maar dit vinden we ... Dit stelt ons nog niet gerust. Immers, een soort sterft uit doordat dieren één voor één hun nestgebied en foerageergebied kwijtraken en dus komen te overlijden. Dus steeds met het slopen van een agrarische bebouwing hier en daar, kan uiteindelijk echt tot schade aan een soort leiden.

De voorzitter: U krijgt een interruptie van mijnheer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, dank. Hoor ik de Partij voor de Dieren eigenlijk zeggen dat de aanwezigheid van boerderijen in het landelijk gebied goed is voor de natuur?

De voorzitter: Mevrouw Butterman.

Mevrouw Butterman: Die leegstaande gebouwen wel, zou ik zeggen. Maar goed, het totale overzicht is er niet. Daar kwamen we eigenlijk weer terug op een punt die we wel vaker maken. Hier en daar verandert er wat. Hier en daar wordt wat gesloopt. Maar wat is nou het totale effect op de fauna in onze provincie, met name als het gaat over dit type dieren? Het gaat om ... Dus over 500 bedrijven, nogmaals, bijna 800.000 vierkante meter. Dit hebben we ook overlegd met GroenLinks. We willen heel graag eigenlijk dat er een onderzoek komt naar de impact van de fauna daarop. Immers, het doel van het UPLG en dus ook de VAB-aanpak is om natuur te beschermen en niet verder te vernietigen. Graag een reactie van de gedeputeerde op ons verzoek.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we door naar Volt. Mijnheer Van Lunteren, gaat uw gang.

De heer Van Lunteren: Dank u wel, voorzitter. Ik zal het kort houden. Op de Statenvergadering van 13 december is motie 93 aangenomen, Energie voor synergie. Hierbij wordt opgeroepen tot het starten van een onderzoek naar mogelijkheden voor energieopslag in vrijgekomen agrarische bebouwing. Daarnaast vraagt de motie om op basis van dit onderzoek in Q2 of in Q3 hierover met PS in gesprek te gaan. In de Statenbrief staat het volgende, de mogelijkheid van energieopslag bij voormalige boerderijen is verwerkt in de notitie. De notitie lezende is Volt van mening dat dit nog niet het geval is. Wij vinden dit niet een volledige uitwerking van de motie. De mogelijkheid voor energieopslagfunctie voor vrijgekomen agrarische bebouwing wordt naar onze lezing slechts eenmaal oppervlakkig aangehaald onder 3.1.8 van de notitie. Er wordt niet gesproken over het starten van een onderzoek, zoals gevraagd in de motie, noch over het gesprek aan of met PS. Graag zouden we van de gedeputeerde meer duidelijkheid willen hoe en wanneer verder opvolging gegeven zal worden aan de motie die door PS is aangenomen. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we door naar de SGP. Mijnheer Van den Dikkenberg, gaat uw gang.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, dank. Ik was laatst op bezoek bij een inwoner in het landelijk gebied, daar kom ik nog weleens, waar een agrarische bebouwing naast hem als alternatieve bestemming een autopoetsrij een glasgoothandel had gekregen. Of dat het legaal was, was de vraag. Maar dat zorgt ervoor dat de beste inwoner met het schreeuwende geluid van poetsmachines wakker werd gemaakt en dagelijks grote ergernis had van zijn voorheen rustige koeienburen. Dit voorbeeld illustreerde wel van mijn onbehaaglijke gevoel dat het blijkbaar makkelijker is om bedrijfjes te maken in vrijkomende agrarische bebouwing, dan dat het voor woningen is. In ons beleid maken we dat niet echt makkelijker. Want tussen de conceptregeling en de huidige regeling zie ik weinig verandering als het gaat om te ondernemen activiteiten. Dus wat gaan we echt doen, daar is eigenlijk niks in veranderd. Wel aan de toelichting is veel veranderd. De kern van onze vorige bespreking was, maak het simpeler. In plaats daarvan is in de huidige versie een raming opgenomen, waar vooral de ondersteuning en projectmanagement een deel in heeft. Van de 800.000 euro die we eraan gaan besteden, wordt 250.000 euro aan projectmanagement opgemaakt en 350.000 euro aan coaches en visies. Daar hebben we de afgelopen jaren al best wel lang in gehangen, in visies en proberen om processen vlot te krijgen. En we geven ook nog 60.000 euro uit aan mediacontent, dus foto's van lege stallen. Voorzitter, dit is wel een beetje exemplarisch voor het lezen van die kostenramingen van dit beleid. Volgens mij blijft de kern van onze bijdrage staan die we de vorige keer ook hebben gehouden van, maak het vooral simpeler en toegankelijker. Dan kan het ontkoppelen van het sloopmoment en bouwmoment bij elkaar helpen. Het kan er ook aan helpen dat je de bouw van woningen niet koppelt aan die 50 woningen. Want stel je voor dat een kern die 50 woningen heeft toegepast en gebouwd heeft, wat dan als er vrijkomende agrarische bebouwing komt? Kan die er dan nog wel in meeliften of niet, en hoe gaan we daarmee om? Dus zeer terechte vragen. Ik was het echt hartgrondig eens met de opmerking van de VVD dat, wijzigingen bijhouden zou wel helpen in de beoordeling van zo'n tweede stuk. De inbreng van de participatie zou ik graag wat concreter hebben, want ik vind het best lastig om mijn rol nu uit te voeren van, wat is de inbreng geweest van gemeenten, want die moeten er uiteindelijk mee gaan werken, en dat dat alleen maar samengevat is op een aantal regels die we hebben overgenomen. Ik zou dat graag completer zien. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Wie van de gedeputeerde mag ik als eerste het woord geven? Er wordt even een schorsing aangevraagd. Voor hoelang? Acht minuten en nog twee minuten extra. Tien minuten.

Mevrouw Hoek: Voorzitter, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel.

Mevrouw Hoek: Voorzitter? Voorzitter?

De voorzitter: Mevrouw Hoek.

Mevrouw Hoek: Is het na de schorsing dat wij ook nog vervolgvragen kunnen stellen?

De voorzitter: Nee, dat is niet de bedoeling. Nee, gaan we niet doen.

Mevrouw Hoek: Dus wij mogen niks zeggen, niks vragen?

De voorzitter: Precies. Dat is een goede conclusie.

Mevrouw Hoek: Gaan we weer.

De voorzitter: Ik hef de schorsing weer op en we gaan we verder met de vergadering. Ik geef het woord aan mevrouw Sterk.

Gedeputeerde Sterk: Dank u wel, voorzitter. Ik zal in mijn beantwoording de onderwerpen ondermijning en even wat is nu gedaan met de inbreng en de vragen rond de Wet natuurbescherming behandelen en de andere vragen zullen door mijn collega worden beantwoord. Wat betreft het probleem van ondermijning. Dat is ... De inbreng van mevrouw Ghijssels is op dat punt herkenbaar. Ik heb ook boeren gesproken die daar in ieder geval bang voor zijn omdat ze verhalen hebben gehoord. Ik was vorige week bij een LTO-bijeenkomst waar ik ook gezien heb dat LTO daar iemand nu specifiek ook voor heeft aangenomen. Ik weet niet hoe dat precies werkt bij LTO, maar ieder geval die daarvoor is aangesteld om daar ook ... Die is zelfs 24 uur per dag bereikbaar om ... Voor agrariërs, als zij ... Ik zie knikken, dat klopt wat ik zeg. Dat als ze daar zorgen over hebben, dat ze meteen aan de bel kunnen trekken. Dus vanuit LTO gebeurt dat, maar ook wij als provincie proberen daar, en dat is eigenlijk de rol van de commissaris, die is de verantwoordelijke voor de aanpak van ondermijning, ook dat te bespreken in de overleggen die er zijn met burgemeesters, OM en politie. Ik denk dat het ook goed is dat we ook met elkaar vaststellen dat deze VAB-aanpak in feite ook wel bedoeld is natuurlijk mede om ... Want dit soort ondermijning ontstaat vaak als gebouwen wat langer leeg staan. Dus deze VAB-aanpak is er juist natuurlijk ook voor bedoeld om dingen te kunnen versnellen. In die zin zou het ook bij moeten dragen aan het voorkomen dat een risico ontstaat op die ondermijningsactiviteiten. Gemeenten worden trouwens ook binnenkort, krijg ik hier door, ondersteund met Rijksmiddelen om een plan voor veilig buitengebied te maken. Dus ik denk dat dat een hele concrete mogelijkheid is om dat toch scherper nog in beeld te krijgen.

De voorzitter: U heeft een interruptie van mijnheer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, er stond ook op de motie lijst nog een motie over VAB en criminaliteit, waarin ook onder andere over monitoring ... Aan monitoring gevraagd werd. Heeft de gedeputeerde dat ... Is ze voornemens om dat wel te verwerken? Want in het memo staat dat niet. Ik vond het een interessante vraag, maar volgens mij moet die nog wel verwerkt worden dat we ook geüpdatet worden op dit thema. Gaat dat nog gebeuren?

Gedeputeerde Sterk: Ik stel voor dat ik daar even schriftelijk op terugkom, op de stand van zaken rond die motie. Dat heb ik zo niet paraat.

De voorzitter: Dan mevrouw Ghijssels.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: Sorry, maar kan ik hiermee samenvatten dat, stel dat er nog open eindjes zijn aan de VAB-regeling voor wat betreft dus die locatie, dat was dat tweede punt wat ik benoemd heb, dat misschien vooruitlopend daarop in ieder geval de VAB-regeling met betrekking tot de factor tijd al versneld ingevoerd kan raken? Want dat tackelt al dit soort zaken.

De voorzitter: Mevrouw Sterk.

Gedeputeerde Sterk: Mijn collega fluistert mij in, daar kom ik zo dadelijk eventjes op terug. Als dat punt dan daarmee voldoende besproken is, dan even ... Ik merkte ... In de technische vragen leek het alsof er gemeentes zijn die niet tevreden zijn met de aanpak die wij hier voorstellen. Wij kunnen dat niet goed plaatsen waar dat zou zijn, want wij hebben volgens mij heel goed overleg gehad met gemeentes, zowel in de oostkant alsook aan de westkant. We hebben dus geen concrete inbrengen op papier gehad van gemeentes. Dat maakt het

ook moeilijk om de vraag te antwoorden, kunnen jullie die inbreng van gemeentes toesturen? Hebben we niet gehad, want we hebben daar gewoon heel goed gesprek gevoerd over hoe wij als provincie kunnen faciliteren en ondersteunen, wat eigenlijk een taak van gemeentes is. Want laten we dat ook met elkaar vaststellen, gemeente is verantwoordelijk voor de VAB-aanpak. Wat wij proberen, is vooral, omdat we zien dat gemeentes daarmee worstelen en het vraagstuk best heel groot is, zeker als we ook nog eens een keer in transitie gaan in zo'n landelijk gebied, vinden wij dat we daar een rol als provincie moeten pakken en hebben we dus zaken ook willen versnellen en willen vereenvoudigen en faciliteren. Daar hoort ook ... Horen ook financiën bij. Datzelfde geldt ook voor LTO. Daar hebben we ook niet een inbreng op papier gehad. Hebben we wel gesproken met LTO, volgens mij heel constructief. Wat we hebben gedaan, is in deze brief aan te geven wat we hebben gedaan met de opmerkingen die zijn gemaakt, ook door de Staten de vorige keer, en hoe we die hebben aangepast. Als u nog precies wilt weten waar we zaken hebben aangepast, kan ik u straks een aantal voorbeelden noemen. Bijvoorbeeld rond die plattelandswoningen, dat was ook volgens mij een vraag van vorige keer van de BBB, maak dat duidelijker. Dat hebben we ook echt expliciet nu duidelijker gemaakt in de VAB-aanpak zoals wij deels provincie voorstellen.

De voorzitter: U heeft een interruptie van mijnheer Schaddelee.

De heer Schaddelee: Dank, voorzitter. Ik realiseer me dat mogelijk ook de schriftelijke vragen van de ChristenUnie die suggestie zouden kunnen wekken dat sommige gemeenten daar niet ... Wij hebben die informatie niet van gemeenten maar van een aantal agrariërs die zeiden van, het is ... Het lijkt alsof de gemeente iets anders wil als wat de provincie wil. Wij voelen vanuit de gemeente heel erg druk om weer die agrarische functie op te pakken, terwijl we juist in transitie zijn. Dus onze vragen waren daardoor geïnspireerd en de beantwoording is wat ons betreft ook helder en afdoende.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Sterk.

Gedeputeerde Sterk: Mevrouw De voorzitter, dan kom ik bij het derde punt, de Wet natuurbeheer. Daar was een vraag over vanuit de Partij voor de Dieren die zich zorgen maakt over hoe dat ... Wat nou de consequenties daarvoor zijn, of we voldoende in beeld hebben wat er gebeurt als wij ... Of als panden worden gesloopt. Zoals ook al in de technische beantwoording staat, is dat iedere ... Dat er altijd een omgevingsverordening moet worden aangevraagd. Daarin staan ook mitigerende maatregelen die worden ... Moeten worden genomen. Wij zullen dus elke aanvraag van een omgevingsverordening ook apart beoordelen. Dus er wordt elke keer gekeken, op die locatie, wat zouden daar mogelijk de gevolgen van zijn? We hebben ook in onze asbestdakenaanpak, want daar gaat het natuurlijk ook vaak over aantasting van die oude panden, ook veel meer in beeld gebracht bij de toezichthouders dat ze ook moeten kijken naar de effecten op de flora en de fauna. Dat gaat dus ook in handhavende zin. Ik moet trouwens zeggen, ik krijg ... Dat is een terechte opmerking, dat de Wet natuurbescherming niet meer bestaat, want het is natuurlijk integraal opgenomen in de Omgevingswet en heet nu flora- en fauna-activiteiten in de Omgevingswet. Dat is dan nog even een lesje dat ik ook hierbij krijg.

De voorzitter: Mevrouw Butterman.

Mevrouw Butterman: Voorzitter, dank u wel voor de beantwoording. Het is toch nog net niet helemaal volgens mij het antwoord wat we zochten, want ik ... We gaan er echt wel van uit dat voor elke individuele sloop daar, of asbestsanering, daar zorgvuldig naar gekeken wordt. Maar het punt wat we maakten, is juist dat totaaloverzicht. Dus hier een schuur, daar een schuur, wat betekent dat in totaal op de aantasting van fauna? Daar gaat onze vraag eigenlijk over.

De voorzitter: Mevrouw Sterk.

Gedeputeerde Sterk: Wij maken natuurlijk op zich steeds een rapportages in meer zijn algemeenheid, hoe het met de staat van instandhouding met diersoorten is. Wij krijgen gewoon geen signalen dat die sloopverplichting en die bescherming van die voorkomende soorten in de weg zit. Dus u suggereert iets waarvan u zegt, dat zou mogelijk kunnen ontstaan. In de praktijk zien wij dat gewoon niet. Dus wij zien niet dat de impact daarvan zo groot is dat dat in die zin een bedreiging is voor de staat van instandhouding. Dus dat is een beetje de werkelijkheid waar ik in zit.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar mijnheer Van Essen. Gaat uw gang.

Gedeputeerde Van Essen: Dank, voorzitter. Ik zal ook voor de verandering eens een keer een omgekeerde volgorde doen. Begin ik bij de laatste vragen van de SGP. Die vroeg eigenlijk ... Die suggereerde, dat was eigenlijk ook van de Partij van de Arbeid, dat het veel makkelijker is om bedrijven te realiseren dan woningen op VAB-locaties. Dat beeld herkennen wij niet. Dat dat misschien in de praktijk weleens gebeurt, dat kan natuurlijk. Maar het is niet zo dat dit beleid dat makkelijker maakt. Dat is niet zo. Ik denk dat de heer Van den Dikkenberg wel met ook het voorbeeld wat hij aanhaalde, ik hoorde ook Partij van de Arbeid over verstedelijkingsverbod wel heel goede dilemma beschrijven waar het hier over gaat, namelijk dat je aan de ene kant stallen hebt die niet meer in gebruik zijn en waar je nieuwe functies voor zoekt. Wat je er ook wel zoekt naar functies die op die betreffende plek passend zijn. Vanuit Partij van de Arbeid was natuurlijk de oproep van, woningen zijn altijd passend. Dat is natuurlijk ook niet zo. Dus een enorme verrommeling van het buitengebied, ook als het gaat om woningen, beogen we niet. Het is wel zo dat deze aanpakken, met namelijk wat hier natuurlijk voorligt, daar wel ook gewoon ruimte voor geeft, wat ons betreft ook voldoende ruimte en ook juist door met zo'n sloopmeterregistratie een nieuwe optie toevoegt, namelijk om die woningen op misschien nog een betere plek te realiseren. En dat hoeft niet, maar die optie komt erbij.

De voorzitter: U heeft een interruptie van mevrouw Hoek.

Mevrouw Hoek: Dank u, voorzitter. U had het net, voorzi... Mijn vraag is eigenlijk toch wel, of mijn reactie is, u had het net over vrijkomende gebouwen, kunnen die ook vallen onder de gebouwenbank, en kan iemand anders die Rood voor Rood en een gebouw nodig heeft wat afgebroken moet worden bijvoorbeeld, dat ... Kan dat ingezet worden voor een ander die daar belang bij heeft?

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Dat wordt wel een heel technische discussie van wie precies wanneer, wie onder welke voorwaarden. Laten we dat nu niet gaan voeren. Maar dat ... Het idee is wel, dat op het moment dat je ergens iets sloopt, tot nu toe is het zo dat je dan op die plek een woning mag realiseren, dus op hetzelfde perceel, als een soort compensatie om ook die sloop te bekostigen en te zorgen dat er geen ondermijnende activiteiten en degelijke komen, en er komt een andere optie bij, namelijk dat je dat via zo'n sloopmeterregistratie ook op een wellicht passendere plek kan doen. Dus dat is een extra mogelijkheid. Hoe die sloopmeterregistratie en zo, dat is natuurlijk ook iets wat verder ook uitgewerkt gaat worden later, maar dat is wel een mogelijkheid die wij hiermee ook willen introduceren.

De voorzitter: U heeft nog een interruptie van mijnheer Dekker. Gaat uw gang.

De heer Dekker: Dank, voorzitter. Om even in te gaan op het verhaal wat de gedeputeerde daarvoor hield rondom bewoning en ook verrommeling. De gedeputeerde stelt dat als er woningen voor in de plaats komen, dat het dus ook altijd een verrommeling is. Maar, en dat hebben we in de commissie in oktober ook meegegeven, niet als je ook verbetering van ruimtelijke kwaliteit meeneemt. Die zie ik dan ook daarom niet terug in dit stuk. Dat vind ik jammer. Ik heb hem net niet genoemd, maar dat vind ik jammer. Dus wellicht dat de gedeputeerde daar iets meer over kan zeggen wat dat betreft dan ook. Want als je de ruimtelijke kwaliteit wel meeneemt, hoeft extra woningen, net als extra bedrijvigheid, niet per se verrommeling en daarmee verstedelijking te zijn volgens mij.

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Dat klopt. Het hangt ook erg van de locatie af en ook het type ontwikkeling wat je daar plaats zal laten vinden. Maar het ... Ruimtelijke kwaliteit is iets dat ook in huidige VAB-regels al een belangrijk aspect is. Op het moment dat je laat zien dat je daar ruimtelijke kwaliteit toevoegt, is er ook meer mogelijk dan als je dat niet doet. Dus dat is denk ik een heel terecht aandachtspunt. Wat ik meer wilde zeggen, is dat betoog van de heer Dekker als het gaat om bedrijfsfuncties van, we hebben toch een verstedelijkingsverbod, het kan toch niet waar zijn dat er door het hele landelijk gebied overal bedrijfjes komen, dat is ook wat ... Waar we inderdaad terughoudend willen zijn. Tegelijkertijd, het feit is wel dat je al die stallen daar heb staan die op een gegeven moment leegstaan en waar je iets mee moet. Dus daar is dit denk ik een ... Zoeken we de balans in. Dat geldt voor bedrijven en dat geldt ook voor woningen. Het een is niet makkelijker dan het andere.

De heer Hart: Voorzitter?

De voorzitter: U heeft nog een interruptie van mevrouw Ghijsels, dacht ik.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Ik wilde hem eigenlijk even bewaren, maar ik wilde een hele korte vraag stellen. U heeft het over de sloopmeters, het slopen op de ene plek en het terugbrengen op de andere plek. U zei, dat is ook in uw uitleg, dat willen wij om die en die reden introduceren. Wilt u het nou introduceren of verder onderzoeken? Dat vind ik nogal een verschil.

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Introduceren dat die mogelijkheid er komt. Of daar gebruik van gemaakt wordt, is een tweede. Maar dat in ieder geval die mogelijkheid komt. Dat zit nu niet in ons beleid. Dat geldt ook voor heel aantal zaken die erin staan, heeft u ook in het stuk kunnen lezen, vraagt aanpassing van onze Omgevingsverordening. Dus het is niet zo dat dit morgen in werking treedt, maar het is wel zo dat we dit ook in de eerstvolgende wijziging op willen gaan nemen. Uiteindelijk besluit u daar dan ook weer over. Dus dat is dan een wijziging die vermoedelijk volgend jaar dan tot besluitvorming leidt.

De voorzitter: Dan heeft u nog een interruptie van mijnheer Hart.

De heer Hart: Dank u wel. Ik denk dat de gedeputeerde terecht zegt van, als er leegstand is, dan moeten we daar wat mee. Dat kan zijn sloop, eventueel daarna woningen. Maar dat kan ook, en daar hebben we al eerder aandacht voor gevraagd, hergebruik zijn binnen de agrarische functie die het al heeft. We hebben toen het verzoek gedaan om te kijken of daar beleid voor is en of andere provincies daar ook actief in zijn. Want wij weten, er zijn jonge boeren die een bedrijf zouden willen starten, maar dat niet kunnen omdat er geen ruimte

voor is of het zijn mensen die van buiten een agrarische familie komen, die graag een steentje bij willen dragen aan de landbouwtransitie, en daar komen dit soort panden ook voor in aanmerking. Dus nog even ter herinnering, misschien valt er zelfs een tussenstand te melden.

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Terechte aanvulling. Dat is natuurlijk ook een optie die soms zeker in beeld kan zijn. Hangt ook wel erg van omvang van de stallen af, wat je daar ook verder mee kan. Ik ga even verder met de beantwoording. Volt vroeg naar van, dat onderzoek over die motie 93 moet nog starten. Dat staat eigenlijk in de beantwoording van de technische vragen. Daar staat vrij helder, denk ik, dat we ... Wat u zegt klopt. Hier wordt er aan gerefereerd, aan die motie, maar de motie is daarmee niet afgedaan. Er gaat nog een onderzoek starten en er staat in de beantwoording ook wanneer dat ... Wanneer u dat kunt verwachten. Dus dat ... Daar heeft u gelijk in. Dat is daarmee nog niet afgedaan.

De voorzitter: U heeft een interruptie van mevrouw Hoek.

Mevrouw Hoek: Voorzitter, heel kort nog op het vorige onderwerp. Die regeling die u nu zegt, we gaan daarmee aan de gang, in mijn beleving was die regeling er al. Ik ken ook een agrariër die er gebruik van heeft gemaakt. Was dat dan een proefperiode en nu niet meer aan de orde, of gaat u het opnieuw inrichten?

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

Mevrouw Hoek: Dat je dus wat afgebroken wordt ergens anders weer kan terug realiseren. Het hoeft niet per se een woning te zijn, maar het kan ook een bedrijfsschuur zijn of wat dan ook. Het gaat om de Rood voor Rood-regeling.

Gedeputeerde Van Essen: Want volgens mij, als het gaat om de VAB-regeling, er zijn natuurlijk verschillende regelingen in onze verordening, maar als het gaat om de VAB-regeling was tot nu toe zo dat het op dezelfde plek moet en is het voorstel ook met wat er vandaag voorligt om ons de mogelijkheid te scheppen om dat ook echt op een andere plek te doen, via die ... En ook op een andere tijd en andere plekken. Dat is denk wat mevrouw Ghijssels-Kerkhoff terecht opmerkte. Ik kom nog op uw vragen trouwens, mevrouw Ghijssels-Kerkhoff. Ik ga door met, terugwerkend, de vraag van de VVD. Die zegt, je hebt nu die VAB-regeling, dat kan dan ook leiden tot woningen in de buurt van een kern, en je hebt die 50 woningen-regelingen. Gaat het een nou het ander kannibaliseren? Het antwoord is nee. Het is namelijk, het zijn gewoon aparte regelingen die naast elkaar bestaan. Dus het is niet zo dat als er ergens al 50 woningen ... Gebruik van in gemaakt is bij een kern, dat je daar niet meer via deze VAB-regeling met zo'n sloopmeterregistratie nog iets extra zou kunnen aanbreien. Dat kan allebei. Dat kan naast elkaar. Dat is in ieder geval hoe wij het voor ons zien. Hoe dat precies uiteindelijk vast te leggen, komt natuurlijk in de verordening terug. Maar dat in ieder geval hoe wij het voor ons zien. Waarbij het denk ik wel goed is, het principe van straatje erbij overal altijd, dat is natuurlijk niet ons beleid. Het beleid is wel dat wij kijken waar dat nodig is voor vitaliteit, omdat we overgrote woningbouwopgaven natuurlijk ook wel vanuit een ruimtelijke visie een plek willen geven samen met ook de NOVEX-perspectieven vanuit de ... Samen met het Rijk en de gemeentes. Dus dat is wel de hoofdmoot als het gaat om de woningbouw. Maar dit geeft zeker ook lokaal natuurlijk soms lucht en ruimte. Dan nog de vraag van ...

De voorzitter: U heeft een interruptie van mijnheer Van den Dikkenberg. Gaat uw gang.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, ik hoor de gedeputeerde de toetsingsnorm vitaliteit noemen als het gaat om bouwen bij kleine kernen. Hoe speelt het sociale karakter in het landelijk gebied een rol in de weging van initiatieven?

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Nogmaals, ik refereerde aan gewoon de bestaande regeling voor die 50 woningen bij kleine kernen. Dat is gewoon een vitaliteitsregeling die ... Ten behoeve van de vitaliteit van de kern. Als het gaat om die VAB-regeling, want daar gaat het nu over, dan is ... Bestaat er altijd de mogelijkheid al om sloop te compenseren met woningen of te bekostigen met bouwen van woningen. Je kan dat nu straks met deze aanpak ook op een andere locatie doen. En dat dat in sommige situaties bijdraagt aan misschien ook de vitaliteit in het landelijk gebied, kan ik me voorstellen. Het kan ook zijn dat iemand zegt, ik had eerst van die lekkere rustige koeien naast me staan en ik heb nu drie huizen met schreeuwende kinderen. Daar zat ik echt niet op te wachten. Het kan natuurlijk allebei het gevolg zijn. Dus ik denk dat we dat ook niet moeten idealiseren. Kom ik bij de vraag van de BBB. Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff, die zegt, dat systeem, in de tijd, ja, maar waarom moet dat ook in plaats, die optie er komen? En leidt dat niet tot een perverse prikkel? Ons beeld is dat het ... Het is een optie. Dus het is niet zo dat je verplicht bent. Als een agrariër zegt, ik sloop die stal en ik wil daar zelf op die plek twee woningen, dat kon en dat kan straks ook nog. Als die zegt, dat ... Ik vind het helemaal geen passende plek, ik heb de andere plannen voor en ik wil wel die sloop ook mede kunnen bekostigen door ergens een woning te realiseren, dan biedt die sloopmeterregistratie wel een extra mogelijkheid om dat ook te doen. Dus het is echt een extra mogelijkheid. Ik denk in die zin ook ... Die ook zo'n agrariër een stuk perspectief kan geven, ook een stuk financiering kan geven, middelen kan geven om zo sloop ook mogelijk te maken, als die niet op die plek een woning terug wil bouwen. Het is een optie. Het is niet zo dat het verplicht is om die toe te passen. Dus het idee van dat het een perverse prikkel zou geven, herkennen wij niet en ik ... Herkennen wij niet.

De voorzitter: Mevrouw Ghijssels, gaat uw gang.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: U pleit nu heel erg vanuit de agrariër zelf. BBB komt op voor de agrariër en vanuit die ... Vanuit dat perspectief begrijpen wij het heel goed. Maar BBB wil ook dat er woningen gebouwd worden en dat dat op een goede manier gaat. Dus ik hoor graag van de gedeputeerde dan het perspectief nu van de woningbouwer, de grondkosten, welke projecten wel en niet. De perverse prikkels zit natuurlijk aan de andere kant, namelijk diegene die wellicht buiten bepaalde RO-regels om voor de hoofdprijs sloopmeters koopt en iets doet wat voor anderen onhaalbaar is.

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Wat ik mevrouw Ghijssels-Kerkhoff vooral hoor zeggen, en daar heeft ze denk ik wel gelijk in, dat als je eigenlijk de mogelijkheid biedt om het ook op een andere plek te doen, dat er dan eigenlijk wel een betere plek moet zijn. Het is ... Dat is een beetje wat u zegt, kijk daar ook met een verstandige ... Vanuit een goede ruimtelijke ordening naar, dat je daar niet een deur openzet, dat je via ... Dat het een soort route wordt om woningen te realiseren op plekken die misschien wel slechter zijn dan waar die stal stond. Lijkt me een belangrijk aandachtspunt. Ik denk dat het ook goed is om als we bij de ... Ook in het vervolg dit meenemen, want ik herken wat u daarin zegt. Laat onverlet dat onzes inziens de mogelijkheid om zowel in tijd maar ook in plaats zo'n compensatie woning ergens anders te kunnen doen, dat lijkt ons wel heel zinnig, omdat het ook wel mogelijkheden geeft, a, voor een agrariër het aantrekkelijker kan worden en makkelijker

om zo'n sloop te realiseren en ook in potentie gewoon ook tot betere ruimtelijke ordening kan leiden. Maar dat vraagt misschien al wel iets in de regelgeving. Dat herken ik.

De voorzitter: U heeft een interruptie van mijnheer Dekker. Gaat uw gang.

De heer Dekker: Voorzitter, op dit punt ook, met die perverse prikkel. Het gaat er natuurlijk niet alleen om dat een slechtere plek daar meer kans heeft, het gaat er ook om dat het niet zo mag zijn of mag worden dat degene die het meest kan betalen dus alle sloopmeters maar kan ophalen. Want dat is ook maatschappelijk niet altijd de meest verstandige partij om dat te laten doen. Ik denk dat daar ook een deel van de kritiek vanuit de BBB zit, en die snap ik heel goed. Hoe voorkom je dat degene die het kan betalen alles maar kan oppakken, zodat er verder geen maatschappelijke ruimte meer is?

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Het gaat uiteindelijk om ... Want uiteindelijk, wie het doet, is natuurlijk ... Daar zijn ... De regels gelden voor iedereen. Maar je wil eigenlijk wel een soort ... Je wil voorkomen er bij wijze van spreken een heel dorp gebouwd kan worden met sloopmeters op een plek waar je dat niet wil. Dat is eigenlijk een beetje wat ik u hoor zeggen. Dat is goed, volgens mij een aandachtspunt bij het vervolg om ook op het netvlies te houden. Kom ik bij de vraag vanuit BBB over splitsen van woningen, dat is de laatste vraag die ik nog heb staan. Het is wel zo dat, als het gaat om woonhuizen, dus bijvoorbeeld bestaande boerderijen met een deal dat die wel gesplitst kunnen worden. Dat kan nu al. Dus die mogelijkheden zijn er al. Maar niet voor die an... Niet bijvoorbeeld voor de stallen. Maar voor woonhuizen kan dat. Ik hoor eigenlijk BBB ook wel pleiten van, is die ... Zijn die mogelijkheden voor splitsing nu voldoende of is daar iets extra's voor nodig? Ik kan me voorstellen dat dat een onderwerp is, als u zegt, daar hebben we ook wel ideeën over hoe dat nog beter zou kunnen, of regels daar aangepast zouden kunnen worden, zou ik me kunnen voorstellen dat we da in het kader van de startnotitie van aanpassing Omgevingsvisie, -verordening daar bij betrekken, daar bij meenemen.

De voorzitter: Mevrouw Ghijssels.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: Ik adviseer u de antwoorden van de technische vragen wat dit betreft dan nog eens goed te lezen, want daar kwam een zeer, zeer prudent antwoord uit, die in ieder geval anders bij mij overkomt als dat u nu insinueert.

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Dat lijkt me sowieso verstandig. Maar nogmaals, het is ... Bij woningen kan het dus op dit moment ook al. Dat is ... Dat, nogmaals, dat is ook wat ik terugkrijg. Als u zegt van, wij willen dat nog verder verruimen, nogmaals, laten we dan ook kijken op wat voor manier dan ook, of we dat in het kader van de Omgevingsverordening verder kunnen bespreken.

De voorzitter: Heeft u alle vragen beantwoord?

Gedeputeerde Van Essen: Volgens mij wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we dit onderwerp verder ook afhandelen. Wat ik nog even wil meegeven, in de Statenbrief hebben GS aangegeven dat ze bij de eerstvolgende wijziging van de Omgevingsverordening

diverse regelaanpassingen en verduidelijkingen voor de VAB-aanpak aan u zullen voorleggen. Ook zal GS u medio 2025 informeren over de tussenresultaten van het geactualiseerde beleid. Dan sluit ik hierbij het agendapunt af. Ik denk dat het verstandig is dat we nu gaan lunchen. Hoe lang gaan we dat doen? 12:50 uur, dan zie ik jullie weer terug.

13. SB Ecologische Rapportages 2023

De voorzitter: Ik hoop dat de lunch allemaal goed bekomen is, dus we gaan weer verder met de agenda. We zijn aangekomen bij agendapunt 13, Statenbrief Ecologische Rapportages 2023. Elk jaar ontvangt u, de commissie, diverse ecologische rapportages over de provincie Utrecht. Die worden dan in één Staten brief gelijktijdig aan u aangeboden. Dit jaar zijn het er vier, waaronder een broedvogelmonitoring, een onderzoek in De Ronde Venen en een ganzzentelling in Polder Mijnen. De Staten brieven bespreken we in één termijn. De opwaarderingen zijn, eens even kijken, VVD, ChristenUnie en Volt. Ik wil de VVD als graag ... Graag als eerste het woord geven. Gaat uw gang.

Mevrouw Van Gilse: Dank voor het woord, voorzitter. De VVD heeft de Ecologische Rapportages opgewaardeerd, vooral door de uitkomst uit De Ronde Venen. Daar blijkt eigenlijk dat de staat heel erg ... De natuur er heel erg slecht voorstaat, voornamelijk door de rivierkreeft. Nu is er inderdaad landelijk door de VVD door de ... Thom van Campen een motie aangenomen in de Tweede Kamer dat er eindelijk meer gevestigd mag gaan worden op de rivierkreeft. Daarom lijkt het mij dat er alleen maar meer mogelijkheden komen om de rivierkreeft ook aan te passen. Want het is natuurlijk super zonde dat de staat van de natuur er zo slecht voorstaat voor ... Door een invasieve exoot. Ik wil graag vragen aan de gedeputeerde of ... Welke stappen daar op gezet worden, om ook echt die rivierkreeft aan te kunnen pakken. Want in de beantwoording van de technische vragen bleek ook dat het eigenlijk helemaal niet gebeurt in De Ronde Venen. Eigenlijk zou ik graag zo snel mogelijk zien dat daar iets aan gebeurt. Hartelijk dank.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik door naar de ChristenUnie. Ik ga wel eerst even naar Volt. Mijnheer De Jong, bent u zover?

De heer De Jong: Ik kom u tegemoet, voorzitter. Dank. Allereerst zijn wij erg geïnteresseerd in de interpretatie van Gedeputeerde Staten van de uitkomsten van de ecologische studies. Hoe leest Gedeputeerde Staten de conclusies? Een tweede vraag is of Gedeputeerde Staten, de conclusies lezende, zich genoodzaakt voelt beleid aan te passen of andere maatregelen te nemen. Met andere woorden, doen we studies om de studies, of zijn het instrumenten om de effecten van ons beleid te meten en om vervolgacties te bepalen? De effecten zijn duidelijk, die schieten tekort. De vraag dus is nu welke opvolging de studies verdienen. Een derde vraag gaat over de doelmatigheid en effectiviteit van inzet van middelen. Want dat is ook hier belangrijk. De ratio agrarisch natuurbeheer per geïnvesteerd miljoen lijkt hiervoor een goede graadmeter. Namelijk per 1 miljoen subsidie aan agrarische collectieven weet Utrecht circa 1500 hectare agrarisch natuurbeheer te realiseren. Zuid-Holland weet voor 1 miljoen ruim 2600 hectare te realiseren en Noord Holland bijna 2000, doet een eigen calculatie mij leren. Utrecht is met deze ratio dus derde van Nederland. Een vraag aan Gedeputeerde Staten wat de overwegingen kunnen zijn om wel, niet werk te maken van verdere optimalisatie. Volt roept het college ook op en vraagt hierbij om een toezegging om actief te gaan leren van Zuid en Noord-Holland en ernaar te streven om deze ratio significant te verhogen en Provinciale Staten hierover voor de zomer te informeren. Dank u, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik nu wel naar de ChristenUnie. Mijnheer Schaddelee, gaat uw gang.

De heer Schaddelee: Dank, voorzitter. Heel goed dat we dit soort studies doen, zodat we goed in beeld hebben wat de stand is van onze natuur. Dus bij onze fractie gaan dit ... Gaan deze onderzoeken erin als zoete koek, zal ik maar zeggen. Dank ook voor de verhelderende antwoorden. Het belangrijkste waar ik nu nog even op zou willen aanmaken vanuit de beantwoording, is dat we ook gevraagd hebben naar van, doen we wel genoeg ecologisch onderzoek? Het antwoord wat ik daarop krijg schriftelijk is nog niet heel helder, alhoewel, daar zit een beetje het voorbehoud in van, we denken daar nog over na en we willen daar wel met voorstellen komen. Wij zouden het college echt willen oproepen, laten we alsjeblieft ook genoeg geld steken in studies en onderzoek, want ik denk dat dat een bijdrage levert aan herstel van vertrouwen met veel van onze inwoners die zeggen van, al die maatregelen, het is allemaal kletsboek, het is allemaal niet nodig. Volgens mij is het belangrijk dat we ons beleid goed kunnen funderen met een goede monitoring, zodat we ook goed met elkaar het gesprek aan kunnen op basis van feiten en cijfers, want die spreken voor zich. De natuur gaat nog steeds flink achteruit en wij willen ons daar niet bij neerleggen. Wij willen daar werken aan systeemherstel. Juist het systematische komt heel mooi in deze onderzoeken naar voren. Dus dank daarvoor. En de oproep aan het college om in te blijven zitten op monitoring en ook met voorstellen daarvoor te komen naar ons.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Sterk.

Gedeputeerde Sterk: Voorzitter, toch een beetje een onaardige opmerking misschien toch maar weer, maar volgens mij is het proces waar we in zitten met elkaar, ik hoor heel veel technische vragen ook weer, waarvan ik denk, die hadden misschien ook eerder gesteld kunnen worden, want nu moet ik weer technische antwoorden gaan geven. De vraag van de VVD over de rivierkreeft en over de motie Van Campen, daar hebben wij ook gezegd in de technische beantwoording dat wij aan het wachten zijn op de uitwerking door LNV hiervan. Want er moet dus een mogelijkheid tot ontheffing komen zodat ook gewone vissers, zal ik maar zeggen, die rivierkreeft kunnen afvangen en dat daar dus ook financiën mee moeten komen en dat het Rijk heeft aangegeven daarmee te willen wachten totdat er een nieuw kabinet zit. Tot die tijd kunnen wij natuurlijk niet zoveel, want wij kunnen niet zelf een ontheffing af gaan geven als provincie op dit punt. Daarnaast doen wij op dit moment een onderzoek naar het systeemherstel Molenpolder, zoals u weet. Dat benoemen wij ook. Dus dat wat we in ieder geval proberen. Maar ik heb al eerder in deze kamer aangegeven dat de Visserijwet op dit punt het ingewikkeld maakt om deze aan te pakken. Daarnaast, waarvan ik wel weet wat wel helpt, is dat wij met die groenblauwe dooradering proberen om echt van die boerensloten te maken en om te zorgen dat je daarmee de biodiversiteit op orde kunt brengen. Dat is wel in ieder geval een middel wat in ieder geval mogelijk ook helpt, want dan krijg je doorzichtiger water en daarmee krijgt je dus ook predatoren die die rivierkreeften kunnen opeten. Maar omdat het water nu zo troebel is, is dat systeem ook niet op orde.

De voorzitter: Dank u wel.

Gedeputeerde Sterk: Ik zie namelijk dat mevrouw Van Gilse volgens mij een vraag wil stellen, dus ik heb nog wel meer vragen te beantwoorden. Maar ...

De voorzitter: Mevrouw Van Gilse, gaat uw gang.

Mevrouw Van Gilse: Dank voor het woord. Ik wil graag even interrumpen, omdat ... Er is in het verleden wel een grote pilot door provincie uitgevoerd in ... Bij de Maarsseveense Plassen en daar kon wel afgevangen worden. Dus de vraag is ook of dat niet ook op andere plekken zoals in De Ronde Venen ook, totdat er meer duidelijkheid komt van LNV, zou kunnen gebeuren.

De voorzitter: Mevrouw Sterk.

Gedeputeerde Sterk; Maar dat zou dus betekenen dat we een nieuwe pilot moeten opstarten. We hebben op dit moment een pilot lopen in Molenpolder. Een pilot, daar moet je ook middelen voor hebben. Dus ik zie dat op dit moment niet onmiddellijk gebeuren. Hoewel ik niet wil bagatelliseren wat het probleem is, want dat zie ik echt wel. Het is echt een groot probleem. Volgens mij komt het uit de ecologische adviezen soms ook terug dat dat ook een ding is wat we echt met elkaar aan moeten pakken. Volgens mij worstelt eigenlijk heel Nederland met dit vraagstuk. Voorzitter, de vragen van mijnheer De Jong over, gaan we beleid aanpassen? Zoals ik ook al in mijn technische vraag heb aangegeven, natuurlijk pakken we de dingen die we daarin zien mee in allerlei beleid wat we vervolgens uitwerken. We hebben natuurlijk het ... De rapportage Natuur ook elke drie jaar, die alles bij elkaar brengt wat we zien en dat vervolgens ook laten doorwerken in alle soms gebiedsspecifieke situaties waar we zitten, soms ook op provinciaal niveau. Het is een beetje ingewikkeld om nu precies te zeggen wat ... Alles wat hier in de rapportages staat nu precies betekent voor de programma's die we doen. Ik kan u alleen de verzekering geven dat we natuurlijk niet dit soort rapportages doen en dat vervolgens op de plank laten liggen. Daar moeten we ons voordeel ook mee doen. U vroeg ook naar de ratio van de geïnvesteerde miljoenen. Ik merk wel hoe uw achtergrond soms ook doorwerkt in het werk wat u doet als Statenlid. Die ratio, wordt mij gezegd, dat is ook wel afhankelijk van het agrarisch beheerpakket wat wordt verstrekt. Je hebt verschillende vormen van ANLb die worden verstrekt. Daar zitten verschillende bedragen aan vast en dat heeft dan ook weer verschillende consequenties voor die ratio die ... Waar u naar vraagt. Natuurlijk zijn we altijd bereid om te leren van elkaar. Natuurlijk kijken we ook, ook bijvoorbeeld als het gaat over ganzenbeleid, proberen we bijvoorbeeld ook samen te werken met Noord en Zuid-Holland. Dus we kunnen ernaar kijken of we nog iets kunnen leren van de manier waarop ze het daar doen, of dat nog helpt om effectiever dat geld weg te zetten. Dan was er de vraag of we wel genoeg ecologisch onderzoek doen. Zegt u het maar. Volgens mij doen we ontzettend veel en is het heel ... Is het moeilijk om te zeggen of we daarmee alles mee afdekken. We streven er in ieder geval naar om meer monitoringsonderzoeken te gaan doen. Dat is ook nodig in het kader van het IPO-verbeterprogramma VHR, dat is de Vogel- en Habitatrichtlijn-monitoring. Dus daarin zullen we dat ook meer gaan doen. Volgens mij vraagt eigenlijk ook het UPLG om goed in beeld te krijgen wat er met name ook in de natuurgebieden gebeurt. Ook dat moeten we ook gaan monitoren. Dus ik heb het idee dat wij in ieder geval veel doen, laat ik het zo zeggen. Of het genoeg is, dat is moeilijk denk ik zo sec te beoordelen. We hebben in onze technische vragen ook al wel kort daaraan gerefereerd. Dat was het, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Volgend jaar ontvangt de commissie wederom en Statenbrief over een aantal Ecologische Rapportages. Ik begreep dat er geen vragen meer waren, toch? Of wel? Dan gaan we door ... Mijnheer De Jong nog? Ik had u niet gezien. Pardon.

De heer De Jong: Dat geeft niet. Dank u wel. Ik wilde de gedeputeerde niet onderbreken, maar ik had er nog even een vervolgvraag op. Want ik hoor de gedeputeerde zeggen dat we nu nog niet helemaal kunnen overzien en kunnen zeggen wat die studies dan betekenen voor het lopende beleid, maar is de gedeputeerde het met Volt eens dat dat uiteindelijk wel de intentie is? Dat zal waarschijnlijk ook dan gebeuren, om te kijken wat die studies betekenen voor het beleid en of er aanpassingen nodig zijn. Dan heb ik twee vragen. Eén is, wanneer kunnen wij begrijpen wat dan wel de interpretatie is en of het beleid moet worden aangepast of niet, zodat we dat overzicht wel hebben? En twee, ik ben heel blij dat gedeputeerde ook aangeeft bereid zijn te willen leren om te kijken of die ratio kunnen verbeteren om dus nog beter onze subsidie te gaan besteden voor agrarisch natuurbeheer. Ook daar zou ik even willen vragen wanneer we ongeveer dat zouden kunnen meelesen.

De voorzitter: Mevrouw Sterk.

Gedeputeerde Sterk: Voor wat betreft uw eerste vraag, ik noemde net al de rapportage Natuur, die krijgt u elke drie jaar als Staten. In die rapportage brengen we eigenlijk alle onderzoeken die we doen bij elkaar en geven we ook aan wat dat precies betekent voor het beleid en maken we ook aan de hand van een Nota van Aanbevelingen duidelijk welke voorstellen voor aanpassingen we willen gaan doen daarin. Dus daarin is het eigenlijk het moment om te zien dat al die onderzoeken die er lopen, rapportages die er zijn, die halen we dan op en kijken dan ook op die schaal, wat betekent dat precies voor ons ... Onze rapportage Natuur. Die gaat over al het natuurbeleid wat wij in de provincie doen. Uw andere vraag, volgens mij kan ik daar op zich een toezegging op doen om dat gewoon in ieder geval nog aan u te laten weten wat er uitkomt.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, ik weet niet of dat het in de orde pas. Ik ben een niet-opwaarderende fractie, maar mogen we dan nu nog een vraag stellen na de bespreking of ...

De voorzitter: U mag van mij ...

De heer Van den Dikkenberg: Want het is eigenlijk in lijn met de beantwoording van de gedeputeerde.

De voorzitter: U mag van mij nog wel een vraag stellen.

De heer Van den Dikkenberg: Dat gaat over het agrarisch natuurbeheer. Want wij stelden in de technische vragen over Polder Mijnen de vraag van, zijn daar bijvoorbeeld financieringsmogelijkheden? Die zijn er niet, want ze zijn niet aangewezen als weidevogelkerngebied of randgebied. Maar er zijn tegelijk wel succesvolle effecten. De vraag is dan, gisteren was er in Renswoude de start van Weidevogelvereniging De Kiewiet, dat is ook niet zo'n aangewezen gebied met wel veel succes, Mijnen ook, zit er al schot in de motie die vroeg om een verbreding van de middelen die naar een agrarisch natuurgebied kunnen? En kunnen die naar dat soort gebieden eventueel zodat die grondslag van het aanwijzen als kerngebied niet nodig is?

De voorzitter: Mevrouw Sterk.

Gedeputeerde Sterk: Op dat punt wil ik graag even technisch terug... Dat weet ik niet.

De voorzitter: Dan wil ik nu wel dit onderwerp afronden.

14. SB Stand van zaken PFAS

15. Memo Publiekssamenvatting rapportage freatisch grondwaterkwaliteit meetronde 2023

Agendapunt 14 en 15 worden samengevoegd behandeld

De voorzitter: Dan gaan we door naar het volgende agendapunt 14. Statenbrief Stand van zaken PFAS. Ik zie er nog eentje. Mijnheer Virginia.

De heer Virginia: Dank u, voorzitter. Het is geen interruptie, het is een verzoek. Mijn excuses, dat had ik bij de agendavaststelling moeten vragen. Maar is het mogelijk om de agendapunten 14 en 15 tegelijkertijd te behandelen? Dat had ik ook in mijn opwaardeerverzoek gevraagd, omdat ze allebei over PFAS gaan en dan hoeft de gedeputeerde in één keer maar te reageren.

De voorzitter: Wat ons betreft is dat prima, maar ik kijk ook even naar de gedeputeerde. Prima om het samen te behandelen? De Statenbrief Stand van zaken PFAS. PFAS zijn chemische stoffen die door de mens zijn gemaakt. Zij breken niet af in het milieu. In de Statenbrief geeft het college weer, wat is de stand van zaken over de verontreiniging door deze stoffen in de provincie Utrecht? Wat betekent dat voor de bodem, het oppervlaktewater, het grondwater en het zwemwater? Wat is de rol van de provincie en van andere overheden bij het opstellen van beleid, regelgeving, vergunningverlening en handhaving? We bespreken deze Statenbrief in één termijn en is opgewaardeerd door de Partij van de Arbeid en door Volt. Dan ga ik meteen door naar de memo Publiekssamenvatting rapportage freatisch grond... Moeilijk woord. Grondwaterkwaliteit meetronde 2023. Dit is een ingewikkelde titel. Waar gaat het in de memo om? De provincie Utrecht meet periodiek de kwaliteit van het grondwater. In 2023 zijn monsters genomen van het ondiepe grondwater. Dat heet freatisch grondwater. Die monsters zijn geanalyseerd op veel verschillende stoffen. Die resultaten van die monsters en analyses laten zien of we meer moeten doen voor schoon grondwater. Ook laten de resultaten zien of er op termijn risico's zijn voor die locaties waar drinkwater wordt gewonnen uit grondwater. Ook deze memo bespreken we in één termijn en is opgewaardeerd door GroenLinks. Dan ga ik eerst even naar de Partij van de Arbeid door de opwaardering van de Statenbrief Stand van zaken PFAS. Mevrouw De Boer, gaat uw gang.

Mevrouw De Boer: Hartelijk dank, voorzitter. Goed dat we samen met andere provincies optrekken richting de EU om een verbod op PFAS te bepleiten. Hopelijk zal dit tot resultaat leiden, ook als de politieke wind een andere kant op gaat waaien. PFAS is immers een schadelijke stof en daar moeten we echt zo snel mogelijk van af. Daarom ben ik benieuwd naar de mogelijkheden die wij op provinciaal niveau hebben om het gebruik van PFAS-houdende middelen in onze provincie te verbieden. Ik begrijp echt wel dat de vervuiling van PFAS ook uit andere provincies hier in Utrecht terecht komt, maar ik kan me ook voorstellen dat wij in elk geval doen wat we kunnen binnen ons eigen territorium. De beantwoording van de technische vragen helpt om inzicht te krijgen. Dank daarvoor. Daaruit blijkt uit het onderzoek dat is aangevraagd in de motie, nadat deze Statenbrief is opgemaakt, in gang is gezet. Dat is fijn. We kijken uit naar de resultaten daarvan. Er zit ook PFAS in ons grondwater dat door veel boeren wordt gebruikt als bron voor de 100 liter water die elke koe per dag drinkt. PFAS komt daardoor hoogstwaarschijnlijk ook in onze zuivel- en vleesproducten terecht. Een bron van zorg. Al met al lees ik uit de beantwoording dat onderzoek naar en bestrijding van vervuiling door PFAS veel publiek geld kost. Is een verbod dan niet veel kostenefficiënter? Waarom gebeurt dat niet? Dat kan immers ook op provinciaal niveau en zelfs op gemeentelijk niveau. Denk aan bestrijdingsmiddelen met bestanddelen als PFAS. De Partij van de Arbeid zou er voorstander van zijn als die koers wordt ingezet. Kunnen we bijvoorbeeld via bestaande instrumenten ondernemers belonen die geen giftige stoffen of PFAS in het bijzonder gebruiken? Wat is het effect hiervan op het behalen van onze KRW-doelen? Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar Volt, mijnheer De Jong. Mijnheer Van Lunteren.

De heer Van Lunteren: Dank u wel, voorzitter. Een krappe maand geleden heeft PS de motie Op naar een verbod op PFAS-houdende bestrijdingsmiddelen aangenomen. Ook afgelopen november is motie 55 aangenomen, PFAS, door PS. Het achterliggende doel van Volt mag helder zijn. Geen schadelijke PFAS-emissies meer in de Utrechtse lucht, water en bodem. Niet uit de stad, niet uit de industrie en ook niet uit de landbouw. We zouden de gedeputeerde willen vragen of hij ons heel concreet een tijdspad zou kunnen schetsen over de route naar een provinciebreed verbod op PFAS-houdende bestrijdingsmiddelen, zoals gevraagd in de motie. Volt zou hier ook graag een actieplan voor willen zien. Kan de gedeputeerde toezeggen zo'n plan te maken en dat met ons te delen op een korte termijn? Daarnaast vragen wij de gedeputeerde een toelichting te geven hoe hij aankijkt tegen een actief ontmoedigingsbeleid daar waar een juridisch verbod

vooral nog moeilijk of onmogelijk is en dit ook op te nemen in het actieplan. Volt begrijpt dat PFAS-houdende bestrijdingsmiddelen een belangrijke functie vervullen binnen de landbouwsector. Volt erkent daarom dat de noodzaak om ons tegelijkertijd ... Volt erkent daarom de noodzaak om ons tegelijkertijd ook in te zetten voor het bieden van alternatieven en of transities voor de sector. Volt ziet graag dat we gaan kijken hoe en of we de inzet op alternatieven kunnen inbouwen in bestaande subsidies en andere instrumenten. Hierover zijn we ook benieuwd naar de visie van onze collega's. Tot slot, voorzitter, in de Statenbrief is het volgende punt genoemd waarover wij graag nog onze zorg zouden willen uiten. Er staat, als er op locaties sprake is van onaanvaardbare risico's, nemen we actief sanerende maatregelen om de risico's weg te nemen, zoals op de voormalige vliegbasis Soesterberg. Voorwaarde is natuurlijk wel dat hiervoor voldoende middelen vanuit het Rijk beschikbaar zijn, en vanuit het Rijk staat tussen haakjes. Dus, voorzitter, begrijp ik hieruit goed dat als er een onaanvaardbaar risico bestaat, er, en er geen directe middelen beschikbaar zijn om dit te mitigeren, dat we dan gewoon niks gaan doen? Voorzitter, dat bestaat toch niet? Een onaanvaardbaar risico is toch precies dat, onaanvaardbaar? Dan kunnen we toch niet niks gaan zitten doen. Een onaanvaardbaar verkeersrisico zouden we immers toch ook niet accepteren? Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan wil ik nu het woord geven aan GroenLinks. Mijnheer Virginia, gaat uw gang.

De heer Virginia: Dank, voorzitter. Zoals al blijkt door de voorgaande sprekers, heb ik hier regelmatig over PFAS en ook gedeputeerde kent de wens van ons Staten om PFAS zo snel mogelijk uit onze provincie te bannen. Vaak wordt dan gezegd van, het komt door verschillende oorzaken, verschillende plekken. Nu ligt er een onderzoek voor ons wat over de stof TFA, trifluorazijnzuur, een PFAS-stof, heel duidelijk aangeeft dat de stof sterk verhoogd is name landgebruik, akkerbouw en boomgaard, wat suggereert dat deze samenhangt met gewasbeschermingsmiddelengebruik. Dan rijst bij ons de vraag van, wat is er te doen? Overigens, hartelijk dank voor de beantwoording van technische vragen. Maar daaruit blijkt niet dat de urgentie gezien wordt. Want hier is heel duidelijk een bron aan te wijzen. Die bron kan aangesproken worden. Uiteraard, het is niet verboden nog, maar de onwenselijkheid in onze provincie is duidelijk en komt keer op keer terug in deze zaal. Dus is de gedeputeerde, het college, bereid en in staat om in ieder geval de gebruikers aan te spreken op hun gebruik en te zorgen dat dit gebruik afneemt, ook al is het nog toegestaan? Dank.

De voorzitter: Dank u wel. Dan wil ik nu het woord geven aan mijnheer Bakker. Gaat uw gang.

Gedeputeerde Bakker: Dank u wel, voorzitter, voor de vragen en de reacties. Ik denk misschien dat er ook nog wel een paar dingen terugkomen van de rondvraag eerder vanochtend. Want ik denk, wat daar speelde en ik nog graag had willen zeggen maar dat liet de vorm even niet toe, maar dat speelt hier ook wel voor een deel, is dat we natuurlijk in best wel een lastige situatie zitten, is dat er terecht zorgen zijn vanuit de Staten, die zijn er ook bij het college. Die leven ook breder in de samenleving, van de effecten op mens en milieu van stoffen die zijn toegestaan op de markt. Het werd vanochtend ook al gezegd, het zijn vaak ook zaken die gewoon verkrijgbaar zijn in winkels, die in onze antiaanbaklagen zitten, die in onze regenpakken zitten, als je het heel specifiek over PFAS hebt. Waar we natuurlijk heel goed naar kijken, is het niveau, wanneer wordt het daadwerkelijk echt schadelijk en wanneer wordt het een situatie waarin wij ook moeten handelen? Dat spanningsveld zit hier natuurlijk ook onder. Dan is de vraag, wat kunnen we op dit moment doen in het verbieden? Dat is de vraag die de PvdA stelt. Daar verwijs ik eigenlijk toch graag naar de ... Naar wat we ook in de technische beantwoording al hebben aangegeven. Weinig. Als je die kraan echt wil dichtdraaien en je wil zorgen dat er daadwerkelijk één eenduidige regelgeving is die stopt dat er deze stoffen mens en milieu binnendringen, om het zo maar even te zeggen ... Ik merkte even wat hoesterige ... Mevrouw Sterk gaat een stukje bij ons vandaan zitten, daar komt het denk ik op neer. Maar als we dan echt die kraan dicht willen

draaien, dan zal er op Europees niveau en op Rijksniveau echt gehandeld moeten worden. Daarom doe ik ook graag de oproep aan u, waar u vertegenwoordigingen heeft landelijk maar ook Europees, ondersteun en onderschrijf met mij die boodschap die we daarin uit willen draaien. Want daar zit het wiel waar we moeten draaien. Ik wil mij helemaal niet met uw taak bemoeien, voorzitter. Maar volgens mij wilde mevrouw De Boer graag iets zeggen.

De voorzitter: Excuus.

Mevrouw De Boer: Ik deed heel erg mijn best om aandacht te trekken. U heeft het gelukkig gezien. Dank u wel. Dank voor het woord, voorzitter. U zegt, qua verbod kunnen we heel weinig. Maar er zijn wel dingen die we wel kunnen en die doen we ook nog niet. Want er zijn ook gemeentes die bijvoorbeeld een verbod hebben op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen die PFAS houden of andere ... Dat zouden wij ook kunnen doen. Dat kan op gemeenteniveau, dat kan ook op provinciaal niveau. Daarmee hebben we waarschijnlijk niet het hele vervuilingsprobleem opgelost, maar het helpt misschien wel een beetje mee.

De voorzitter: Mijnheer Bakker.

Gedeputeerde Bakker: Dank, voorzitter. Absoluut. En daarom ... Het was eventjes in ... Volt gaf nog iets meer duiding over welke motie zijn nu bedoelde in de technische vragen. Wij hadden het opgevat als motie 8A, M24-8A, die gaat over PFAS en gewasbeschermingsmiddelen, de motie van 7 februari. Daarin wordt ... Is door u aangenomen en opgeroepen om in beeld te gaan brengen, en al daarin zoveel mogelijk stappen te nemen, wat kunnen we doen? Precies wat mevrouw De Boer net zegt. Dus waarin zou dat dan moeten landen? Welke instrumenten hebben we? Een aantal suggesties die u nu doet gaan we daar gewoon in meenemen. Dus dat gaat over, welk instrumentarium hebben wij om PFAS-houdende gewasbeschermingsmiddelen hier zover mogelijk terug te dringen? Dus dat gaan we doen. Hebben we toegezegd. Hebben we niet in drie weken klaar. Maar daar wordt werk van gemaakt en daar gaat u het resultaat op een gegeven moment van terugzien. Dus die stond al, en die staat scherp op de radar, zeg ik. Dan misschien ook nog eventjes naar .. In reactie op Volt over de motie 55. Die gaat er eigenlijk over het ondersteunen en actief bepleiten van dat verbod. Dat is wat we op allerhande manieren willen doen. Die motie 55 zegt niet, PFAS moet verboden worden. Ik weet wel dat dat is wat de indieners graag wilden. Dat hoor ik nu ook terug. Maar die ... Daar heb ik net geprobeerd antwoord op te geven. Wat we wel hiermee doen, en ook ons, in ieder geval wij voelen ons daar erg in gesteund, is dat we op allerlei mogelijke manieren, ik probeer dat zelf te doen, ik probeer dat in samenspraak te doen met collega-wethouders, ik heb bijvoorbeeld vrijdag daar nog een gesprek over met iemand die daar in Europa actief over is, we proberen het in media uitingen over te dragen, we hebben een aantal lokale kranten ook daarmee ... Hebben daarover geschreven. Alle ... Deze brief, deze Statenbrief, allerhande manieren proberen wij aan de ene kant kennis, onderzoek, et cetera die we hebben, proberen we te verdiepen. Daar hebben we een ontzettend belangrijke rol. Daar lopen we, vind ik, echt in voorop. Echt mooi werk. We proberen dat landelijk ook onder de aandacht te brengen, bij het RIVM, bij het ministerie, et cetera. Aan de andere kant is het ook bewust worden in communicatie en het maar op de poort blijven slaan, dat als wij daadwerkelijk echt iets hieraan willen doen, de kraan van bovenaan dichtgedraaid zal moeten worden. Gaat goed met ons hier ineens. Iedereen niest of hoest. Dan was er nog een vraag van Volt over onaanvaardbare risico's.

De voorzitter: U heeft nog eerst een interruptie van mevrouw Hoek.

Mevrouw Hoek: Dank u, voorzitter. Ik heb het niet gehoord, u zegt, onderzoeken et cetera. Die kaarten met al die meetpunten, die zijn allemaal dezelfde meetpunten. Klopt het dat al die meetpunten willekeurig zijn bepaald, of zit daar ook bij plaatsen die vervuild zijn die al bekend waren?

De voorzitter: Mijnheer Bakker.

Mevrouw Hoek: Meetpunten.

Gedeputeerde Bakker: Nee, voor zover ik weet, gaat het er om dat we ... Nee, we hebben niet expliciet plekken opgezocht die vervuild zijn. Het gaat er juist om, wat komt er op een gemiddelde locatie ... Wat vinden we daar nou? Hoe ziet dat er ook meerjarig uit? Dat is ... Er werd ... Daar ging het vanochtend in de rondvraag ook even om van, we worden verrast, was toen even het beeld wat de Partij voor de Dieren gaf. Ik denk juist, omdat wij zo in dat ondiepe grondwater dit onderzoek iedere keer herhalen, dat we juist proberen om heel goed in beeld te krijgen, gaat uiteindelijk ons grondwatervoorraad in dit geval risico lopen en moeten we daarop gaan handelen? Zijn er juist op plekken onaanvaardbare risico's inderdaad, en wat zien we aan het trends in het milieu opkomen? Dus dat hebben we met dit onderzoek proberen te doen. Dat blijven we ook herhalen. Dan was er nog een vraag van Volt over de onaanvaardbare risico's en geen middelen. Volgens mij is het ... Wat mij betreft zou het antwoord in de technische vragen ... Spreekt voor zich. We willen altijd handelen. We hebben daar ook gewoon een rol in. Maar zaken kosten ook gewoon geld. We weten gewoon, een bodemsanering is niet iets wat je voor 2000 euro hebt gedaan. Dus het kost mensen en middelen. Het Rijk heeft gezegd, we hebben echt de intentie om dat tot 2030 zo te doen. Dat is een onderwerp, daar zijn we goed met elkaar over in gesprek. Als we dan op een gegeven moment een onaanvaardbaar risico zien maar we hebben daar zelf niet de financiële middelen voor, dan zullen we u een voorstel moeten doen, dan zullen we daar met elkaar over in gesprek gaan. Maar ik wil wel voorkomen dat wij voor iets waar we uiteindelijk nu het Rijk ... De middelen ter beschikking zou moeten stellen, dat wij in dat gat gaan duiken. Dus dat we daar hele goede afspraken met elkaar over maken, lijkt me evident. Maar, nee, het zijn niet voor niks onaanvaardbare risico's, zeg ik tegen Volt. Dan kom ik aan bij GroenLinks. Eigenlijk wel een beetje ook diezelfde vraag, wat kunnen we daar dan tegen doen? Ook daar geldt, die maatre... Wat wij daartegen kunnen doen, is best beperkt. Waar we wel echt in toenemende mate scherper naar aan het kijken zijn, daar gaat u ook zeker terugzien, is, wat kunnen we doen in onze grondwaterbeschermingsgebieden? Dus hoe kunnen wij ons eigen grondwatervoorraad, wat we uiteindelijk ook weer nodig zullen hebben, hoe kunnen we dat beter beschermen? Wat kunnen we daarin aan regelgeving verscherpen? Dus dat is gewoon ... Daar zijn we heel concreet mee bezig op dit moment. TFA, het is ook best recent ook wat meer in het nieuws geweest. Ook daarvan, het ... Af en toe verrast het mij ook, mag ik u in eerlijkheid zeggen. Maar is dan toch ook van een toptoxicoloog of het RIVM de reactie, we weten er gewoon eigenlijk nog verdomde weinig van. We moeten echt nader onderzoek doen voordat we een goed beeld hebben wat de effecten zijn bijvoorbeeld wat de schadelijkheid op milieu exact betreft. Maar ook hiervoor geldt, lobby, lobby, lobby, bewustwording en zorgen dat het er aan de bovenkant niet meer in komt.

De voorzitter: Mijnheer Virginia, gaat uw gang.

De heer Virginia: Pardon. Dank, voorzitter. Dank ook aan de gedeputeerde voor de beantwoording. Dan wil ik nog toch wel vragen aan de gedeputeerde, een soort van toezegging, om bij de plannen die nu uitgewerkt worden en de mogelijkheden die in kaart worden gebracht, om ... Of daar ook echt specifieke aandacht aan die TFA geboden kan worden, omdat het ... Het is 1000 maal hoger dan overige PFAS. Als dat al niet onaanvaardbaar zou zijn, dan vraag ik me af wat het dan is. Maar of daar specifieke aandacht aan gegeven kan worden.

De voorzitter: Mijnheer Bakker.

Gedeputeerde Bakker: Dat is goed. Dat zullen we daarin meenemen. Ook hiervoor geldt toch ook wel weer, soms contrasteert weleens het gevoel tussen precies wat, ik denk dat de heer Virginia en ik dat allebei hebben, als dit al niet meer onaanvaardbaar is, wat dan wel, en toch werken we ook op zo'n manier met elkaar dat we voor al dit soort zaken, op een gegeven moment geldt ... Kom je toch weer ... Wat is een normering daarvan? Dat moet je op een gegeven moment wel gaan vaststellen. Of ga je werken vanuit een soort voorzorgsprincipe? Dat gesprek is nu gaande over bijvoorbeeld deze stof. Maar we gaan die suggestie zeker ... We gaan dat verzoek zeker meenemen. Dan stelde de heer Virginia, en dan ben ik klaar, voorzitter, nog een vraag van, kunnen wij agrariërs daarop aanspreken? We gaan in dit spoor en voor verdere verkenningen, en ook wat ik net zei in de beantwoording over de motie over de gewasbeschermingsmiddelen en PFAS, kijken we ook nadrukkelijk hier intern, de collega's van water, bodem, met ook die van landbouw, wat kunnen we ook doen in dat verder stimuleren en de bewustwording en daarover het gesprek? Maar ik begreep net uw vraag een beetje van, kunnen wij ook de plekken waar we dit meten die agrariërs op aanspreken? Daarop is het antwoord wel vrij resoluut nee, want zij werken hier vrijwillig aan mee op basis van anonimiteit, en die respecteer ik. Dus dat gaan we gewoon ... Dat gaan we niet doen. Maar dat we dat in breder perspectief gaan meenemen in het gesprek, dat gaan we zeker verkennen.

De voorzitter: U heeft een interruptie van mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Dank u, voorzitter. Ik snap alle ongerustheid en onrust die rondom deze stoffen hangt. Dat snap ik. En ook wat voor effecten het op mensen heeft als we niet goed begrijpen wat precies de werking of de bijwerking of noem maar op van die stoffen zijn. Alleen, en die discussie hebben we ook gehad met ... Bij de glyfosaatdiscussie. Ik heb wat aarzelingen om hierbij als provincie op te treden, zoals gesuggereerd wordt dat opgetreden moet worden, om de doodeenvoudige reden dat voor een aantal van de stoffen die genoemd zijn voor degenen die het nu gebruiken, geen alternatief is. Laatst zelfs niet eens bekend is, als we bijvoorbeeld over TFA hebben, wat de bijwerkingen of de gevaren van die stoffen zijn. Maar ze worden wel aangesproken op hun verantwoordelijkheid. Daar gaat voor mij iets in mijn hoofd mis. Want hoe kun je iemand aanspreken op zijn verantwoordelijkheid als we zelf niet precies weten wat voor werking, bijwerking of uitwerking die stoffen hebben?

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Bakker.

Gedeputeerde Bakker: Exact. Ik ben dat dat denk ik deels wel eens met het CDA. Namelijk, we moeten iedere keer heel goed in beeld krijgen wat de effecten hiervoor zijn. Ik denk dat we in bredere zin over PFAS best wel van al de eigenschappen die er zijn, namelijk, het breekt niet af, waardoor het zich ophoopt en daarmee de concentraties in mens en milieu hoog zijn, van sommige van die PFAS- stoffen weten we heel veel, van sommige nog niet, zoals TFA. Aan de andere kant heb ik ook gewoon te dealen met een aangenomen motie hierover, die sec gaat over PFAS en gewasbestrijdingsmiddelen. En daarbij heb ik volgens mij net geschetst wat we daarin wel en niet kunnen doen. Maar, eens, dat moet altijd gebaseerd zijn op ordentelijk onderzoek.

De voorzitter: Mevrouw De Boer.

Mevrouw De Boer: Dat was ... Het momentum is eigenlijk alweer een beetje voorbij, maar ... Want u wilt graag debat in de commissie, dus ik probeer daar mijn bijdrage aan te leveren. Ik wilde reageren op de heer Westerlaken. Want ik begrijp niet waarom per se eerst aangetoond moet worden dat iets ... Dat mensen heel

erg ziek worden van iets en dan, dat we daarna pas in actie komen. Terwijl we bijvoorbeeld al weten dat het niet zo gezond is als sinaasappelsap.

De voorzitter: Mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Het is zelfs de vraag of sinaasappelsap wel zo gezond is, maar dat er zijde. Daar zijn ook verschillende berichten over. Waar het mij om gaat, is dat we ons ... Dat wij niet een te grote broek aan moeten trekken als het gaat over het verbieden van stoffen. Dan noem ik specifiek TFA. Als je dat opzoekt en dan iets verder opzoekt dan alleen wat de naam betekent, dan blijkt dat het volledig oplost in water. Als je dan verder kijkt bij het RIVM wat zij daarvoor opmerkingen bij hebben, dan staat het dat het allemaal niet bekend is. Waar ik nou van zeg van, als jij iets gebruikt waarvan je niet weet ... Niks weet van schadelijkheid of bijwerkingen, het door de Commissie voor de Gewasbeschermingsmiddelen is toegestaan, dan ga je ervan uit dat je iets gebruikt wat kan en mag. Om dan tegen die mensen te zeggen van, je bent verantwoordelijk voor eventueel in de toekomst, als we erachter zijn wat het precies inhoudt, dat vind ik ... Als je dat als provinciale overheid als uitgangspunt gaat hanteren, dan zeg ik, daar heb ik wat aarzelingen bij. Zeker als er voor die dingen nog geen alternatieven zijn. Dus ik zeg dan, wees terughoudend, kijk waar je daadwerkelijk regelend op kunt treden. Maar ga niet in bevoegdheden treden die je niet hebt.

De voorzitter: Mijnheer Schaddelee.

De heer Schaddelee: Ik zat me even af te vragen hoe dit zich dan verhoudt, mijnheer Westerlaken, tot het voorzorgprincipe wat u volgens mij precies omdraait. Want volgens mij gaat het erom dat, op het moment dat je stoffen wil gebruiken en op je land wil aanbrengen, dat je eerst moet aantonen dat ze geen schade veroorzaken. U draait het om. U zegt van, ik sla hem even plat, maar we moeten niet zo zeuren en pas als aangetoond is dat het gevaarlijk is, dan moet je in actie komen. Maar volgens mij is het precies andersom. Maar misschien begrijp ik het voorzorgprincipe niet helemaal goed.

De voorzitter: Mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Dank u, voorzitter. Daar hebben wij een commissie voor die beoordeelt of de gewasbeschermingsmiddelen gebruikt kunnen worden ja of nee. Zolang die toestaan dat middelen gebruikt worden, en dat zijn Europese en landelijke organisaties, wordt dat voorzorgprincipe gehanteerd. Op het moment dat bekend wordt dat daar problemen bij zijn, dan zal dat college zich ook daarover uitspreken en krijg je een andere situatie. In dit geval, en PFAS is natuurlijk een enorm containerbegrip, daar valt van alles onder, en er zijn stoffen die onder die ... In die container zitten waar we wel van weten. Maar er zijn er ook waar we het niet van weten. Dus om dan maar te zeggen van, dit is fout of dat ... Dat behoeft enige nuancering. Zolang het College voor toelating van de gewasbeschermingsmiddelen ... Zeg ik van, laat die hun werk doen en kijk als provincie toch vooral uit ... Maar goed, dit is dezelfde discussie als met glyfosaat.

De voorzitter: Mijnheer Van Lunteren.

De heer Van Lunteren: Ik wil toch nog wel de heer Schaddelee een beetje bijvallen in zijn argumentatie van het voorzorgprincipe. Want ik hoor de heer Westerlaken eigenlijk zichzelf een beetje tegenspreken. Van de ene kant hebben we dat college dat beoordeelt of gewasbeschermingsmiddelen kunnen worden toegelaten. Die doen er onderzoek naar en op basis daarvan beoordeeld. Tegelijkertijd hoor ik hem zeggen, we weten niet wat het doet en wat het is. Dus waarom weet dat college dat dan opeens wel en wordt dat dan niet gedeeld? Dus volgens mij wordt dat voorzorgprincipe helemaal niet gehonoreerd. Wat de heer Westerlaken eerder ook zei,

dat PFAS volgens het RIVM in ... Oplost in water, dat betekent dus dat PFAS mobiel wordt in het milieu, wat juist betekent dat het nog gevaarlijker is. Want als iets wel een gevaarlijke stof is, maar niet mobiel, dan is het een minder groot risico voor de volksgezondheid dan als het wel mobiel is en gevaarlijk. Dus dat wil ik nog even meegeven.

De voorzitter: Mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Ik wil daar graag op reageren, voorzitter. Want hier wordt enigszins creatief geshopt in de dingen die ik gezegd heb. Ik heb gezegd, als je opzoekt wat TFA is, dan zie je dat daar staat dat het volledig oplost in water en verder staat er dat ze er niks van weten. Dus met andere woorden, de kennis over de werk... De bijwerkingen en dergelijke van die stof zijn onbekend. Dat bedoelde ik, en helemaal niet te zeggen dat het dus goedgekeurd wordt omdat het ... Nee. Ik heb ook over het College voor de Gewasbeschermingsmiddelen niet gezegd dat zij het al weten. Ik heb gezegd, zij kunnen het ook niet weten. Kijk naar wat het RIVM erover heeft gezegd. Dus als je iets niet kunt weten en je krijgt die informatie, dan moet je je op niet-weten baseren. Dat is het feit met een aantal PFAS middelen, net als met glyfosaat. We hebben ... Er is nog steeds niet vastgesteld wat iedereen ervan vreest. Dan kun je gaan discussiëren over het voorzorgsprincipe. Maar in dit geval is dat zelfs nog niet eens aan de orde. Dan zeg ik, dan moet je als provincie ... Daar hebben we het hierover. Ik heb het niet over de uitvoering van de opdracht van de colleges op Europees en Nederlands niveau. Ik heb het over de provincie. Wat wordt dan van de provincie verwacht? Daar kun je dan ook niet meer van verwachten dan dat ze zich terughoudend opstelt.

De voorzitter: Mevrouw De Boer.

Mevrouw De Boer: Ik denk niet dat we het eens gaan worden vanmiddag over dit onderwerp. Maar het voorzorgsprincipe is volgens mij en de mensen om me heen juist bedoeld voor als we het niet weten. Waarom zouden we dan willens en wetens doorgaan met zaken die we kunnen voorkomen? We hebben met asbest ons ook weleens afgevraagd, waarom hebben we dat allemaal toegestaan? Bijvoorbeeld, ik noem maar even iets heel anders. Maar het gaat erom, we hebben een ander inzicht hierin. Dat is niet zo heel erg, maar het is wel goed dat we het even besproken hebben, denk ik.

De voorzitter: Mijnheer Westerlaken, wilt u nog iets ...

De heer Westerlaken: Ik vind het een goede vaststelling dat we hier verschillen van mening.

De voorzitter: Dan kijk ik nog even naar mijnheer Bakker.

Gedeputeerde Bakker: Misschien mag ik er nog heel kort even iets ook even zeggen. Los van de aangenomen motie, is volgens mij de lijn die het college ook hanteert, de inzet op de lobby überhaupt, ik denk even in de discussie die er ... Of het debat wat er net was, is dat wij een hele belangrijke rol voor onszelf zien en dat ook met u zullen blijven delen en ook daarin landelijk, regionaal, Europees blijven ... De samenwerking blijven zoeken. Namelijk dat wij kijken naar, wat we vinden in ons grondwater, dat we daarin een snelle opmars zien van bepaalde stoffen waarvan we nog niet altijd weten wat het exacte effect is, waarvan wetenschappers wel zeggen, we maken ons wel heel veel zorgen, dat we dat moeten blijven delen, dat we daar vervolgens het debat over moeten hebben. En dat we ook moeten constateren dat misschien bepaalde stoffen die het College voor de toelating gewasbeschermingsmiddelen wel zegt, die zijn bruikbaar. Wel op dit moment zorgen, en dat weten we niet altijd van tevoren, dus op basis van onderzoek we wel weten, de hoeveelheid die wij meten in ons drinkwater, of althans, in ieder geval het water waarvan wij drinkwater maken, waarvan

bijvoorbeeld Vitens dat doet, is hoger dan is toegestaan. Dat kunnen we er niet altijd uitfilteren. Dus dat zijn eigenlijk tegenstrijdigheden waar we wel wat mee moeten doen. Als we nu kijken naar, we hebben het vaak over toekomstige generaties, als wij ook willen dat zij schoon drinkwater behouden bijvoorbeeld, even als voorbeeld, dan moeten we nu die discussie met elkaar gaan voeren. Dan denk ik dat de stappen die we daarop zetten heel logisch zijn. Namelijk, kijken hoe we dit soort PFAS-houdende middelen, hoe we die zo ver mogelijk naar beneden kunnen gaan brengen. Inderdaad, vanuit het voorzorgsprincipe en ieder in de rol die die daarin ... Die die daar kan spelen.

De voorzitter: Mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Ik dank de heer Bakker voor zijn aanvullingen op de discussies die we net hadden. Maar ik heb even één vraag. Ik hoor hem ook spreken over het grondwater wat Vitens wint. Begrijp ik u goed, als u zegt dat Vitens ook zijn drinkwater haalt uit het freatisch grondwater? Want ik heb sterk de indruk dat dat niet zo is.

De voorzitter: Mijnheer Bakker.

Gedeputeerde Bakker: Daar overvraagt u mij, de heer Westerlaken. Waar het vooral even om gaat, en daar hebben de drinkwaterbedrijven recent ook nog wel voor aan de bel getrokken, hebben ze overigens ook gisteren nog gedaan richting de Europese commissievoorzitter in Europees verband, is dat zij zeggen, de stoffen die wij op dit moment aantreffen, ook PFAS-houdende stoffen in het water dat uiteindelijk drinkwater wordt, die zijn op dit moment te hoog. Daar moeten we iets aan doen, want we kunnen daar niet alles uit zuiveren. Dan krijgen we op een gegeven moment het water dat uit de kraan komt wat niet meer kan voldoen aan de wettelijke eisen die daarvoor zijn. Dat is denk ik een van de zorgen waar wij ook gewoon een verantwoordelijkheid in hebben als provincie.

De voorzitter: Dank u wel. Ik wil dit ... Deze twee agendapunten afronden. In de Statenbrief stelt het college dat het u op de hoogte houdt van de ontwikkelingen en van de uitkomst van de inventariserende onderzoeken naar PFAS, die het samen met andere instanties uitvoert. In het memo staat dat het in het tweede kwartaal een Statenbrief ... Dat u in tweede kwartaal een Statenbrief ontvangt over de aanpak van de zogeheten zeer zorgwekkende stoffen, ik kort het even voor u af, ZZS, binnen de provincie Utrecht. Dank u wel.

16. Memo's Utrechtseweg 341 De Bilt

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 16, memo Utrechtseweg 341 De Bilt. Dit is het terrein van het voormalige ... Dit is het Hessingterrein, zo moet ik het zeggen. Of het voormalige Hessingterrein. Dit memo bespreken we in één termijn en is opgewaardeerd door de VVD, Partij voor de Dieren en de SP. Mag ik de VVD het woord geven? Mijnheer Peer, gaat uw gang.

De heer Peer: Dag mag, voorzitter. Vriendelijk dank. Een woord vooraf. Ik was in mijn fractie al geen voorstander van de uitkomsten van de commissie Stranddagen in zijn volledigheid over te nemen, met name daar waar het ging om de commissie RGW niet meer met het agendapunt Wonen te belasten. De afgelopen agendapunten en ook de volgende en deze geven mij het sterk beeld dat ik daar gelijk in ga krijgen. Maar tot zover. In noch de brief van GS noch de notitie is ergens het woordje wonen terug te vinden. Het gaat om helemaal, en dat blijkt natuurlijk ook wel uit het feit dat het een ecologische studie is, het gaat helemaal om de effecten die de ecologische studie met zich mee kan brengen op het bestemmingsplan. Maar daar waar wij als GS toch heel nadrukkelijk woningbouw als prioriteit hebben gesteld, had toch ook wel gepast geweest als

in de brief aan het college of in de memo naar ons het woord en ook wel de importantie van deze locatie als woningbouwlocatie zouden zijn meegenomen. Er is heel veel te doen geweest om deze locatie. Ik zeg uit mijn hoofd dat het april 2012 was dat er een omgevingsvergunning is afgegeven voor deze locatie als woningbouwlocatie. Ik weet niet of de Statenleden hier op de hoogte zijn hoe dat er ongeveer uitzag. Ik zou persoonlijk als consument misschien nog wel gecharmeerd zijn geweest om daar te wonen, maar als beleidsmaker, de rillingen lopen je over het lijf als je ziet dat het een soort privaat resort wordt met zelfs een ophaalbrug en een gated community. Daar is wel een vergunning voor afgegeven. Mijn vraag aan de gedeputeerde is, is er inderdaad niet sprake van dat de ontwikkelaar in principe die omgevingsvergunning gewoon kan omzetten in een bouwproductie? Hetgeen betekent dat we daar weliswaar een bouwlocatie hebben, maar een bouwlocatie waar wij nu met zijn allen, terugkijkend op wat er twaalf jaar geleden is afgegeven, toch wellicht anders over denken. Maar dat is wel de situatie op dit moment. Dat betekent dat als wij doorgaan met het opleggen van randvoorwaarden aan de ontwikkelaar, dat we een kans lopen dat die relatief ongewenste woningbouwproductie toch op gang komt. Waarom zeg ik relatief ongewenste? Als er een voorbeeld is van samenwerken tussen overheid en marktpartijen op het gebied van tegemoetkomen aan wensen op het gebied van meewerken aan de ecologische structuur, meewerken aan ecologisch en duurzaam bouwen, dan is dat volgens mij hier wel aan de hand. Ik kan me erin vergissen. Het kan altijd beter. Dit rapport van Tauw zegt ook weer dat je, maar dan moet je half onder de grond gaan wonen, maar dat dan nog duurzamer zou kunnen zijn. Maar ik ben het wel eens met het college dat ze zeggen, laten we in ieder geval proberen dat ze zoveel mogelijk kunnen overnemen, maar het moet wel lukken ook. Mijn laatste vraag komt dan gewoon bij het principe. We kunnen natuurlijk in deze Staten van mening veranderen ... Of anders denken over, waar zou je wel en niet een woningbouwlocatie moeten hebben? Wat ons een beetje bekriipt met de brief die nu gestuurd is, is, staan wij nog achter deze, en staat met name GS nog achter deze locatie als woningbouwlocatie? Ik wil onomwonden zeggen dat wij als VVD achter deze locatie staan, ook met de uitgangspunten die in het rapport Tauw genoemd worden, maar die moeten wel haalbaar blijken, dat we het niet omwille van een aantal financiële tekortkomingen die dan niet genomen kunnen worden de locatie maar zouden moeten laten schieten. Het is een eerste termijn, dus ... Of een enige termijn. Dus ik kijk even of ik volledig ben. Volgens mij ben ik zo volledig mogelijk geweest. Dank u.

De voorzitter: Fijn, dank u wel. Dan geef ik het woord aan de Partij voor ...

De heer Breur: Voorzitter, zou ik de heer Peer een vraag mogen stellen?

De voorzitter: Mijnheer Breur, gaat uw gang.

De heer Breur: De heer Peer zegt terecht dat de provincie ook een taak en een verantwoordelijkheid heeft in woningbouw. Nou staat de locatie als woningbouwlocatie als zodanig niet ter discussie, maar wel qua vorm eigenlijk. De provincie heeft ook een taak op het gebied van natuurbeheer en natuurontwikkeling. Daar hoor ik u dan weer niet over. Hoe staat de VVD daarin?

De heer Peer: Laat ik hem op mezelf betrekken. Dan heb ik waarschijnlijk niet duidelijk genoeg gesproken, want ik heb het zeker wel bedoeld. Ik heb alleen maar proberen aan te geven, we hebben het hier met name over natuur en ecologie, duurzaamheid. Ik miste het woordje wonen. Dus ik heb zeker niet gezegd dat we dat andere niet noemen, en dat moet ook genoemd worden. Wat dat betreft ben ik ook, en is de VVD dat zeker ook ... Het programma waarin wij zeggen, rood en groen moeten volledig in evenwicht zijn. Daar moet elke keer weer gekeken worden, als wij rood bouwen, dat we ook groen compenseren. Hier wordt heel nadrukkelijk ook over de effecten op het NNN gesproken. Ik heb proberen aan te geven dat hier juist heel goed door zowel de marktpartijen en de overheid en natuurinstanties samen gekeken is, hoe kunnen we een

woningbouwlocatie maken die zo goed mogelijk voldoet aan alle principes die wij ook hebben op het gebied van ecologie? En dan even heel kort nog. Misschien kunt u daar dan ook meteen op ingaan. Zowel het feit dat er een omgevingsvergunning ligt die veel minder rekening houdt met ecologisch beleid van ons, maar ook het feit dat er nu natuurlijk ook iets staat. In het verleden was dit niet een natuurlocatie, het was een autobedrijf. Het staat er nu nog steeds en helemaal teloorgegaan bij. Het feit dat we juist iets kunnen investeren daar waardoor je zowel met wonen als met de duurzaamheid van ons iets kan bereiken, daar zijn wij heel erg voor.

De voorzitter: U krijgt een interruptie van mijnheer Draisma. Gaat uw gang.

De heer Draisma: Dank u, voorzitter. Ik ben benieuwd wat u het college van GS verwijt, want ik kan me voorstellen dat het woordje wonen in zo'n brief ontbreekt. Maar wat is dan wat verder, behalve dat dan, want iedereen weet dat dat over een woningbouwlocatie gaat en iedereen, als die zich verdiept heeft in de discussie, dan is heel duidelijk dus dat die belangenafweging opnieuw moet worden gemaakt door de gemeente De Bilt, mij komt het over dat GS op hele nette manier de gemeente probeert te faciliteren daarin. Maar wat verwijt u, behalve dan dat er misschien niet één woordje woningbouw in staat? Wat verwijt u dan GS?

De voorzitter: Mijnheer Peer.

De heer Peer: Excuus, mijnheer Draisma, dat ik met mijn rug naar u bleef, maar anders dan moet ik me zo omdraaien en ik kon u daar zien. Maar dat terzijde. Ik heb niet het woord verwijt uitgesproken. Ik heb inderdaad, wat u ook zegt, mijn spijt uitgesproken dat het woord wonen hier niet in voorkomt daar waar wij als Staten, maar ook als coalitie hebben afgesproken dat bouwen voor ons een prioriteit is, woningbouw. Dan vind ik ook wel dat het in beleid doorgedamd mag worden. Ook in dit soort memo's en brieven die we aan een college sturen mag de ondertoon wat mij betreft ook een boventoon zijn, goed dat er een woningbouwlocatie is. Ik verwijt dus niks. Het enige wat ik gevraagd heb, is, is die ondertoon wel aanwezig bij het huidige college van GS? Ik lees niet in deze brief dat we nog achter het feit zijn ... Staan dat dit een woningbouwlocatie is. Als dat door mij niet te lezen is, dan zou ik graag willen dat dit college mij daarvan weet te overtuigen.

De voorzitter: Dank u wel. Ik ga even naar de Partij voor de Dieren. Mevrouw Batteau, gaat uw gang.

Mevrouw Batteau: Dank u wel, voorzitter. Ik moet zeggen dat wij als fractie ook een beetje in de war waren wat nou precies het standpunt van VVD is hierin. U begon ook ... U noemt het woord relatief ongewenste woningbouw. Vanuit welk perspectief wordt ... Noemt u dat op die manier? Bovendien had ik de technische vragen gelezen waar ik ... Waaruit ik begrijp dat VVD het belangrijk vindt dat de adviezen die vanuit de provincie ... De adviezen die worden gedaan aan de gemeente wat betreft het rapport van Tauw zoveel mogelijk worden overgenomen, zodat het standhoudt bij de Raad van State. Nu is dan ook die rapportage van Tauw zeer ecologisch ingestoken. Dus begrijp ik daaruit goed dat de VVD eigenlijk hier pleit voor een bestemmingsplan waarin maximaal rekening gehouden wordt met de ecologische waarde en natuurwaarde, zodat die de standhoudt bij de Raad van State?

De voorzitter: De heer Peer.

De heer Peer: Dank u. Mevrouw Batteau, daar waar ik het had over relatief ongewenste woningbouw, had ik het over het plan wat op dit moment vergund is. Ik zeg uit mijn hoofd dat het Bloeyendael heet. Dat is een gated community, dus dat is afgeschermd met een slagboom. Eigenlijk is het alleen maar voor zeer

welvarende mensen. Daarvan heb ik gezegd, volgens mij, ik zou er misschien als consument nog wel plezierig kunnen wonen, maar ik zie dat als beleidsmaker helemaal niet voor me dat dat de toekomst is waar we op woninggebied naartoe moeten. Dat is ook niet het beleid wat we in de coalitie hebben afgesproken. Daar spreken we heel nadrukkelijk ook over betaalbaar, één met de omgeving. Dus wat dat betreft is het bestemmingsplan wat nu voorligt wat ons betreft een sterke verbetering. Zowel een sterke verbetering ten opzichte van het oude bouwplan, als een sterke verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Dan had u nog een vraag gesteld, zijn wij het eens met de brief die gestuurd is? We hebben geen kritiek op de brief. Wij wilden graag horen dat wij deze locatie als Staten nog steeds zien als woningbouwlocatie, dat we het zien als een verbetering en daar waar er argumenten genoemd worden en overwegingen in het rapport Tauw om die mee te nemen en mee te geven voor het nieuwe bestemmingsplan, zeg ik ja. Maar pas op dat nog meer overwegingen ... Ik heb begrepen dat er inmiddels een gesprek heeft plaatsgevonden tussen de ontwikkelaar, de gemeente en de provincie, ik denk dat de gedeputeerde daar misschien iets meer over kan zeggen, dat niet alles overgenomen kan worden. Dat zou betekenen dat deze woningbouwlocatie afvalt. Dat zouden wij zeer betreuren.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Batteau.

Mevrouw Batteau: Zoals ik het heb begrepen, is het bestemmingsplan dat nu weer voorligt, zijn een aantal punten overgenomen, echt minimaal, en ligt in feite hetzelfde bestemmingsplan weer voor bij de gemeente. Dus dat het zeer zeker niet alle adviezen nu in het huidige, wat voorligt, het huidige bestemmingsplan, die zijn er nog niet in verwerkt, dus zit daar een fasering in. Dus begrijp ik dan goed dat VVD tegen een gated community is, maar voor een sterk aangepast bestemmingsplan waarin die ecologische aspecten vanuit het rapport Tauw in zijn meegenomen? Welk bestemmingsplan ... Voor welk bestemmingsplan staat VVD?

De voorzitter: De heer Peer.

De heer Peer: Ik kan me blijven herhalen. Ik heb gezegd dat ik misschien nog in een gated community zou kunnen wonen, maar dat dat niet bij ... Past bij ons beleid. Dus in dat opzicht, het past niet in het beleid van de provincie om een gated community te maken. Als u vraagt, ben je voor het huidige bestemmingsplan wat voorligt, we hebben nu te maken met een brief die gestuurd is van GS. We zijn het eens met die brief, maar we willen wel heel nadrukkelijk meegeven dat de voorwaarden die wij nu zeggen, neem die over van het rapport Tauw, dat die niet mogen leiden tot het afvallen van dit als woningbouwlocatie.

De voorzitter: Mijnheer Draisma.

De heer Draisma: De discussie wordt wel helderder zo. Ik wil toch nog wel graag het standpunt dan van de VVD hebben van ... Wij hebben altijd van, het is een bevoegdheid van een gemeente om die afweging te maken. Dat moet ook een zorgvuldige afweging zijn. Dat is getoetst aan de Raad van State en ontwikkelaars in gelijk gesteld. Dus het rapport voor ... Gefaciliteerd. Dan is het toch ook aan de gemeenteraad van De Bilt die dan ook weer opnieuw die afweging moet maken, zonder hele hete druk van de provincie in hun nek of in hun achterhoofd dat er dan per se dat woningpla... Bouwplan moeten komen? Dat is toch ... Het is toch een zelfstandige gemeente die toch zelf die keuze moet maken, gehoord hebbende al die belangen?

De voorzitter: Mijnheer Peer.

De heer Peer: Mijnheer Draisma, wij gaan niet op de stoel van de gemeente zitten. Daar komen we misschien nog als straks de Wet regie volkshuisvesting door de Eerste Kamer is. Nee, we hebben het daar hier niet over.

We hebben het over een brief die gestuurd is waarvan wij als VVD zeggen, wij zijn het eens met die brief. We doen ook geen voorstel om die brief te amenderen. Wij spreken uit dat wij het heel spijtig zouden vinden als de aanbevelingen van het rapport Tauw ertoe leiden dat deze locatie als woningbouwlocatie afvalt.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Breur, wilt u nog wat toevoegen aan de opwaardering?

De heer Breur: Dank u wel. Allereerst dank aan het college voor de beantwoording van de technische vragen. Laat ik dat in ieder geval gezegd hebben. Ergens betreuren wij het dat er niet steviger wordt ingezet op ... Niet nog steviger wordt ingezet op het overnemen van de aanbevelingen uit het rapport Tauw. We hebben te maken met een gebied dat aan alle kanten wordt ontsloten door een NNN-gebied, dus we hebben een hele sterke taak op toezien dat de natuur in stand blijft. Wat betreft de huisvesting, er is daar ook een drietal dassenkoloniën gehuisvest die zich niet zo makkelijk laten verplaatsen, dus daar moet zeker ook rekening mee worden gehouden. Tot zover.

De voorzitter: Mijnheer Peer.

De heer Peer: Mag ik de heer Breur vragen, in het rapport wordt heel duidelijk gesteld dat dit niet behoort tot het primaire leefgebied van de dassen, dus dat die daar geen hinder van ondervinden en uiteindelijk zelfs, als het hele plan, inclusief een aantal maatregelen er zijn, dat het er zelfs op vooruit zou gaan?

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Breur.

De heer Breur: Dan moet ik eventjes iets erbij pakken. Er bevinden zich wel drie dassenkoloniën. Dus dat het niet tot het primaire leefgebied zou behoren, is deels een papieren constatering. Laten we het daar even bij houden. Anders treden we in details die mij eigenlijk boven mijn pet gaan. Want dit is voor mij ook een invalbeurt. Dank.

De voorzitter: Mevrouw Batteau.

Mevrouw Batteau: Misschien is het goed om een keer een infosessie te hebben over essentieel foerageer- en leefgebied van dassen, want dassenexperts kunnen u heel goed uitleggen dat elke aantasting van foerageerbied van een das tegen de wet is en dat dat ook is bevestigd bij verschillende rechtszaken. Dus laten we ... Misschien is het goed om ons daar goed van bewust te zijn, dat er niet zoiets is als secundair en primair, als het gaat ... Als het aan een dassenexpert vraagt. Dus dat is goed om mee te nemen bij dit soort discussies.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik nu even naar mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Dank, voorzitter. Dank ook voor de vragen. Ik loop ze gewoon even langs. De heer Peer zegt, het gaat over een woonlocatie ...

De voorzitter: Mevrouw Batteau? Pardon. Mevrouw Batteau.

Mevrouw Batteau: Wij hadden ook opgewaardeerd en ik heb nog niet mijn bijdrage ... Dit was mijn interruptie.

De voorzitter: Dat mag u dan nu alsnog doen.

Mevrouw Batteau: Want we hadden nog wel wat vragen voor de gedeputeerde zelf ook. Goed, dan hadden we eigenlijk een vraag over dus de status van het advies van gedeputeerde aan de gemeente, naar aanleiding

van het Tauw-rapport. Want enerzijds zegt de provincie, we hebben een bestemmingsplan zoals die lag goedgekeurd en is ... Denken we, is ... Houdt stand op het moment dat het naar de Raad van State gaat. Maar desondanks, na het lezen van de rapport Tauw, vinden we toch dat er heel wat meer in die bestemmingsplannen moet worden opgenomen om er zeker van te zijn dat het standhoudt bij de Raad van State. Dus dat vind ik ... Daar zit wat ruis tussen. Daar zou ik de gedeputeerde naar willen vragen van, hoe zit dat precies, die overwegingen? Daarnaast, zoals ik het net al zei, heb ik begrepen dat er nu een bestemmingsplan voorligt waarin een deel van de Tauw-rapportage, de adviezen eruit, zijn meegenomen. Twee punten hooguit. En dat dat dus in theorie weer afgewezen kan worden door de gemeenteraad. Dat is een scenario dat mogelijk is. Wat zijn dan de consequenties? Welke routes staan er dan open voor de gemeente en initiatiefnemer? Stel dus dat er ... Al die aanbevelingen van Tauw inderdaad worden overgenomen en dan in feite een nieuw bestemmingsplan wordt geschreven, betekent dit dat er dan een nieuw traject start, dus dat er weer participatie moet plaatsvinden, een inzagelegging, en dat ook ... Dat de instructieregels van de eerste wijziging Omgevingsverordening gaan gelden en niet meer de interim Omgevingsverordening? Dus dan doel ik ook op de nieuwe regels die in de eerste wijziging nu zijn verwerkt. Dus dat zijn eigenlijk de twee vragen die ik nog voor de gedeputeerde had. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Breur, wilt u nog een toelichting geven op uw opwaardering? Nee?

De heer Breur: Ik dacht dat ik dat zojuist gedaan had.

De voorzitter: Is er al bij. Dan ga ik naar mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Dank, voorzitter. Ik vond het ook al ineens al zo snel gaan net, dus fijn dat u ... Dat alle opwaardeerders hun inbreng hebben kunnen leveren. Ik ben als kind ooit een keer, misschien heel kort als het mag, voorzitter, een keer vanuit Dieren naar Utrecht gefietst naar De Meern waar mijn oma toen woonde en toen kwam ik langs een hele exclusieve autodealer in De Bilt, dat was Hessing. Als een jongetje van 13 stond ik daar met mijn neus tegen Rolls-Royce en de De Tomaso's en andere exclusief... Niet letterlijk, want dat mocht natuurlijk niet. Maar dat is mijn herinnering aan het Hessing terrein. Daar is weinig meer van over, als je daar nu langsfiets, laat ik het voorzichtig zeggen. Want het is natuurlijk een wat trieste aanblik die het tegenwoordig heeft. Laat ik de vragen beantwoorden. De VVD zegt ...

De heer Peer: Voorzitter, omdat het over auto's gaat, dan ben ik altijd wat enthousiaster dan anderen. Hij is verplaatst en hij zit nu ... Hij heet nu Louwman en hij zit in De Wol bij Utrecht. Dus u kunt nog steeds naar mooie auto's kijken.

Gedeputeerde Van Essen: Dank, voorzitter. Ik ben inmiddels ook wat ouder en mijn fascinatie is veranderd, maar wellicht moet ik dat ... Ik kan u zeggen, de volgende generatie is daar al herhaaldelijk op bezoek geweest. Dus dat ... Dan kom ik bij de vraag van de VVD. Die zegt, waarom staat er nou geen wonen in die brief? Het gaat over een woonlocatie. Dat klopt. Dat is natuurlijk ook waarom we, wij en ook de gemeente, hier ook zoveel effort insteken, omdat we natuurlijk heel erg hechten aan een goede oplossing voor dit gebied en hier zeker ook mogelijkheden zien voor woningen. De reden is dat het er niet in staat, is natuurlijk omdat het een reactie is op het Tauw-rapport ook op verzoek van de gemeente. Dus daar focust de brief zich op. We hebben niet alles daaromheen daarvoor in aan willen halen. De andere vragen, de heer Peer, was, kan Verwelius de afgegeven vergunningen benutten voor Plan Bloeyendael? Het antwoord is, ja, kunnen ze. Het is wel zo dat we ... Dat gaat over het ruimtelijk spoor. Je hebt natuurlijk altijd nog ook bijvoorbeeld een Wnb-vergunning of -onthefing nodig. Of dat heet dan onder de Omgevingswet net iets anders. Maar ik noem het nog even zo, dan weten we waar we het over hebben. Dat ... Die is er nog niet. Maar de planologische vergunning is zeker nog

geldig, dus dat klopt. De heer Peer zegt ook, het moet inderdaad haalbaar zijn. Ik hoor ook een paar andere vragen die daarover gaan van ... Ik denk dat de brief daar zelf heel helder over is en we hebben het ook nog een keer in de beantwoording op de technische vragen aangegeven. We hebben natuurlijk destijds bij het ontwerpbestemmingsplan als provincie geen zienswijze ingediend, omdat we van mening waren en zijn dat het binnen onze regels, de regels van onze verordening, past. Dus wat er in deze brief staat, is ook, zo hebben we dat ook richting de gemeente gecommuniceerd, is eigenlijk een duiding van het Tauw-rapport en geeft ook aan dat wij adviseren om te onderbouwen ... Om maatregelen waar mogelijk over te nemen, om te onderbouwen waar dat niet kan, omdat het wel het plan robuuster maakte als het gaat om ... Je moet sowieso natuurlijk ook ... Kunnen er oprecht vragen komen van, heeft u naar dat rapport gekeken? Is daar ... Hoe is daarmee omgegaan? Dus het feit dat het rapport er ligt, maakt het dat dat verstandig is en dat wij ook de gemeente en daarmee ook Verwelius hebben geadviseerd om die maatregelen te bekijken en waar mogelijk over te nemen. Maar het is een advies, en ook niet meer en niet minder. Welke maatregelen worden overgenomen, is uiteindelijk een afweging die bij de gemeente ligt samen met Verwelius. Even kijken, dan vraagt de SP ... U zegt eigenlijk van, je had ze steviger op mogen nemen. Ik denk dat wij vrij duidelijk zijn in de brief dat wij het adviseren. Maar wij hebben ook eerder geen zienswijze ingediend, dus het zou heel raar zijn als we daar nu in een keer een haakse bocht in zouden maken, ook omdat het natuurlijk bureaustudie betreft van Tauw. Dan vraagt de SP ook, de dassen, moet daar rekening mee worden gehouden? Ja. Dat is natuurlijk met name ook in het ... In de Wnb-ontheffing. Dan gaat het niet over de das alleen. Dat gaat om alle soorten, dat daar natuurlijk rekening mee moet worden gehouden. Die Wnb-vergunning, dat is natuurlijk nog een apart spoor wat na het bestemmingsplan nog volgt. Dus daar zijn we nog niet. Dan vraag Partij voor de Dieren, status van advies, heb ik denk ik net geduid. Even kijken. Dan was er nog de vraag, wat zijn de consequenties? U zegt trouwens dat twee maatregelen worden op... Overgenomen. Ik begrijp van de gemeente dat zij het als viereneenhalf bestempelen van de zes. Dus, goed, dat in ieder geval waar de gemeente nu op koerst. Nogmaals, het is aan de raad en ook natuurlijk aan het college in samenspraak met Verwelius om daar uiteindelijk een afweging in te maken. De vraag is eigenlijk, stel toch dat de gemeente al die maatregelen overneemt, is er dan sprake van een nieuw plan of niet? Dat hangt er misschien ook een beetje van af hoe ze dat precies doen. Wij begrijpen goed dat met deze ... Wat er nu voorligt, dat de gemeente zegt, dat is gewoon verwerking van nieuwe inzichten, dat is niet een nieuw plan. Dus dat is ... Dus dat kunnen wij goed volgen. Op het moment dat het natuurlijk heel radicaal zou veranderen, dan kan je natuurlijk in de situatie terecht komen, nogmaals, dat is nu niet aan de orde, dat er sprake is van een nieuw plan. Als het echt een nieuw plan is, moet het opnieuw in procedure worden gebracht. Dan is dat ... De Omgevingswet is in werking, dus in dat geval zou dat een plan onder de Omgevingswet, omgevingsplan, dan moet het ook opnieuw ter visie, dan krijg je ... Dan wordt het inderdaad getoetst aan natuurlijk de nieuwste regelgeving. Dat is nu niet aan de orde. Maar als het heel radicaal gewijzigd zou worden, dan zou dat ... Is dat een ... Zou je in zo'n scenario ooit wellicht terecht kunnen komen. Maar nogmaals, dat is nu niet aan de orde. Dat zijn volgens mij de antwoorden op de vragen, voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Batteau.

Mevrouw Batteau: Maar als ik het dan goed begrijp, de provincie geeft advies van, neem vooral ook die punten over die in de brief genoemd zijn. Maar is dat ... Leidt dat niet uiteindelijk, als dat gedaan wordt, tot een heel nieuw bestemmingsplan? En als ik het goed begrijp, zegt de provincie ook van, dat zou je eigenlijk ook wel moeten doen, stel dat dit weer bij de Raad van State komt. Dus daar zit een beetje spanning op, wat mij betreft, toch nog in dat advies.

De heer Peer: Als ik de gedeputeerde goed begrijp, dan zegt hij juist het tegenovergestelde. Dan zegt hij, nee, daar zijn we juist niet.

De voorzitter: Mijnheer Van Essen, wat zegt u?

Gedeputeerde Van Essen: Zal ik het echte antwoord geven, voorzitter, wat de gedeputeerde ervan vindt? Nogmaals, ik heb ... We hebben niet gezegd dat alle maatregelen overgenomen moeten worden. We hebben het advies gegeven om, waar mogelijk, maatregelen over te nemen en ook te onderbouwen waar dat niet kan. Dat is ons advies. We hebben dus ook niet de indruk dat het een plan is wat een nieuw plan is. Dat het in die zin ... Gewoon wijzigingen, dus we kunnen volgen dat de gemeente zegt, dit past gewoon in het opvolgen van die eerdere zienswijze en het is niet een nieuw plan. Het enige wat ik zei, stel, om wat voor reden dan ook, dat er veel ingrijpende wijzigingen in het plan zouden komen, dat was het antwoord op de vraag van mevrouw Batteau, is het dan ... Wat gebeurt er dan? Daar heb ik juist antwoord op gegeven. Maar ik heb daarbij duidelijk gezegd dat dat nu niet aan de orde is.

De voorzitter: Dank u wel. Dan sluit ik hier bij dit onderwerp af.

17. SB Resultaten en vervolg verkenningsstudie Harmelerwaard

De voorzitter: Dan gaan we naar volgende agendapunt 17. Dat gaat over de Statenbrief Resultaten en vervolg verkenningsstudie Harmelerwaard. Het glastuinbouwgebied in de Harmelerwaard staat onder druk vanwege een gebrek aan mogelijkheden om uit te breiden en te verduurzamen. Om zicht te krijgen op de toekomstmogelijkheden van het gebied en duidelijkheid te bieden aan ondernemers en belanghebbenden, hebben gemeenten Woerden en provincie Utrecht een verkenningsstudie naar het toekomstperspectief uitgevoerd. De verkenningsstudie heeft volgens het college geen resultaat opgeleverd dat op korte termijn tegemoetkomt aan de zorgen van ondernemers en een transformatie mogelijk maakt. Wel heeft B&W van Woerden in afstemming met de provincie Utrecht een voorstel aan de raad opgesteld om te komen tot een richtinggevend besluit over de toekomst van de Harmelerwaard. Wij bespreken deze Statenbrief in één termijn en deze brief is opgewaardeerd door de Partij van de Arbeid. Ik geef Partij van de Arbeid ... Het woord aan mijnheer Adriani. Gaat uw gang.

De heer Adriani: Dank, voorzitter. Dank voor de inleiding, want dan kan ik dat allemaal weglaten en meteen tot het punt komen. We lezen in de eindconclusie dat die drie scenario's uitgewerkt zijn, dat grootschaliger woningbouw tot 2400 woningen uitgesloten wordt. Dan is de conclusie, om op langere termijn te komen tot een financieel haalbare transformatie, zullen die inbrengwaarden en de opbrengstwaarden met ... Van het bouwprogramma beter met elkaar in balans moeten komen. Als je dan tegelijkertijd die grootschalige woningbouw uitsluit, dan is dit mooi Nederlands voor het moet nog maar wat verder verpauperen voordat we daar aan de slag gaan. Dat snap ik, want zo doen we dat in dit land. De pijn voor de grondeigenaren moet groot genoeg zijn om iets realiseerbaars te kunnen maken. Tegelijkertijd, voorzitter, vraag ik me af, met de woningnood die we hebben, of we ons het kunnen veroorloven om te zeggen, komt u over tien nog maar eens terug en dan kijken we wel verder. Want er ligt hier wel een terrein met een kleine 100 hectare die nu bebouwd is, waarvan we nu allemaal al weten dat de huidige functie in de toekomst niet gecontinueerd kan worden. Het is weliswaar niet Rood voor Rood, maar het is wel bebouwd, of rood voor bebouwd. Dus je doet ook niets af aan natuurwaarden of iets dergelijks als je hier wel met woningbouw aan de slag gaat. Ik snap alle maatschappelijke gevoeligheden die daarom zijn, maar tegen de achtergrond van die woningnood vraag ik me echt af, kunnen we het ons permitteren om dit zo te laten en te doen? Heel concreet is mijn vraag, ziet het college nog kansen om samen met de gemeente Woerden toch nog een verdieping te doen, bijvoorbeeld om

het zoekgebied wat te vergroten, om te kijken of dat nog tot nieuwe kansen leidt, die misschien ook tegemoet kunnen komen aan het gevoel dat er een heel Harmelen bij gebouwd wordt, want dat lees je natuurlijk ook wel een beetje tussen de regels door, maar vooral om nu niet een richtinggevend besluit naar de toekomst toe te nemen die de herontwikkeling van dat gebied onnodig vertraagt? Want nogmaals, we kunnen de woningen die we daar zouden kunnen realiseren veel te goed gebruiken.

De voorzitter: Dank u wel.

De heer Peer: Mag ik bij interruptie, voorzitter?

De voorzitter: Mijnheer Peer, gaat uw gang.

De heer Peer: Want ik had niet opgewaardeerd. Maar in de technische vragen die de Partij van de Arbeid heeft gesteld, staat zeer nadrukkelijk dat ze ook graag van alle fracties willen weten wat zij vinden van die vraag. Daar zijn wij het mee eens. Dus we willen graag aansluiten bij de vraag van de Partij van de Arbeid.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Voorzitter, ook wij wijzen op het onderdeel dat de Partij van de Arbeid vraagt om onze mening over deze vraag. Wij geven onze mening, namelijk dat we het er niet mee eens zijn. Dat heeft ook zijn oorsprong in de manier waarop dit hele ... Deze hele verkenning is aangepakt en aangevlogen. Een paar jaar terug is het begonnen. We hebben daar een aantal keren mee kennis mogen maken als Staten, als werken onder de nieuwe Omgevingswet, waar opgehaald wordt in de omgeving die het betreft wat mensen daarvan vinden, waarbij provincie en gemeente Woerden een belangrijke rol hebben gespeeld. En daar ... Dit is de weerslag zoals het er nu ligt van wat daar besproken en uitgewisseld is met elkaar. De opvattingen van de Partij van de Arbeid doen geen recht in onze ogen aan het hele proces wat zich ... Wat daar is afgerond in de afgelopen tijd.

De heer Peer: Mag ik ook de heer Westelaken interrumpen, voorzitter? Excuus dat ik zoveel tijd neem, maar ...

De voorzitter: De heer Peer, gaat uw gang.

De heer Peer: Ik vind het wel een belangrijk agendapunt, in die zin dat het ook weer over woningbouw gaat en wat je daar nou mee wil als Staten zijnde. De Omgevingswet gaat natuurlijk heel erg uit, en terecht, van inspraak en dat zijn de mensen die er op dit moment wonen, maar gaat een beetje voorbij aan datgene waar wij als beleidsmakers ook voor zijn, waar gaat Nederland in de toekomst naartoe voor iedereen die nu nog een woningzoekende is of die naar Nederland komt en als zodanig woningzoekende is? Vindt de heer Westelaken niet dat ook daar aandacht voor moet zijn? We hebben niet voor niets in het coalitieakkoord afgesproken dat ... Wij gaan uit van binnenstedelijke locaties zoveel mogelijk benutten, maar zoeken ook naar uitleggebeden daar waar mogelijk.

De voorzitter: Mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Dank u, voorzitter. Ik denk dat ik de heer Peer begrijp. Toch zeg ik van, u moet toch verder kijken, verder lezen. Want voor die toekomst hebben deelgenomen de provincie Utrecht en de gemeente Woerden, en zijn niet alleen de bewoners ter plekke geweest die hierin geparticipeerd hebben,

maar nadrukkelijk ook de gemeente Woerden en provincie Utrecht. Dus ik verwerp de gedachte dat wij uitsluitend en alleen kijken naar belanghebbenden in de zin van de inwoners daar en van de ondernemers ter plekke, maar dat wij heel nadrukkelijk ook kijken naar de rol die de anderen gespeeld hebben.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Butterman.

Mevrouw Butterman: Dank u wel, voorzitter. Ook nog even een stukje inbreng van ons. Ik vind het fijn dat de PvdA het heeft opgewaardeerd. Ik werd er bijna een beetje verdrietig van toen ik dit las. Want het is eigenlijk, ook de woorden die de heer Adriani eraan geeft, eigenlijk een uitstel wachten tot verpaupering tot er wat mee gaat gebeuren. We weten natuurlijk dat glastuinbouw niet de toekomst heeft, althans, in de zin van dat het ... Voor ons klimaat en dat we niet voedselexporteur nummer één kunnen blijven, denk ik. Wat we wel zagen in die ... In de memo over de studie, het is jammer dat we de studie zelf niet hebben, maar is dat het een belangrijk gebied is natuurlijk tussen het stukje Hollandse IJssel en Haarzuilens. Het is ook wel een gebied wat volgens mij met verzakkingen te maken heeft. Dus voor ons sprak vooral dat groene karakter, recreatief, aan. Woningbouw zijn we niet gelijk een groot voorstander van. Maar vooral dat ... Die inrichting van dat gebied spreekt ons aan.

De voorzitter: Fijn, dank u wel. Mevrouw De Widt.

Mevrouw De Widt: Dank u wel, voorzitter. Ik reageer graag ook nog op de oproep van PvdA. Ik heb die, afgelopen jaren, die verschillende sessies in de Harmelerwaard meegemaakt. Ik ben een paar keer ook in het stadhuis van Woerden geweest om te kijken wat daar gebeurde. Dus het is zeker zo dat het veel breder bekeken is dan alleen maar door mensen die daar direct nu zitten. Ik vind het zelf uitermate teleurstellend dat de uitkomst van zo'n traject is dat er kennelijk dan alleen maar ontwikkeling mogelijk is die zo duur is dat het niet kan. Als we op deze manier omgevingsgericht willen werken en als er dan zo mooi eigenlijk vanuit een gebied mensen komen met een vraag, help ons, hoe komen we hier verder, waarom moet dit dan het einde zijn? Ik kan me niet voorstellen dat dat zo is. Dus ik zou heel erg graag van de gedeputeerde willen weten wat we nou wel verder dan gaan doen.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Dank, voorzitter. Misschien een aantal vragen ook een beetje samen nemend. Een aantal collega-partijen hoor ik zeggen, maar dit is toch een hele geweldige woningbouwlocatie? Niet volgens het beleid wat wij hebben, wat u ook heeft vastgesteld. Dit is niet de locatie die daar heel erg logisch inpast. Het is niet bij een ov-knooppunt, het is buitenstedelijk, het is in een gebied wat juist ook een belangrijke groene waarde heeft voor de stedelijke gebieden die daar dichtbij liggen. En het is een gebied waarvan de betrokken gemeente ook zegt, wij zien hier geen ruimte voor grootschalige woningbouw. Dan is het een beetje raar als wij als provincie zouden zeggen, daar willen we grootschalige woningbouw een plek geven. Dus dat zou volgens mij echt niet passend zijn. Dus in die zin, ik denk ... Ik hoor de heer Adriani zeggen, we hebben het toch nodig? Het is niet zo dat iedere plek waarvan de huidige eigenaar zegt, ik zou hier wel woningen willen bouwen in onze provincie, nodig is om woningen te bouwen. Mijn inschatting is, als we tegen al die locaties zouden zeggen, we gaan daar woningen bouwen, dan kunnen we waarschijnlijk wel 30.000 woningen per jaar bouwen in plaats van 10.000. Ik bedoel, er zijn genoeg grondeigenaren met posities die dat zouden willen. Dat is natuurlijk waarom we ook een Provinciaal Programma Wonen en Werken inrichten, met een heel goed gevulde pijplijn. Sterker nog, met meer plannen dan we nodig hebben. Dat hebben we natuurlijk al gedaan bij de vorige rondes. We hebben 32 procent tot 2030 meer plannen dan we aan woningen een ambitie hebben om te bouwen tot 2030. Ook daarna zit er nog een overprogrammering op. We zijn voortdurend bezig

om wellicht die programmering verder uit te bouwen en ook een ... U krijgt ook binnenkort een nieuw kader voor de volgende ronde van het provinciaal programma, waarom we ook tot 2040 gaan kijken, en ook zorgen dat ook die pijn op de lange termijn voldoende gevuld wordt. Dus dat misschien toch eventjes van, hebben we deze locatie nodig? We hebben locaties nodig, maar dit is gewoon niet een hele logische. Ik denk wel dat deze studie, en ik ben het zeer met de heer Westerlaken eens, ik denk ook aan een hele mooie samenwerking met de gemeente Woerden, maar ook met allerlei partners in dit gebied, maar ook in de omgeving, hier een duidelijke conclusie over op uitkomt wat het langetermijnperspectief voor dit gebied is. Zien wij kansen voor een vervolgtraject? Ja. Dat staat ook in de brief. Daar staat ook hoe we dat vorm willen geven. Maar een heel verdiepende studie, dat lijkt ons gewoon op dit moment niet verstandig. Los van dat ook de gemeente Woerden zegt van, laten we ook met de betreffende ondernemers nu het gesprek aangaan en laten we ook meer vanuit dat nulscenario ook daar gaan kijken. Het was natuurlijk ook wel ... Ik moet zeggen, toen wij die oproep voor het eerst kregen van de ondernemers, toen was het misschien ook wel ... De urgentie wellicht anders dan op dit moment. Het is niet zo dat er nu heel veel ... Ik hoor woorden als verpaupering, dat is niet aan de orde in dit gebied op dit moment. Dat is niet aan de orde. Dat zie je ook niet. Dus het is wel belangrijk om denk ik het langetermijnperspectief hier duidelijk te schetsen, de gesprekken aan te gaan en te kijken via wat voor een scenario je daar met elkaar kan komen. Het is denk ik wel, de factor tijd is hier wel een belangrijke, want er zijn ook al een hoop bedrijven die hiervan uit ... Eerst in Leidsche Rijn zaten en nu hier zaten, waarvan de ... Het geheel nog niet eens is afgeschreven. Dus dat speelt bijvoorbeeld ook mee. Ik zie een interruptie.

De voorzitter: Mijnheer Adriani?

De heer Adriani: Voorzitter, ik deel dat. Er is op dit moment nog geen sprake van verpaupering. Maar als u schrijft, de opbrengstwaarden en de inbrengwaarden moeten meer met elkaar in balans zitten en er is geen ruimte voor grootschaliger woningbouw, wat moet er dan volgens u gebeuren om tot die balans te komen?

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Ik zeg daar volgens mij net iets over. Dat gaat onder andere over afschrijving. Nogmaals, het begin van dit verhaal was natuurlijk ook dat de ondernemers zeiden, wij willen op de ... Wij willen wel ergens anders naartoe. De vraag is wel, op welk moment, tegen welke prijs en wie betaalt daarvoor? Dat is natuurlijk wel. Er is destijds ook een verschuiving geweest van Leidsche Rijn naar dit gebied, met hoge kosten voor de overheid. De vraag is altijd of je als overheid nou volledig al die financiële gaten hadden dicht moeten kunnen lopen. Dat lijkt me ook een terechte vraag. Dus dat is de reden waarom ook dit vervolg op deze manier door de gemeente Woerden, in samenspraak met ons, is gekozen. Ik denk, de winst is dat we gedragen perspectief hebben voor dit gebied van omwonenden, van gemeente, van provincie. Dus het perspectief is helder. Dat is ... Dat hadden we natuurlijk vier jaar geleden niet. Wat we met dit gebied willen, is helder. Ik denk dat we inderdaad nu ook met elkaar de tijd moeten nemen om te kijken hoe we daar ... Hoe we dat met elkaar kunnen gaan realiseren en wat voor stappen daarin nodig zijn, in welk tempo en in welke rolverdeling.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ronden we dit agendapunt ook af. De gemeenteraad van Woerden gaat zich nog buigen over het voorstel voor een richtinggevend besluit. Het college informeert u daarover te zijner tijd over de uitkomst. Daarnaast wordt de verkenningsstudie te zijner tijd als input meegenomen bij de wijziging van de Omgevingsvisie Provincie Utrecht in 2025.

18. Memo Prijsgrenzen 2024

De voorzitter: Dan aan we naar agendapunt 18, Memo Prijsgrenzen 2024. In de woondeals voor de regio's U10, Amersfoort ... Zullen we even ... Ik zie dat Rob er niet is. Dan gaan we eerst naar agendapunt 19 en die gaat over ... Ik kan het inleidende stukje wel even verder doen. In de woondeals voor de regio's U10, Amersfoort en Foodvalley hebben de partijen aangegeven ernaar te streven dat twee derde van de nieuwbouwwoningen betaalbaar zijn. Op basis van landelijke afspraken is gedefinieerd welke prijsgrenzen hierbij moeten worden aangehouden voor de verschillende categorieën betaalbare woningen. Op deze prijsgrenzen is ook een indicatie van toepassing. In dit memo worden deze prijsgrenzen en de indicatie toegelicht. We gaan deze memo bespreken in één termijn. U heeft al schriftelijk antwoord gehad van de gedeputeerde. Maar ik kijk toch nog even naar de fractie Volt welke vragen er nog openstaan, want u heeft het opgewaarderd. Mijnheer De Jong, gaat uw gang. Mijnheer Van Lunteren, gaat uw gang.

De heer Van Lunteren: Dank u wel, voorzitter. Omwille van de tijd ga ik mijn best doen om het kort te houden. Maar staat u me wel toe om de ambtelijke organisatie heel erg te bedanken voor het uitgebreide antwoord dat ze, of antwoorden, die ze hebben geleverd op onze technische vragen. Ook wil ik liever niet te veel woorden gebruiken om iets te bevestigen wat we hier allemaal wel eens zijn. Dus ik houd het bij vier. Er is een woningopgave. Een aspect van die woningopgave is dus de betaalbaarheid van woningen. Om het probleem van betaalbaarheid van woningen te adresseren, zijn er zoals bekend grenzen gesteld aan wat een betaalbare woning dan zou zijn. Voorzitter, om niet te veel weg te zakken in een semantische valkuil, bij Volt bestaat de zorg of betaalbaar ook echt betaalbaar betekent. De grens die is gesteld is ... Als zijnde betaalbaar, is uiteindelijk natuurlijk ook ergens arbitrair en een grens die voor sommige doelgroepen dus uiteindelijk ook onbetaalbaar zal blijken. We willen aan de gedeputeerde vragen hoe hij de rol van de provincie ziet om ervoor te waken dat gemeentes niet enkel aan de bovengrens van de betaalbaarheidsnorm gaan bouwen, oftewel wat gaat de provincie doen als gemeentes daadwerkelijk te veel aan de grens zitten bouwen? Ook om inclusiviteit te garanderen op de woningmarkt zijn we hier nieuwsgierig naar. Ik vraag dit niet alleen uit eigen belang. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan mijnheer Van Muilekom.

Gedeputeerde Van Muilekom: Er waren twee indieners, toch, of niet? Het is even de ... Mijnheer Van Lunteren, een terechte zorg die u uitspreekt. We zien natuurlijk dat er een gigatekort is aan die betaalbare woningen, dat er heel veel doelgroepen zijn die allemaal van die typen woningen gebruik willen maken. Ik hoop dat ... In de beantwoording van de vragen heb ik echt geprobeerd goed aan te geven wat op dit moment de rol van de provincie is waar wij echt juridisch op kunnen sturen. Dat is relatief beperkt. Wat we nu wel hebben, dat is die twee derde. Ik heb bewust even die memo nog toegestuurd. Want ik zeg het ook altijd, ik moet tegen mijn kinderen ook uitleggen dat een koopwoning van 390.000 betaalbaar is. Dan hebben we het over de koopwoningen, en ook over die middenhuur, maar ook over de sociale huur. Dus wat we wel doen, is nu afspraken maken met gemeentes over het percentage sociaal. Maar wat wij dus niet kunnen en doen op dit moment, dat is binnen die categorie sociaal, zit je tegen de bovenkant aan of zit je meer aan de onderkant, de aftoppingsgrenzen en dat soort zaken? Waar we zelf wel benieuwd naar zijn als provincie, wat in die nieuwe wet Versterking regie volkshuisvesting komt te staan en in hoeverre wij daar wel meer of minder op kunnen gaan sturen. Wat wij wel in onze gesprekken nu altijd wel doen, als wij zeggen van, of het nou 50 procent is of 66 betaalbaar, zorg dat er een goede differentiatie komt en dat het niet allemaal in die top zoals u dan zelf... Misschien zelf noemt, in die drie categorieën middenhuur, sociaal en koop is. Dat stimuleren we nu, dat noemen we nu. We vragen er aandacht voor. Tegelijkertijd, we kunnen het niet juridisch afdwingen.

Dus wat dat betreft, zijn we zelf ook wel een beetje op zoek, naast dat we zeggen van, door het gesprek bereik je soms ook best wel veel, is het wel een beetje dat we heel erg op zoek gaan, wat nu die wet is die naar de Eerste Kamer toe gaat. Dat we zelf ook aan het nadenken zijn van, misschien moeten we nog een beetje onze Kamerleden, zeg ik maar tegen u allemaal, een beetje voeden waar nog wat meer aandacht voor zou moeten komen. Op dit moment is het zo dat we, zeg ik maar gewoon even, helaas wij daar niet echt juridisch nu op kunnen sturen. Dus het is vooral in ... Met de mond overtuigen, het belang, het belang van de woningzoekenden vooral, want die zijn erbij gediend. Dus mooier kan ik het op dit moment niet maken, voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Ghijssels.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: Een vraag eigenlijk aan Volt in deze context. Ik denk dat we allemaal hetzelfde ambiëren, zoveel mogelijk woningen kunnen realiseren binnen het haalbare. Ik denk dat gemeenten zich daar ook enorm voor inzetten. Alleen, bent u zich ervan bewust ... Of althans, er is op dit moment een behoorlijk probleem om projecten haalbaar te krijgen, betaalbaar zelfs. Aan de bovenkant van die betaalbaarheid is het een uitdaging op dit moment. Op het moment dat een provincie daarin gedwongen wordt eigenlijk nog meer naar beneden voor de goede zaak, maar kan de consequentie zijn dat er geen project gerealiseerd wordt en dat is denk ik ook niet wat Volt zou willen.

De voorzitter: Mijnheer Van Lunteren.

De heer Van Lunteren: Ja, we zijn ons daar zeker van bewust. Wij kennen de uitdagingen op dat vlak. Toch hopen wij dat altijd voldoende geëxploreerd wordt hoe het kan ... Hoe we die kosten mogelijk kunnen drukken voor groepen. Ik denk ook wel dat we ... Dat projectontwikkelaars gewoon vanuit een bepaald stramien denken van hoe je woningen zo op een bepaalde manier kan opleveren en ook bepaalde eisen die eraan worden gesteld. Maar ik denk dat echt gewoon heel veel mensen, zeker van mijn generatie, gewoon überhaupt al blij zijn met een eigen plek met een dak boven in hoofd en daarin best ook wel misschien soms genoeg nemen met iets minder dan de eisen die ... Waar projectontwikkelaars mee in hun hoofd zitten. Dus ik denk op dat vlak dat we ook wel eventueel verwachtingen kunnen gaan bijstellen en eventueel op zo'n manier ook wel de betaalbaarheid kunnen garanderen. Dus dat zou mijn reactie zijn.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Van Muilekom.

Gedeputeerde Van Muilekom: Ik wil nog één dingetje toevoegen op de vraag ook die mevrouw Ghijssels stelt. Wat we als provincie nu wel doen, als wij denken dat een gemeente met een project bezig is, met een goed programma in zit, wat goed opgebouwd is, dat we denken van, dit project laten we niet in de prullenbak vallen. Dus dat we wel nadrukkelijk nakijken dat de partijen wat moeten doen, de ontwikkelaars er wat voor moeten doen, dat we als provincie daar ook soms geld bijleggen en dan soms ook, zeker bij grotere projecten die er zijn, dat we soms ook gezamenlijke WBI-aanvragen doen, ook bij het Rijk. Die dan ook ... Dat publieke tekort, om maar zo te zeggen, die door die keuzes die gemaakt worden, er is om op die manier te doen. Alleen, goed, ik heb vanochtend al gezegd, ik kom binnenkort met ... Bij ... Naar u toe met een voorstel. Vanuit de provincie hebben we een pot met 20 miljoen extra, iets van 30 miljoen, bij wijze van spreken. Het klinkt als heel veel, maar als je dat op projectniveau uitrekent, dan is dat ... We hopen daar veel mooie dingen te kunnen doen, laat ik het maar even zo zeggen. Maar we kunnen niet alles.

De voorzitter: Dank u wel. Verder geen vragen. Dan gaan we dit onderwerp ook afronden.

19. SB Instellingsbesluit adviescommissie Europese Landbouwsubsidies 2023- 2027 provincie Utrecht

De voorzitter: Dan gaan we door naar agendapunt 19. Statenbrief Instellingsbesluit adviescommissie Europese Landbouwsubsidies 2023-2027 provincie Utrecht. We hebben het eerder in deze vergadering al over de Verordening EU Landbouwsubsidies gehad. Om deskundig advies te krijgen voor de beoordeling en selectie van de subsidieaanvragen, hebben het college het instellingsbesluit Adviescommissie Europese Landbouwsubsidie 2023-2027 provincie Utrecht vastgesteld. Het dagelijks bestuur benoemt zelf de eerste leden van de adviescommissie. Wij gaan deze Statenbrief behandelen in één termijn. Deze brief is opgewaardeerd door de BBB. Wie mag ik het woord geven? Mijnheer Cromwijk, gaat uw gang.

De heer Cromwijk: Voorzitter, dank u wel. Ook bedankt voor de beantwoording. Dat het dan ... Het is BBB een stuk helderder geworden wat die adviescommissie inhoudt, dat het ook breder is vanuit het IPO. Maar er rest me nog een kleine vraag. Er wordt gesproken over experts. Nou hebben we een heel mooi participatieproject waar verschillende partijen instaan, zoals BoerenNatuur, Boerinnenclub, zijn dat ook de experts en kunnen die daarin meegenomen, in die adviescommissie, als aanbeveling, verschillende natuurorganisaties? Of zit ik helemaal in de verkeerde hoek? Is dat mogelijk of we daarnaar kijken? Dank u wel, voorzitter.

Gedeputeerde Sterk: De experts waar u het over heeft, die zetten we zeker in maar dan voor de Landbouwvisie onder meer. Sowieso ga ik met enige regelmaat langs die Boerinnenclub, althans, dat is het plan, want zo lang hebben we ze nog niet echt als groep bij elkaar, om ook gewoon dingen met hen te bespreken. Hier gaat het echt over experts die we met name uit de ambtelijke organisatie van andere provinciehuizen halen en soms experts dan nog extern inhuren als we die expertise zelf dan daarbinnen niet hebben. Dan moet je niet inderdaad ... Dus er zitten wel mensen met die expertise van BoerenNatuur in, want veel van die subsidies komen natuurlijk uiteindelijk soms ook via BoerenNatuur bij agrariërs. Ik weet niet of daar boerinnen tussen zitten. Ik schat in van niet, want het gaat ook met name nogmaals om de experts die gewoon op de provinciehuizen werken of daar worden ingehuurd. Dus dat is inderdaad een iets andere manier van het duiden van experts dan waar het gaat over BoerenNatuur en boerinnen.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Cromwijk.

De heer Cromwijk: Vooral ook mijn vraag is, het gaat nu vooral nog om de niet-productieve maatregelen, subsidie Niet-productieve maatregelen. Maar eind 2024 komt natuurlijk GS wel met productieve maatregelen. Dan heb je waarschijnlijk die expertise vanuit het gebied, vanuit de praktijk, op gebied van innovatie, op gebied van agroforestry, op het gebied ... Sorry, andere bewoording. Maakt niet uit wat. Maar juist die lijkt mij de uitgelezen expertise om een succesvol subsidieprogramma open te stellen. Vandaar dat ik net de vraag ook stelde. Ik hoop dat daar een mogelijkheid voor is, als ze nu al zo'n mooie keten bij elkaar hebben in het participatieprogramma, daar eventueel ook een aanvulling op te maken. Dank u wel.

Gedeputeerde Sterk: Bij die regeling die u noemt, die niet-productieve maatregelen die eind van dit jaar ook zullen worden ... Nee, sorry, eind van dit jaar zullen de productieve maatregelen komen. Daar had u het volgens mij over. Die openstelling vraagt geen adviescommissie, maar die is al aan de voorkant geregeld. De WUR heeft de lijst ook al doorgerekend. Dus dat is eigenlijk al af.

De voorzitter: Mijnheer Cromwijk?

De heer Cromwijk: Dank u wel.

De voorzitter: Voldoende allemaal? Dan is dit agendapunt ook afgehandeld.

20. Memo toezeggingen commissie RGW n.a.v. statenbrief UMDL

De voorzitter: Dan gaan we naar het laatste agendapunt van vanmiddag, agendapunt 20, Memo Toezeggingen een commissie RGW naar aanleiding van Statenbrief UMDL. In de commissievergadering van 24 januari jongstleden is de Statenbrief Subsidieregeling Uitvoering Utrechtse Monitor Duurzame Landbouw besproken. De gedeputeerde heeft naar aanleiding hiervan in de memo drie zaken nader toegelicht. We gaan deze memo bespreken in één termijn. De memo is opgewaardeerd door Volt. Aan wie mag ik het woord geven van ... Mijnheer De Jong, gaat uw gang.

De heer De Jong: Dank u wel, voorzitter. We zijn ons ervan bewust dat we onlangs de Utrechtse Monitor Duurzame Landbouw hebben besproken en we willen dat gesprek hier natuurlijk niet herhalen. Maar het gesprek leverde wel een toezegging op aangaande de overhead. We lezen nu dat de feitelijkheid van onze laatste inbreng wordt bevestigd. We danken ook het college voor de memo overigens. Overhead komende van de agrarische collectieve of een samenwerking daarvan is 27 procent. Dat is dus 12 procent hoger dan de overhead voor bijvoorbeeld de subsidieregeling Natuur en Landschap. Het argument is, zo lezen we, dat we de opbouw van capaciteit en ICT-capaciteit van de agrarische collectieven willen ondersteunen. We gaan dus met extra gemeenschapsgeld meer dan we normaal aan overhead uitgeven ICT-capaciteit opbouwen van een extern collectief, die dan beter in staat is om vervolgens gemeenschapsgeld als subsidie aan te vragen voor een totaal van 100 boeren. Ik respecteer het recht als volksvertegenwoordiger om hier wat van te vinden. Daarnaast, zo lezen we, gaat 9,2 procent naar organisatiekosten van provincie Utrecht. De totale overhead is dus 36 procent. Meer dan een derde naar organisatiekosten. Daar houdt het niet bij op. Er gaat namelijk ook nog eens ruim 15 procent naar het faciliteren van het leren van 100 boeren. Ook daar is kennelijk gemeenschapsgeld voor nodig. Dus totaal gaat ruim 48 procent van subsidiegelden niet direct naar het doel waarvoor het is bedacht. Namelijk, en ik citeer, de bedrijfsvoering van 100 boeren stapsgewijs te verduurzamen en hen hiervoor te belonen. Einde citaat. Volt wil nogmaals haar bezwaar kenbaar maken. Als de helft van de subsidieregeling niet gaat naar daar waar het primair voor bedoeld is, dan lijkt de opzet niet goed te rijmen met de principes van doelmatigheid, billijkheid en eerlijkheid. We willen gedeputeerde vragende de opzet te heroverwegen en vooruitkijkend dit anders te doen. De subsidieregeling Uitvoering Utrechtse Monitor Duurzame Landbouw provincie Utrecht 2024-2027 is volgens mij al vastgesteld, dus herzien zal mogelijk moeilijk zijn, wat erg betreuenswaardig is. Zeker omdat de regeling enkel agrarische collectieven toelaat als aanvrager. Als een individuele boer dit zou willen doen, kan dat dus gewoonweg niet. Waarom hiervoor is gekozen, begrijpen we niet. Dus afsluitend blijft de vraag van Volt, kan de regeling voor slechts 100 boeren doelmatiger worden ingestoken? We reserveren nu 2 miljoen tot en met 2026. Dat is 20.000 euro per boer, waar de boer zelf slechts gemiddeld 2.600 euro van zal zien. Laat dit geen precedent zijn voor soortgelijke subsidieregelingen. Dank u, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel.

Gedeputeerde Sterk: Voorzitter ...

De voorzitter: Mevrouw Sterk.

Gedeputeerde Sterk: Sorry, ik was al te snel. Een beetje gewoonte. Maar voordat ik inga op die laatste vraag, toch nog even de verduidelijking. Want ik heb nog steeds het idee dat er misverstanden zijn. Het geld komt uiteindelijk toe ook via de agrarische collectieven aan individuele boeren, dus individuele boeren kunnen via

de agrarische collectieven dat geld aanvragen wat zij kunnen krijgen als een beloning voor de punten die ze halen. De agrarische collectieven zijn eigenlijk doorgeefluik, net zo goed als dat ook bij de ANLb-gelden geldt, voor die subsidie. Omdat de boeren mee willen werken hieraan, maar beducht zijn dat hun data in handen van de provincie komen en de agrarische collectieven juist enorm worden vertrouwd door de boeren, hebben wij ervoor gekozen om de agrarische collectieven degene te laten zijn die tussen de boeren en de provincie die het geld heeft neer te zetten. Dus dat is één. Twee, u zegt dat de overhead van 27 procent hoog is, en u vergelijkt dat met wat we op dit moment uitgeven aan de overhead voor die andere subsidie. Daarbij wil ik aantekenen dat ... We zitten in een opstartfase. Dus de kosten die we nu maken, bijvoorbeeld die opbouw van ICT, is iets wat aan het begin gewoon gemaakt moet worden. U zegt, dat doen we alleen maar voor 100 boeren, dus dat is in dat opzicht eigenlijk niet een redelijk bedrag. Nee, dat doen we niet voor 100 boeren. We willen beginnen met 100 boeren, maar het systeem wat we aan het bouwen zijn, willen we juist uit gaan breiden, het liefst tot een systeem waar alle boeren die dat willen aan mee kunnen doen. Ik kan u in ieder geval ook vast verklappen dat we dus ook die maatregelenpakketten hebben gekregen om dat UMDL uit te gaan bereiden. Dat zullen we moeten doen met in inachtneming ook van wat de agrarische collectieven daarin aankunnen. Dus de ICT-kosten zullen uiteindelijk steeds meer ... Hoe meer mensen eraan meedoen, hoe relatief lager die ICT-kosten zijn. Bovendien zijn het vooral kosten aan de opstart, want je moet namelijk gewoon een systeem daarvoor hebben, dat weet u ook, als je iets nieuws gaat doen. Bij die kosten die u benoemt van die andere subsidies is dat allang gemaakt, want dat staat al. Dus dat kun je niet zo een-op-een vergelijken. U zegt vervolgens, die 9,2 organisatiekosten voor de provincie, dat ziet u ook als overheadkosten. Nee, ik zie dat als kosten die we nodig hebben om goed in de gaten te houden ... Daar doen ... Moeten we dus doen aan monitoring, volgens mij een wens ook van de Provinciale Staten, regelmatig van, zien we goed wat er gebeurt? En ook te kunnen evalueren wat de resultaten daarvan zijn. Dat is ook nodig, omdat we dit systeem elke keer willen verbeteren, zodat het echt steeds beter toepasbaar is op die doelsturing die wij graag willen. Dus ik vind dat geen overheadkosten. Ik denk dat dat kosten zijn die we moeten maken, juist om dat scherp in beeld te krijgen. Het derde, u zegt, 15 procent om de boeren te leren ... Om te faciliteren dat de boeren ervan leren. Die UMDL heeft twee doelen, namelijk, één, wij gaan op doelsturing sturen en we geven de ruimte aan boeren om dat te doen, maar ook om kennis op te doen. Dat zit in de uitwisseling tussen de boeren onderling, maar soms ook met behulp van experts om te kijken, hoe doen we dat nou, die doelen halen? Wat zijn de beste manier om dat te doen? Ik was vorige week bij een bijeenkomst van de UMDL. Daar was bijvoorbeeld iemand die daar bijna een soort van college gaf over hooi. Wat kun je precies met hooi bereiken aan vermindering van emissies en wat betekent dat voor de kosten die je maakt? Dat is wat er ook ... Daar zitten die 15 procent van die kosten ook in, om juist dat te faciliteren. Dat is een heel belangrijk doel ook van deze monitor. Het is niet sec alleen die beloning die we geven aan de boeren, maar juist het gesprek onderling en het toetsen van die kennis en het toewerken naar, hoe kun je die doelen dan halen? Dus ik deel niet met u dat die enorme, zoals u die som maakt, dat dat enorm veel overhead is. Ja, het is wel veel. Die 27 procent vind ik ook veel, maar dat zijn opstartkosten. Hoe langer we natuurlijk met dit lopen, hoe lager die kosten op een gegeven moment ook gaan worden. Ik hoop ook dat wij inderdaad over een jaar kunnen zeggen dat er nog meer boeren mee kunnen gaan doen, dat we uiteindelijk ook gewoon tot een systeem komen wat wij kunnen gebruiken voor de gebiedsgerichte aanpak, maar wat ook recht doet aan het ambt ... De eer van de boer voor het werk dat hij doet en de kennis daar ook voor inzetten.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Volt. Mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Ik zie dat mijn spreektijd op is, dus ik zal het heel kort houden. Dank voor de ... Ik denk inderdaad dat we hier een verschil van mening blijven houden. Wij vinden 36 procent wel echt heel veel geld. Ik denk dat er wordt beschreven het gewoon de definitie van overhead is. We erkennen dat het een

opstartfase is. Als het succesvol is, dan zal het zich in de toekomst misschien anders vertalen. Wij vragen ons wel af of die opstartkosten allemaal van gemeenschapsgeld moeten worden gedekt en of dat dan de manier is hoe je dit zou moeten aanpakken. We hebben één hele korte vraag hier en dat is, u zei in het begin, boeren zijn beducht dat data in handen van de provincie Utrecht vallen, betekent dat dat alle data van het UMDL ons dus niet gaan toekomen?

De voorzitter: Mevrouw Sterk.

Gedeputeerde Sterk: Niet in de zin dat ze te herleiden zijn naar een specifieke ondernemer. Dus wij kunnen niet zien, die ondernemer doet dat. Maar wij krijgen wel te zien, op deze maatregelen wordt dat gedaan. Maar niet met de naam en de woonplaatsen erbij, zal ik maar zeggen. Dat begrijp ik wel. Dat geldt overigens ook voor de ... Sowieso de KPI-systematiek die ook al door ... In de melkveehouderij wordt gebruikt, dat ... Data in handen van overheid, ik snap dat daar enige, zeker gezien andere dingen, enige reserveringen tegenover staan.

De voorzitter: Dank u wel. Verder geen vragen meer? Dan ronden we dit agendapunt ook helemaal af.

25. Sluiting

De voorzitter: Maar we ronden ook de vergadering af. Ik wil u allemaal hartelijk danken. Ik hoop dat u een fijne vergadering heeft gehad en voldoende antwoorden en ruimte heeft gekregen voor alles. Dus ik zie u graag de volgende keer weer en nog een fijne dag. Dank u wel.